റെസിലിയന്റ് കേരളം

പ്രോഗ്രാം ഫോർ റിസൾട്ട്സ് (PforR)

പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക വ്യവസ്ഥകളുടെ വിലയിരുത്തൽ [ESSA]

ഭാഗം എ: കരട് ESSA

സംഗ്രഹ റിപ്പോർട്ട്

05 ഫെബ്രുവരി 2021

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

ഇന്ത്യ

എച്ച്.ടി ഹൗസ് കസ്തൂർബ ഗാന്ധി മാർഗ്

ന്യൂഡൽഹി – 110 001

DRAFT

I. പശ്ചാത്തലം

1. പടിഞ്ഞാറൻ തീരത്തിനും പശ്ചിമഘട്ടത്തിലെ കുത്തനെയുള്ള ചരിവുകൾക്കുമിടയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന കേരളം ചുഴലിക്കാറ്റ് മൺസൂൺ കൊടുങ്കാറ്റ്, തീരദേശത്തെ മണ്ണൊലിപ്പ്, സമുദ്രനിരപ്പ് ഉയരുന്നത്, സുനാമി, വെള്ളപ്പൊക്കം, വരൾച്ച, മണ്ണിടിച്ചിൽ, ഭൂകമ്പങ്ങൾ, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം എന്നിങ്ങനെ വിവിധ തരം പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾക്ക് വളരെയധികം ദുർബലമായ മേഖലയാണ്. കഴിഞ്ഞ 3 വർഷത്തിനിടയിൽ ഇത്തരം നിരവധി പ്രതികൂല സംഭവങ്ങൾ ഒന്നിനുപുറകെ ഒന്നായി കണ്ടു, 2017 ൽ ഓഖി ചുഴലിക്കാറ്റ്, 2018, 2019, 2020 വർഷങ്ങളിൽ വെള്ളപ്പൊക്കവും മണ്ണിടിച്ചിലും, 2019 ൽ നിപ വൈറസും നിലവിലെ COVID-19 മഹാമാരിയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. 2018 ലെ വെള്ളപ്പൊക്കം ദശലക്ഷക്കണക്കിന് ആളുകളെ ബാധിക്കുകയും ജീവൻ, സ്വത്ത്, ആവാസ വ്യവസ്ഥ എന്നിവ നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കൂടാതെ ഏകദേശം 3.74 ബില്യൺ യുഎസ് ഡോളർ (26,720 കോടി രൂപ) സാമ്പത്തിക നഷ്ടത്തിലേക്ക് നയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സംഭവങ്ങളും അവയുടെ പ്രത്യാഘാതങ്ങളും, പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങളെയും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന ആഘാതങ്ങളെയും നേരിടാൻ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ തയ്യാറെടുപ്പിന്റെ അഭാവം ഉയർത്തിക്കാട്ടി.

2. കേരള സർക്കാരിനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി, റീ-ബിൽഡ് കേരള ഡവലപ്മെന്റ് പദ്ധതിക്ക് (RKDP) പിന്തുണ നൽകിക്കൊണ്ട് ഫസ്റ്റ് റെസിലിയന്റ് കേരള ഡവലപ്മെന്റ് പോളിസി ഓപ്പറേഷൻ (ഡിപിഒ 1, യുഎസ് $ 250 മില്ല്യൺ- ജൂൺ 2019) വഴി കേരളത്തിൽ മൾട്ടി ഡൈമെൻഷണൽ റെസിലിയൻസ് കെട്ടിപ്പടുക്കുന്നതിനുള്ള തന്ത്രപരമായ ഇടപെടൽ ലോക ബാങ്ക് ആരംഭിച്ചു. ഇത് **എ)** മെച്ചപ്പെട്ട ജലസേചന-കാർഷിക ബന്ധം, **ബി)** നദീതട പരിപാലനം, **സി)** സുസ്ഥിരവും കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധശേഷിയുള്ളതുമായ കാർഷിക മേഖലയിലേക്ക് മാറുക, **ഡി)** അപകടസാധ്യതയുള്ള ഭൂവിനിയോഗ ആസൂത്രണം ഒഴിവാക്കുക, ദുരന്തനിവാരണ പദ്ധതികൾ പുതുക്കുക, **ഇ)** തയ്യാറെടുപ്പിനും പുനരധിവാസത്തിനും കൂടുതൽ സാമ്പത്തിക സഹായം ഉറപ്പാക്കുക മുതലായ ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള നയത്തെയും സ്ഥാപന പരിഷ്കാരങ്ങളെയും പിന്തുണച്ചു. ഡിപിഒയ്ക്ക് കീഴിൽ സർക്കാർ വകുപ്പുകളിലും ഏജൻസികളിലുമുള്ള ആർകെഡിപി, ഡിപിഒ 1 എന്നിവയുടെ പ്രവർത്തനം ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും നിരീക്ഷിക്കുന്നതിനുമായി റീബിൽഡ് കേരള ഇനിഷ്യേറ്റീവ് (ആർകെഐ) എന്ന ഒരു സ്ഥാപനം ആരംഭിച്ചു. ഡിപിഒയുടെ ഭാഗമായി, പ്രാദേശിക ദുരന്ത നിവാരണ മാപ്പിംഗ്, കാര്യക്ഷമത അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള റോഡ് കരാർ, കാർഷിക, നദീതട പരിപാലന രീതികൾ എന്നിവ പാരിസ്ഥിതിക സാഹചര്യങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടുന്നതിനും അപകട സാധ്യത അടിസ്ഥാനമാക്കി നഗരങ്ങൾക്കും പട്ടണങ്ങൾക്കുമായുള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗ് മുതലായവ ഈ കേരള വികസന പദ്ധതിയിൽ (ആർകെഡിപി) ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

3. ഈ പങ്കാളിത്തം ദുരന്തങ്ങളോട് പ്രതികരിക്കാനുള്ള സമൂഹത്തിന്റെ ശേഷി മെച്ചപ്പെടുത്തി കൂടാതെ നയ രൂപവത്കരണത്തിലും പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും ദുരന്ത നിവാരണ മാനേജ്മെന്റിനെ പരിഗണിക്കാൻ ഇത് പ്രാപ്തമാക്കി. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾ, രോഗം പടർന്നുപിടിക്കൽ എന്നിവ നിയന്ത്രിക്കാൻ സംസ്ഥാനത്തിന്റെയും പൗരന്മാരുടെയും ഈ കൂട്ടായ്മ കൂടുതൽ ആഴത്തിലാക്കാനും വിശാലമാക്കാനും ഈ പങ്കാളിത്തം വഴിയൊരുക്കി. 2018 ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന് ശേഷം ആരംഭിച്ച കേരള സർക്കാരും ലോക ബാങ്കും തമ്മിലുള്ള ഇടപെടലുകളുടെ ഒരു ഭാഗമാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട്.

II. പരിപാടിയുടെ വിവരണം

4. കേരള ഡിപിഒ 1 ന് കീഴിൽ ആരംഭിച്ച നയങ്ങളുടെയും സ്ഥാപന പരിഷ്കാരങ്ങളുടെയും അടിത്തറയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് റെസിലിയന്റ് കേരള PforR നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. പുതിയ PforR രണ്ട് പ്രധാന ഫല മേഖലകളെ (RA) ലക്ഷ്യമിടുന്നു: (1) കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾ,

രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടൽ എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള ആഘാതങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സ്ഥാപന ശേഷിയും സംവിധാനങ്ങളും കെട്ടിപ്പടുക്കുക; കൂടാതെ (2) പ്രാദേശിക തലത്തിൽ മൾട്ടി-ഡൈമെൻഷണൽ റെസിലൈൻസുമായി സംയോജിത സമീപനങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുക. ആദ്യത്തേത് സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളെയും സംവിധാനങ്ങളെയും കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയെന്നതാണ്. രണ്ടാമത്തേത് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിച്ച് പ്രളയത്തിന്റെയും മണ്ണിടിച്ചിലിന്റെയും അടിസ്ഥാന കാരണങ്ങൾ പരിഹരിക്കുക, സംയോജിത ജലസ്രോതസ്സുകൾ- ജലസംഭരണികൾ എന്നിവ സംയോജിതമായി കൈകാര്യം ചെയ്യൽ, മെച്ചപ്പെട്ട ഭൂവിനിയോഗ ആസൂത്രണം, മാനേജ്മെന്റ് പാരിസ്ഥിതികമായി മികച്ച കാർഷിക രീതികൾ ഉണ്ടാക്കി എടുക്കാന് സഹായിക്കുക എന്നതാണ്.

5. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾ, രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടൽ എന്നിവയ്ക്കെതിരായ കേരള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പ്രതിരോധം വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് പ്രോഗ്രാം ഡെവലപ്മെന്റ് ഒബ്ജക്റ്റീവ് 'ആർകെഡിപിയുടെ ഫലങ്ങളിൽ സംഭാവന ചെയ്യുന്ന രണ്ട് റിസൾട്ട് ഏരിയകളെ (ആർ എ) പ്രോഗ്രാം പിന്തുണയ്ക്കും - ആദ്യം സംസ്ഥാന വ്യാപകമായ സംവിധാനങ്ങൾക്കും സ്ഥാപന വികസനത്തിനും വേണ്ടിയുള്ള പിന്തുണയിലൂടെ, രണ്ടാമത്തേത് പമ്പാ നദീതടത്തിൽ നാല് ജില്ലകളിൽ (ആലപ്പുഴ, ഇടുക്കി, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട) മേഖലാ നിക്ഷേപം ആരംഭിക്കുന്നതിലൂടെ.

ആർഎ 1: പുന-സ്ഥാപനത്തിനായി പരസ്പരബന്ധിതമായ സംവിധാനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുക.

6. വലിയ തോതിലുള്ള ആഘാതങ്ങളെ നേരിടാനും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനവും ദുരന്തസാധ്യതയും നേരിടുന്നതിന് മെച്ചപ്പെട്ട തയ്യാറെടുപ്പിനും പ്രതികരണത്തിനും സംസ്ഥാന തലത്തിൽ നഗര, ദുരന്തസാധ്യതാ ആസൂത്രണം സ്ഥാപനവൽക്കരിക്കാനും ഗവൺമെന്റിന്റെ ധനകാര്യ, വായ്പ മാനേജ്മെന്റ് ചട്ടക്കൂടിന്റെ സുസ്ഥിരത വർദ്ധിപ്പിക്കാനും ആർകെഡിപിയെയും, ആർകെപി, ഡിപിഒ 1, 2 മുൻ നടപടികളിലൂടെ നേടിയ നയ, സ്ഥാപന പരിഷ്കാരങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനമാക്കി, ഈ ആർ എ ലക്ഷ്യമിടുന്നു.

<u>ലക്ഷ്യം 1.1: പുറത്തുനിന്ന് ഉള്ള ആഘാതങ്ങളെ നേരിടാൻ സർക്കാറിന്റെ പൊതു ധനകാര്യത്തിന്റെ സുസ്ഥിരത വർദ്ധിപ്പിക്കുക.</u>

7. പൊതു കടം കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുക കൂടാതെ പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾക്കും രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടാനുമുള്ള സാധ്യത കുറയ്ക്കുന്നതിനായി സർക്കാരിൻറെ നിരന്തരമായ ബാധ്യത കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സുസ്ഥിരതയാണ് പ്രോഗ്രാം ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഈ സംഭവങ്ങൾ സംസ്ഥാന കടത്തിന്റെ അവസ്ഥയെയും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായുള്ള ബജറ്റ് ലക്ഷ്യങ്ങളെയും പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കാനും ഇത് ലക്ഷ്യമിടുന്നു. വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും വകുപ്പുകളിലെ പൊതുചെലവിന്റെ കാര്യക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സമാന്തര സാങ്കേതിക സഹായവും ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പിന്തുണയും ഇത് ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നു.

8. സമഗ്രമായ "സംസ്ഥാന ദുരന്ത നിവാരണ ധനകാര്യ, ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി", സാമൂഹിക പരിരക്ഷണ സംവിധാനം എന്നിവയുടെ വികസനത്തിനും നടപ്പാക്കലിനും പ്രോഗ്രാം പിന്തുണ നൽകും. സംസ്ഥാന ധനകാര്യങ്ങൾ പരിരക്ഷിക്കുന്നതിനും ദുർബലരായ കുടുംബങ്ങൾക്ക് സുതാര്യവും സമയബന്ധിതവുമായ സഹായം നൽകുന്നതിനും പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങൾക്കും പകർച്ചവ്യാധികൾക്കുമെതിരെ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയെയും ഉപജീവനത്തെയും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ദുരന്തസാധ്യതാ ധനസഹായത്തിനുള്ള പൊതു-സ്വകാര്യ സ്രോതസ്സുകളെ തിരിച്ചറിയാനും വികസിപ്പിക്കാനും ഇത് കേരള സർക്കാരിനെ പ്രാപ്തമാക്കും.

കാലാവസ്ഥാ ദുരന്തസാധ്യത കുറയ്ക്കുന്നതിനും അപകട സാധ്യത ഒഴിവാക്കുന്നതിനും ആവശ്യമുള്ള ചിലവുകളുടെയും, അതിൽനിന്നും ഉള്ള നേട്ടങ്ങളും തമ്മിൽ ഉള്ള തുല്യത പുലർത്താൻ ഇത് കേരള സർക്കാരിനെ പ്രാപ്തമാക്കും. ഫലപ്രദമായ തയ്യാറെടുപ്പ്,

പ്രതികരണം, പുനർനിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവ നടപ്പാക്കാൻ കേരള സർക്കാർ സാമ്പത്തികമായി തയ്യാറാണെന്ന് ഇത് ഉറപ്പാക്കുന്നു. മത്സ്യത്തൊഴിലാളി കുടുംബങ്ങൾക്ക് നൽകുന്ന ദുരിതാശ്വാസ ധനസഹായങ്ങൾ കുടുംബനാഥയുടെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് നൽകും, ഇത് സ്ത്രീകളെ കൂടുതൽ ശാക്തീകരിക്കുമെന്നും ഫണ്ടുകളുടെ മികച്ച ഉപയോഗം ഉറപ്പാക്കുമെന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

<u>ലക്ഷ്യം 1.2: കാലാവസ്ഥാ-ദുരന്തസാധ്യതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടക്കുന്ന വികസന ആസൂത്രണം മുഖ്യധാരയിൽ കൊണ്ടുവരുക.</u>

9. സംസ്ഥാനത്തുടനീളം അകട സാധ്യത അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗിനും നടപ്പാക്കലിനുമുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങളും സംവിധാനങ്ങളും ശേഷികളും സ്ഥാപിക്കാൻ ഈ പ്രോഗ്രാം ഉദ്ദേശിക്കുന്നു, കൂടാതെ പൈലറ്റ് റിസ്ക് അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള അർബൻ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളും മുൻ ഗണനാ പ്രവർത്തന പ്ലാനുകളും പമ്പാ നദീതടത്തിലെ നഗര ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ (യുഎൽ ബികൾ) സ്ഥാപിക്കാനും ഈ പ്രോഗ്രാം ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. ദുരന്തത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ആസൂത്രണം, സേവന വിതരണം, അടിയന്തിര പ്രതികരണം എന്നിവയ്ക്കുള്ള തയ്യാറെടുപ്പിനെ പിന്തുണയ്ക്കാൻ ഇത് ഉദ്ദേശിക്കുന്നു.

10. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ ദുരന്ത നിവാരണ പദ്ധതികളുടെ വികസനത്തിന് തുടക്കം കുറിച്ചു. ഈ പദ്ധതികൾ പ്രാദേശിക വികസന പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമാണ്, അവ വിപുലമായ പൊതു കൺസൾട്ടേഷനുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനം വാർഷിക അടിസ്ഥാനത്തിൽ അപ്ഡേറ്റ് ചെയ്യുന്നു. നിലവിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ നിക്ഷേപാസൂത്രണത്തെ ദുരന്ത നിവാരണ പദ്ധതികളുമായി ലയിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയാണ്. കെഎസ്ഡിഎംഎ തയ്യാറാക്കിയ ഡ്രാഫ്റ്റ് സ്റ്റേറ്റ് ലെവൽ വൾനറബിലിറ്റി ഗ്രിഡ് മാപ്പുകളിൽ ഓരോ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും എൽഎസ്ജിഡി അപകടസാധ്യതകളും ദുരന്തസാധ്യത പ്രൊഫൈലുകളും നൽകിയിട്ടുണ്ട്. കാലാവസ്ഥാ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പ്രാദേശിക ദുരന്തനിവാരണ പദ്ധതികൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും മുഖ്യധാരയിലാക്കുന്നതിനുമുള്ള പ്രധാന തടസ്സങ്ങളിലൊന്ന് പ്രാദേശിക തലത്തിൽ കാലാവസ്ഥാ വിവരങ്ങളുടെ അഭാവമാണ്. കാലാവസ്ഥ, ദുരന്തസാധ്യതകൾ, അനുബന്ധ മേഖലാ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ എന്നിവ നന്നായി വിലയിരുത്തുന്നതിന് പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള വിവരങ്ങൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്താം.

11. പ്രാദേശിക ദുരന്ത നിവാരണ മാനേജ്മെൻറ് പദ്ധതികളുടെ വികസനത്തിനും, ഈ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിനും ഈ പരിപാടി സഹായിക്കും. ഈ റിസ്ക് അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പ്രാദേശിക ദുരന്തനിവാരണ പദ്ധതികളും ടാർഗെറ്റ് അധിഷ്ഠിത ഗ്രാന്റ് ആനുകൂല്യങ്ങളും (DCAT) വഴി കാലാവസ്ഥാ കോ-ബെനിഫിറ്റുകൾ കണക്കാക്കുകയും ട്രാക്കുചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു) ദുരന്തസാധ്യത കുറയ്ക്കുന്നതിന് നിക്ഷേപം നടത്താനും ദുരന്ത തയ്യാറെടുപ്പ് വർദ്ധിപ്പിക്കാനും വീണ്ടെടുക്കൽ, പുനരധിവാസം എന്നിവയിൽ 'മികച്ച രീതികളെ വളർത്തിയെടുക്കാനും' പ്രാദേശിക തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ പ്രേരിപ്പിക്കും. കാലക്രമേണ, ഈ മാറ്റങ്ങൾ കാലാവസ്ഥാ ദുരന്ത നിവാരണ മാനേജ്മെൻറ് പരിഗണനകളെ പ്രാദേശിക ആസൂത്രണത്തിന്റെയും വികസന പ്രക്രിയകളുടെയും മുഖ്യധാരയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരും.

RA 2: പ്രധാന സാമ്പത്തിക മേഖലകളെ ശക്തീകരിക്കൽ

12. തന്ത്രപ്രധാന മേഖലകളായ സാമ്പത്തിക, കാലാവസ്ഥയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മേഖലകളിൽ ഇതുവരെ കൈവരിച്ച നയവും സ്ഥാപന പരിഷ്കാരങ്ങളും കാലാവസ്ഥ ബാധിത മേഖലകളായ ആരോഗ്യം ജലപരിപാലനം കൃഷി ഗതാഗതം തുടങ്ങി വിവിധ മേഖലകളെ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു സംയോജിത രീതിയിലൂടെ പരിശോധിക്കുന്നു.

ലക്ഷ്യം 2.1: രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്നതിനുള്ള സാഹചര്യം മനസ്സിലാക്കി കൊണ്ട് പൊതുജനാരോഗ്യ സംവിധാനങ്ങളുടെ പ്രതിരോധം ശക്തിപ്പെടുത്തുക

13. രോഗം പടർന്നു പിടിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള സാഹചര്യങ്ങളിൽ പൊതുജനാരോഗ്യം ശക്തിപ്പെടുത്തുക എന്നതാണ് ഈ പരിപാടിയുടെ ഉദ്ദേശ്യലക്ഷ്യം. ജില്ലാതലത്തിലുള്ള സംസ്ഥാന PHL വഴി രോഗ പരിശോധനാ സംവിധാനം മെച്ചപ്പെടുത്തൽ, മോളിക്കുലർ ഡയഗ്നോസ്റ്റിക് സംവിധാനം, സൂനോട്ടിക് ഇൻട്ര പാരാസൈറ്റ് ഡിറ്റെക്ഷൻ സംവിധാനം, ഇന്റഗ്രേറ്റഡ് ഡിസീസ് സർവൈലൻസ് പ്രോഗ്രാം ശക്തിപ്പെടുത്തൽ, ഏക ആരോഗ്യ സംവിധാനം എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

ലക്ഷ്യം 2.2: ജലവിഭവ സംവിധാനങ്ങളെ ശക്തിപ്പെടുത്തുക

14. ഭൂഗർഭജലനിരപ്പ് കുറയുകയും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം മൂലം വർദ്ധിച്ച മഴയുടെ ഉയർന്ന വ്യതിയാനവും അപകടസാധ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും നിരവധി വരണ്ട കിണറുകൾ വെള്ളപ്പൊക്ക സമയത്ത് മുങ്ങുകയും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ വളർച്ചാ സാധ്യത പൂർണമായും തുറന്നുകൊടുക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ സംയോജിത ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പരിപാലനം നിലവിൽ ആവശ്യമുണ്ട്. ജലത്തെക്കുറിച്ചുള്ള വിശദമായ വിവരങ്ങളുടെ അഭാവമുണ്ട് അതിനാൽ തന്നെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ ശരിയായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും പരിമിതികൾ ഉണ്ട്. നിലവിൽ റിവർ ബേസിൻ കൺസർവേഷൻ ആന്റ് മാനേജ്മെന്റ് അതോറിറ്റി (ആർബിസിഎംഎ), നിയമം തയ്യാറാക്കുന്നതിന് ഡിപിഒ 1 പിന്തുണ നൽകിയത് നിയമനിർമ്മാണ അംഗീകാരത്തിനായി കാത്തിരിക്കുന്നു. ഈ നിയമം RBCMA യെ ശക്തികരിക്കുകയും, സംസ്ഥാനത്തിനുള്ളിലെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ സംരക്ഷിക്കുകയും നിയന്ത്രിക്കുകയും ചെയ്യുക, അതിന്റെ സുസ്ഥിരത സുഗമമാക്കുക, കൃഷിക്കായി വെള്ളം ഉപയോഗിക്കുന്നതിനുള്ള നിരക്ക് നിശ്ചയിക്കുക, വ്യാവസായിക ആവശ്യത്തിനുള്ള വെള്ളം, കുടിവെള്ളം, ഉൾനാടൻ ഗതാഗതം, വാണിജ്യ ആവശ്യങ്ങൾ എന്നിവ ഈ നിയമത്തിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

15. മെച്ചപ്പെട്ട സംയോജിത ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റിലൂടെ കാലാവസ്ഥാ പുനസ്ഥാപനത്തിന് നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നതിന് ആർബിസിഎംഎയെ ഈ പ്രോഗ്രാം പ്രാപ്തമാക്കും. സംയോജിത ജലസംഭരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, ജല നിരീക്ഷണം, വിവരശേഖരണം, മാനേജ്മെന്റ്, വെള്ളപ്പൊക്കം കൈകാര്യം ചെയ്യൽ (വെള്ളപ്പൊക്ക പ്രവചനം ഉൾപ്പെടെ), പാരിസ്ഥിതിക ഒഴുക്ക് വിലയിരുത്തൽ, കൃഷി, ജലസേചനം, ഗാർഹിക ആവശ്യങ്ങൾ, വ്യാവസായിക, ഉൽപാദനക്ഷമവും സുസ്ഥിരവുമായ ജല ഉപയോഗം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള മറ്റ് ഉപയോഗങ്ങൾ എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപെടുന്നു. കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാനം അതിജീവിക്കാനുള്ള പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ജില്ലാ മാനേജ്മെന്റ് പദ്ധതികൾ, കാലാവസ്ഥാ പുനസ്ഥാപനതിന് ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ ആസൂത്രണത്തിലും മാനേജ്മെന്റിലും മുഖ്യധാരയിലാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കും.

ലക്ഷ്യം 2.3: AEZ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പരിശീലനങ്ങളിലൂടെ കാർഷിക ഉൽപാദനക്ഷമതയെ ശക്തിപ്പെടുത്തുക

16. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ സേവനങ്ങളും ജൈവവൈവിധ്യവും പുനസ്ഥാപിക്കുന്നതിനിടയിൽ കൂടുതൽ സുസ്ഥിരവും ഊർജ്ജസ്വലവുമായ ഭക്ഷ്യ സമ്പ്രദായങ്ങളിലേക്ക് കാർഷിക സമീപനങ്ങൾ ഒരു മാതൃക മാറ്റം ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഏക കാർഷിക-പാരിസ്ഥിതിക സവിശേഷതകളേയും നിർദ്ദിഷ്ട വിളകളുടെയും വിപുലീകരണ ആവശ്യങ്ങളുടെയും അനുയോജ്യതയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഡിപിഒ 1 വഴി സംസ്ഥാനത്തെ അഞ്ച് കാർഷിക പരിസ്ഥിതി മേഖലകളായി (AEZ) വിഭജിച്ചിരിക്കുന്നു. മാനവ വിഭവശേഷി ആസൂത്രണം, വിഭവ വിഹിതം, വിന്യാസം എന്നിവ ബ്ലോക്കുകളുടെയും ജില്ലകളുടെയും കാർഷിക ശാസ്ത്ര വർഗ്ഗീകരണവുമായി യോജിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ കാർഷിക വകുപ്പിന്റെ (DOA) പുനസംഘടന

സുഗമമാക്കി. ഡിപിഒ 2 തയ്യാറാക്കുന്നതിനിടയിൽ, കാർഷിക മേഖലകൾ, AEZ പ്രകാരമുള്ള സബ് അഡ്മിനിസ്റ്റേറ്റീവ് യൂണിറ്റുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് ഫണ്ട് വീണ്ടും അനുവദിക്കുന്നതും ആരംഭിച്ചു.

17. ഡിപിഒ 1 ന് കീഴിൽ ആരംഭിച്ച AEZ അധിഷ്ഠിത സമ്പ്രദായങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും ധനസഹായം, വിത്തുകൾ, സാങ്കേതികവിദ്യ, വിപണി എന്നിവയിലേക്കുള്ള കർഷകരുടെ പ്രവേശനം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും അവരുടെ വിലപേശൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഈ പരുപാടി പിന്തുണ നൽകും. മാനേജ്മെൻറ് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റങ്ങളെ സമന്വയിപ്പിക്കാനും സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെയുള്ള കാർഷികശാസ്ത്രപരമായി സംവിധാനങ്ങളെ ശക്തിപെടുത്താനും ഈ പരിപാടി സഹായിക്കും. നാല് പമ്പാ നദീതട ജില്ലകളിലെ 264 കൃഷി ഭവനുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന 16 കാർഷിക മാനേജ്മെൻറ് യൂണിറ്റുകളിൽ പ്രോഗ്രാം പിന്തുണ ലഭ്യമാക്കും.

ലക്ഷ്യം 2.4: പ്രധാന റോഡുകളുടെ ശൃംഖല ശക്തിപ്പെടുത്തൽ

18. 2018ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിന് ശേഷം വെള്ളപ്പൊക്കവും മണ്ണിടിച്ചലും ആഘാതം സൃഷ്ടിച്ച 1600 കിലോമീറ്റർ റോഡ് ശൃംഖലയ്ക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകിക്കൊണ്ട് PWD വകുപ്പ് ഒരു പഠനം നടത്തി, ഇതിൽ നിന്നും 800 കിലോമീറ്റർ റോഡ് ശൃംഖലയ്ക്ക് കാലാവസ്ഥ അനുസൃതമായ പുനസ്ഥാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആവശ്യമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കി. പമ്പാനദി തീരത്തോട് ചേർന്ന് കിടക്കുന്ന 173 km റോഡാണ് (മധ്യ തെക്കൻ ഭാഗങ്ങളിൽ) ഏറ്റവും കൂടുതൽ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നത്.റെസിലെൻ്റ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ പ്രോഗ്രാം കൂടാതെ PWD പരിപാലന വിഭാഗം 2020 ന്റെ തുടക്കത്തിൽ ശാസ്ത്രീയ വിലയിരുത്തലുകളിലൂടെ 7000km റോഡ് core road network (CRN) എന്ന് തിട്ടപ്പെടുത്തി. നിലവിൽ, ഒരു കാലാവസ്ഥാ മൊഡ്യൂളുള്ള ഒരു വെബ്, ജിഐഎസ് അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള റോഡ് മെയിന്റനൻസ് മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റം (ആർഎംഎംഎസ്) സ്ഥാപിച്ചു, അത് 2021 ൽ പ്രവർത്തനക്ഷമമാകുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. മുന്നോട്ട് പോകുമ്പോൾ, RMMS CRN ന്റെ മേഖലാ ആസൂത്രണത്തിനും ബജറ്റിംഗിനും വഴികാട്ടുന്നതായിരിക്കും. CRN ദീർഘകാലാടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിപാലിക്കുന്നതിനുള്ള പുതിയ കരാർ മാതൃക 2020 ൽ വികസിപ്പിക്കുകയും അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു. 7 വർഷത്തെ ഔട്ട് പുട്ട് , പെർഫോമൻസ് അധിഷ്ഠിത റോഡ് കരാറുകൾ ആസ്പദമാക്കി (OPBRC) 380 കിലോമീറ്റർ കോർ റോഡ് നെറ്റ്‌വർക്ക് ലഭ്യമാക്കാനാണ് പ്രാഥമിക പദ്ധതി.

19. ഡ്രെയിനേജ് സിസ്റ്റങ്ങളിൽ ഇടപെടലുകൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന CRN പ്രതിരോധം സൃഷ്ടിക്കലും, മെച്ചപ്പെട്ട റെസിലിയന്റ് മാനദണ്ഡങ്ങൾ നിലനിർത്തുന്നതിനും ധനകാര്യ, കാലാവസ്ഥാ പുനസ്ഥാപനം, കരാറുകളുടെ പ്രകടനം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള മാനേജ്മെന്റ് തുടങ്ങിയവയാണ് ഇതിന്റെ ഉദ്ദേശലക്ഷ്യം .

III. സ്ഥാപന / നടപ്പാക്കൽ ക്രമീകരണം

20. പ്രകൃതിദുരന്തത്തിന്റെയും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെയും അപകടസാധ്യതകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പുനസ്ഥാപനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി ദീർഘകാലമായി നിലനിൽക്കുന്ന നയവും സ്ഥാപന പരിഷ്കാരങ്ങളും ത്വരിതപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള SPV ആണ് 2018 ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തെത്തുടർന്ന് സ്ഥാപിച്ച റെസിലിയൻ്റ് കേരള ഇനിഷ്യറ്റീവ്. പ്രധാന പരിഷ്കാരങ്ങളും മേഖലകളിലുടനീളമുള്ള നിക്ഷേപങ്ങളും തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിലൂടെ മാറ്റത്തിനുള്ള സംസ്ഥാനത്തിന്റെ അജണ്ട തിരിച്ചറിയാൻ RKI നിർബന്ധിതമാണ്. വിവിധ ബഹുരാഷ്ട്ര സ്ഥാപനങ്ങൾ, സിവിൽ സൊസൈറ്റി സ്ഥാപനങ്ങൾ, സമൂഹം എന്നിവയുമായുള്ള പങ്കാളിത്തത്തോടെ സംസ്ഥാനത്തെ കൂടുതൽ ഊർജ്ജസ്വലതയിലേക്ക് നയിക്കാൻ ഇത് സഹായിക്കും. സമഗ്രവും ഊർജ്ജസ്വലവുമായ വീണ്ടെടുക്കലിനും പുനർനിർമ്മാണത്തിനുമായി മേഖലകൾ, വകുപ്പുകൾ, ഏജൻസികൾ എന്നിവയിലുടനീളം സമന്വയമുണ്ടാക്കുകയാണ് ഒരു കൺസൾട്ടേറ്റീവ്, പങ്കാളിത്ത പ്രക്രിയയിലൂടെ RKI ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

21. **A High-Level Empowered Committee (HLEC)** പ്രോഗ്രാമിന്റെ സ്റ്റിയറിംഗ് കമ്മിറ്റിയായി മന്ത്രിസഭയ്ക്ക് നേരിട്ട് റിപ്പോർട്ട് നൽകുകയും, മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള ഒരു ഉപദേശക സമിതി പ്രോഗ്രാമിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിനു ആവശ്യമായ മാർഗനിർദേശവും ഉപദേശവും നൽകുന്നു.റെസിലൈന്റ് കേരള ഇനിഷ്യേറ്റീവിലെ (RKI) പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് ടീമിനാണ് നടപ്പാക്കൽ, ഏകോപനം, നിരീക്ഷണം, വിലയിരുത്തൽ തുടങ്ങി പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് സപ്പോർട്ട് സർവീസുകളുടെ (പിഎംഎസ്എസ്) ഉത്തരവാദിത്വം. ആർകെഐയ്ക്കും പങ്കെടുക്കുന്ന വകുപ്പുകൾക്കും പിഎംഎസ്എസ് സാങ്കേതിക, മാനേജ്മെന്റ് പിന്തുണ നൽകുന്നുണ്ട്, ഡയറക്ടറേറ്റുകൾ, എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഏജൻസികൾ, പരിശീലന സ്ഥാപനങ്ങൾ, പങ്കാളി സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. നിക്ഷേപ ആസൂത്രണം, സാങ്കേതിക പഠനങ്ങൾ, നയ രൂപീകരണം, ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ, നിരീക്ഷണവും വിലയിരുത്തലും, ആശയവിനിമയം, പരാതി പരിഹാരങ്ങൾ സജ്ജമാക്കുക തുടങ്ങിയവയിൽ PMSS അവരെ പിന്തുണയ്ക്കും.

IV. ESSA പ്രവർത്തന രീതി

22. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം, പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾ, രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടൽ എന്നിവയ്ക്കെതിരായ കേരള ഗവൺമെന്റിന്റെ പ്രതിരോധം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായാണ് Program for Results (PforR) രീതിയിലൂടെ 'റെസിലൈന്റ് കേരള പ്രോഗ്രാം' ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നത്.അതിനാൽ, പ്രോഗ്രാം വികസന ഫലങ്ങളുടെ നേട്ടത്തെ ബാധിച്ചേക്കാവുന്ന പ്രധാന പാരിസ്ഥിതിക, സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ (ഇ & എസ്) തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള വിശദമായ പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക വ്യവസ്ഥകളുടെ വിലയിരുത്തൽ (ESSA) ഏറ്റെടുത്തു.ഈ പരിപാടി ബാങ്കും സർക്കാരും തമ്മിൽ 2019 ൽ ആരംഭിച്ച തന്ത്രപരമായ ഇടപെടലിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണെന്നതിനാൽ, ESSA മുൻ പഠനങ്ങളും ദുർബലത വിലയിരുത്തലുകളും കടമെടുത്തുകൊണ്ട് പ്രവർത്തനം തുടരുകയാണ്

DRAFT

ആർകെഐ സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂട് – പങ്കും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും

മന്ത്രിമാരുടെ കൗൺസിൽ →

- നിയമസഭയിലേക്കുള്ള ശുപാർശ ഉൾപ്പെടെയുള്ള നയപരമായ കാര്യങ്ങളുടെ തീരുമാനം
- പ്രൊജക്ടുകളുടെ അംഗീകാരം

അഡ്വൈസറി കൗൺസിൽ →

- യുവസംരംഭകർ പ്രമുഖ വ്യക്തികൾ വിദഗ്ധർ എന്നിവരടങ്ങുന്ന മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള 20 അംഗ സംഘം
- RK DP എൽ വരുന്ന എല്ലാ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്കും ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങളും ഉപദേശങ്ങളും നൽകുന്നു

ഹൈ ലെവൽ എംപവേർഡ് →

- ചീഫ് സെക്രട്ടറി നേതൃത്വം നൽകുന്ന മറ്റ് സെക്രട്ടറിമാരും RKIC അടങ്ങുന്ന സംഘം
- നയ ശുപാർശകൾ അവലോകനം ചെയ്യുകയും അംഗീകരിക്കുകയും

ആർ കെ ഐ ഇപ്ലിമെന്റേഷൻ →

- സിഇഒയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ മൂന്ന് ഉന്നത ഉദ്യോഗസ്ഥ സംഘം :
- പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകീകരിക്കുന്ന അതിനും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും ആർ കെ ഡി പി യിൽ റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യുന്നതിനും ആർ കെ ഐ ന ഉത്തരവാദിത്തമുണ്ട്ഇതിൽ ആർ . കെ ഡി പി യുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ കേരള ഗവൺമെന്റിനു പിന്തുണ ൽകുകന, എച്ച് എൽ സി യുടെ നയപരവുമായ സ്ഥാപനപരമായ മാറ്റങ്ങളിൽ പ്രേരകമായി പ്രവർത്തിക്കുക, സംസ്ഥാനത്തുടനീളമുള്ള വിവിധ സ്റ്റേക്ക് ഹോൾഡേഴ്സിൽ എത്തിക്കുക. മറ വകുപ്പുകളമായി ഒരുമിച പ്രവർത്തിക്കുക. എച്

ജലസേചന വകുപ്പ്	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപന വകുപ്പ്	പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ്	കൃഷിവകുപ്പ്	ധനകാര്യ വകുപ്പ്	സംസ്ഥാന ദുരന്ത നിവാരണ അതോറിറ്റി
സർവ്വേ - റെക്കോർഡ് വകുപ്പ്	രജിസ്ട്രേഷൻ വകുപ്പ്	കേരള ജല അതോറിറ്റി	കേരള ഗ്രാമ ജലവിതരണ ശുചിത്വ അതോറിറ്റി	റവന്യൂ DRM വകുപ്പ്	സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്

DRAFT

23. ലോകബാങ്കിൽ നിന്നുള്ള പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക വിദഗ്ധരുടെ ഒരു സംഘമാണ് ESSA നയിക്കുന്നത്. ഇത് പ്രാഥമികമായി നയങ്ങൾ, നിയമങ്ങൾ, സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ, സർക്കുലറുകൾ, അറിയിപ്പുകൾ, മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, വിലയിരുത്തലുകൾ (സ്ഥാപന അല്ലെങ്കിൽ സ്കീം പ്രകടനത്തെ) വെബ്സൈറ്റുകൾ, ആന്തരിക വിലയിരുത്തലുകൾ, റിപ്പോർട്ടുകൾ, പഠനങ്ങൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള ദ്വിതീയ വിവര ശേഖരങ്ങളുടെ വിശദമായ അവലോകനത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.ഈ പരിപാടിക്ക് കീഴിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പ്രസക്തമായ നിലവിലുള്ള നയം, പ്രവർത്തന നടപടിക്രമങ്ങൾ, സ്ഥാപന ശേഷി, നടപ്പാക്കൽ ഫലപ്രാപ്തി എന്നിവ മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ അവലോകന സംഘം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. പൗരന്മാരുമായി ഇടപഴകുന്നതിനുള്ള വായ്പക്കാരുടെ സംവിധാനങ്ങളുടെ അവലോകനവും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു, പ്രത്യേകിച്ചും ഏറ്റവും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരും ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടവരും അവരുടെ പരാതി പരിഹാരവും, ലഭ്യമായ വിവരങ്ങളുടെ ഡെസ്ക് അവലോകനത്തിനുപുറമെ സ്ഥാപന പങ്കാളികളുമായി വ്യക്തിഗത അഭിമുഖങ്ങളും കൺസൾട്ടേഷനുകളും നടക്കുന്നു.

24. COVID-19 അനുബന്ധ ചലന നിയന്ത്രണങ്ങൾ കാരണം, ഭൂരിഭാഗം വ്യക്തിഗത അഭിമുഖങ്ങളും ഗ്രൂപ്പ് കൺസൾട്ടേഷനുകളും കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷനിൽ (KILA) നിന്നുള്ള വിദഗ്ധരും ഫാക്കൽറ്റി അംഗങ്ങളും ചേർന്നാണ് നടത്തിയത്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെ സ്വയംഭരണ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ സ്ഥാപനം എന്ന നിലയിൽ 'കില' പമ്പാ നദീതടത്തിലെ 4 ജില്ലകളിലുള്ളവരുമായി വെർച്വൽ, ഫിസിക്കൽ കൺസൾട്ടേഷനുകൾ നടത്തി. നോഡൽ, സ്റ്റാറ്റ്യൂട്ടറി അതോറിറ്റികൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെ പ്രധാന സ്ഥാപന പങ്കാളികളുടെ പങ്ക്, ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ, ശേഷി എന്നിവ പരിശോധിക്കുന്നതിനാണ് ഈ കൺസൾട്ടേഷനുകൾ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

25. 4 പമ്പ തീരത്തുള്ള ജില്ലകളിലെ 16 വ്യത്യസ്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ (3 ULB, 13 ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളും) ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ / ഏജൻസി പ്രതിനിധികളുമായും അവരുടെ ടീമുകളുമായും മൊത്തം 32 കമ്മ്യൂണിറ്റി കൺസൾട്ടേഷനുകൾ നടത്തി. ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ / ഏജൻസി പ്രതിനിധികളുമായി മൊത്തം 11 സംസ്ഥാന കൺസൾട്ടേഷനുകൾ നടത്തി വിവിധ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക തലത്തിലുള്ള 328 ൽ അധികം കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങളെ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി. സ്ത്രീകളുമായി 8 പ്രത്യേക കൺസൾട്ടേഷനുകളും ദരിദ്രരും സാമൂഹിക ദുർബലരുമായ 8 എക്സ്ക്ലൂസീവ് കൺസൾട്ടേഷനുകളും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

26. താൽപ്പര്യമുള്ള പൗരന്മാരിൽ നിന്നും ബന്ധപ്പെട്ടവരിൽ നിന്നും വിലയിരുത്തൽ തേടി ESSA അവ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നു. അന്തിമ മൂല്യനിർണ്ണയത്തിന് മുമ്പായി അവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളും വിലയിരുത്തലുകളും തേടുന്നതിന് സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള വർക്ക്ഷോപ്പ് സംഘടിപ്പിക്കും.അന്തിമമായി ESSA, സ്റ്റേക്ക്ഹോൾഡർ അഭിപ്രായങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയ ശേഷം, റിബിൽഡ് കേരള ഇനിഷ്യേറ്റീവ്, GoK, ലോക ബാങ്ക് ഇൻഫോഷോപ്പ് എന്നിവയുടെ വെബ് സൈറ്റിൽ പ്രസിദ്ധപെടുത്തും.

V. റിസ്ക് സ്ക്രീനിംഗ്

പരിസ്ഥിതി

27. പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ നിർണ്ണയിക്കാൻ ഓരോ സെക്ടർ പ്രോഗ്രാമുകളും പരിശോധിച്ചു. ഇത് ആദ്യം പിസിഎൻ ഘട്ടത്തിലാണ് ചെയ്തത്, തുടർന്ന് പ്രോഗ്രാം തയ്യാറെടുപ്പ് പുരോഗമിക്കുമ്പോൾ അപ്ഡേറ്റുചെയ്തു. പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ പരിശോധിച്ചതിന്റെ സംഗ്രഹം ഇപ്രകാരമാണ്:

   a. **കൃഷി:** കാർഷികമേഖലയിൽ ആസൂത്രണം ചെയ്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും കാണുന്നില്ല, അതായത്(i) പമ്പാ നദീതടത്തിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച് കാർഷിക വകുപ്പിനെ കാർഷിക മേഖലകളായി

പുനസംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള മാതൃകയെ പിന്തുണയ്ക്കുകയും (ii) സംയോജിത കാർഷിക വിവര സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്യുക.

b. **ദുരന്തസാധ്യത ധനസഹായം / സാമൂഹിക പരിരക്ഷണം:** ഇവയെല്ലാം പണം / സാമ്പത്തിക കൈമാറ്റങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതിനാൽ പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങളൊന്നുമില്ല

c. **ദുരന്തസാധ്യതാ മാനേജ്മെന്റ്:** പ്രാദേശിക ഡിആർഎം, എൽഎസ്ജിഐ ആസൂത്രണത്തിൽ കാലാവസ്ഥാ ഉത്തരവാദിത്തം, പുനസ്ഥാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നും ഉണ്ടാകില്ല, അതിനാൽ അപകടസാധ്യതകളൊന്നുമില്ല.

d. **ധനകാര്യം:** തികച്ചും സാമ്പത്തിക സ്വഭാവമുള്ളതിനാൽ പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങളൊന്നുമില്ല.

e. **ആരോഗ്യം:** മൃഗ രോഗങ്ങൾ പടർന്നുപിടിക്കുന്നതിനും അതിനെ ചെറുത്തു നിർത്തുന്നതിനും പ്രാദേശിക തലത്തിൽ വൺ ഹെൽത്ത് സർവേലെൻസ് പ്ലാറ്റ്ഫോം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലും ജില്ലാതല പബ്ലിക് ഹെൽത്ത് ലബോറട്ടറികൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലും പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങളൊന്നുമില്ല.

f. **റോഡുകൾ:** കോർ റോഡ് നെറ്റ്‌വർക്കിന്റെ (സിആർഎൻ) നിർമ്മാണ ഘട്ടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതും പമ്പ തടത്തിലെ പുനർനിർമ്മിക്കുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ പരിപാലിക്കുന്നതിലും പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ പരിമിതപ്പെടുത്തുന്നു. ഇതിൽ വായു, പൊടി, ശബ്ദ മലിനീകരണം എന്നിവ ഉൾപ്പെടും; പരിമിതമായി മരം മുറിക്കൽ / ടിമ്മിംഗ്; ജല മലിനീകരണം; തൊഴിലാളിയും പൊതു സുരക്ഷയും; മാലിന്യങ്ങൾ, സ്ക്രാപ്പ്, അവശിഷ്ടങ്ങൾ നീക്കംചെയ്യൽ എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ ശാരീരിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങൾക്ക് കാരണമായേക്കാം.

g. **അർബൻ:** റിസ്ക് ഇൻഫോംഡ് മാസ്റ്റർ പ്ലാനിൽ അർബൻ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളിലും മുൻഗണനാ പ്രവർത്തന പദ്ധതികളിലും റിസ്ക് വിവരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിലായിരിക്കും ശ്രദ്ധ.ദുരന്തത്തിനും കാലാവസ്ഥാ അപകടത്തിനും പുറമെ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ മുൻകൂട്ടി ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിന് പരിഗണന നൽകും. നിക്ഷേപം നടപ്പാക്കുമ്പോൾ കുറഞ്ഞ രീതിയിൽ അവശേഷിക്കുന്ന പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങൾക്ക് ഇത് കാരണമാകും.

h. **ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്:** പമ്പാ നദിക്കായുള്ള സംയോജിത നദീതട പരിപാലന പദ്ധതി നടപ്പാക്കുമ്പോൾ ആരംഭിക്കുന്ന നിക്ഷേപങ്ങൾക്ക് നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാകും, അത് പ്രാദേശികവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതും പരിമിതവും പഴയപടിയാക്കാവുന്നതുമാണ്.ഈ നിക്ഷേപങ്ങൾ കാരണം പരിമിതമായ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകളുണ്ടാകും. കൂടാതെ, പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ കാരണം സന്ദർഭോചിതമായ അപകടസാധ്യത ഉള്ളതിനാൽ, നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ സമയത്ത് ചട്ടങ്ങൾ പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്നും പമ്പാ നദീതടവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിലവിലുള്ള NGT ഓർഡറുകളും ഇതിൽ പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്നും ഉറപ്പുവരുത്തണം.

സാമൂഹികം

28. നിർദ്ദിഷ്ട പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും ESSAയുടെ ഒരു പ്രധാന ഭാഗമായ സമഗ്രമായ സോഷ്യൽ റിസ്ക് സ്ക്രീനിംഗ്, മിക്ക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും മിതമായ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ കുറവാണെന്ന് കാണിക്കുന്നു.തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും എല്ലാ പ്രധാന വകുപ്പുകളുടെയും ശക്തമായ ഇടപെടലിലൂടെ മോശം പങ്കാളിത്തത്തിനും ഗുണഭോക്താക്കളെ

ഒഴിവാക്കുന്ന സാഹചര്യം കുറയ്ക്കുന്നു.എന്നിരുന്നാലും, പങ്കെടുക്കുന്ന നിരവധി വകുപ്പുകളുടെ സാങ്കേതികത്വം കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സമഗ്രത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും പരിമിതിയുണ്ട്. മേഖല തിരിച്ചുള്ള ഇടക്കാല റിസ്ക് വിലയിരുത്തലുകൾ ഇവയാണ്:

a. **സാമൂഹിക പരിരക്ഷണം:** സോഷ്യൽ റിസ്ക് റേറ്റിംഗ് അളവിൽ കുറവാണ്. ദുരന്ത സാധ്യതയുള്ള മിക്ക കുടുംബങ്ങൾക്കും ഒരു ഏകീകൃത ദുരന്ത-പ്രതിരോധശേഷിയുള്ള അഡാപ്റ്റീവ് സേഫ്റ്റി നെറ്റ് സിസ്റ്റത്തിന്റെ ശക്തമായ സാമൂഹിക നേട്ടങ്ങളുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ, സ്ത്രീകൾ, കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ, മറ്റ് ദുർബല വിഭാഗങ്ങളായ ആദിവാസി കുടുംബങ്ങൾ / ഭൂരഹിതരായ വീട്ടുകൾ എന്നിവ ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്, പ്രത്യേകിച്ചും ഡാറ്റാബേസ് ഏകീകരിക്കുന്ന സമയത്ത്. പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിലുള്ള മിക്ക സാമൂഹിക പരിരക്ഷാ അവകാശങ്ങളും വീട്ടിലെ വനിതാ അംഗങ്ങളെ ലക്ഷ്യം വച്ചുള്ളതിനാൽ ലിംഗാധിഷ്ഠിത അതിക്രമങ്ങൾ വർദ്ധിക്കാനുള്ള സാധ്യതയുണ്ട്.

b. **ആരോഗ്യം:** ആരോഗ്യത്തിന് കീഴിലുള്ള നിക്ഷേപങ്ങൾ കുറഞ്ഞതും മിതമായതുമായ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളുള്ളതായി വിലയിരുത്തപ്പെടുന്നു. ലബോറട്ടറി ശൃംഖലയുടെ വിപുലീകരണം പ്രാദേശിക സമൂഹങ്ങൾക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് സ്ത്രീകൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട വ്യാപനത്തിലേക്കും നയിക്കുകയും സാങ്കേതിക വിദഗ്ധരുടെ ആരോഗ്യവും സുരക്ഷയും ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ചെയ്യുമെങ്കിലും, ഇത് ഭൂമി ആവശ്യകതകളുണ്ടാകാം അല്ലെങ്കിൽ ടൈറ്റിൽഹോൾഡർമാരുടെ സ്ഥാനചലനത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാം. മാത്രമല്ല, ആരോഗ്യ സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരുടെ കേഡർമാരെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ട്, പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെട്ട കമ്മ്യൂണിറ്റികളിൽ നിന്ന് അംഗങ്ങളെ ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയുണ്ട്. പരീക്ഷിക്കപ്പെടാത്ത / പുതിയ ആരോഗ്യ സമീപനങ്ങളിലേക്ക് മാറുന്നത് ശക്തമായ ഐഇസിയുടെയും കമ്മ്യൂണിറ്റി ഓറിയന്റേഷന്റെയും പിന്തുണയില്ലെങ്കിൽ അപകടസാധ്യതകളുണ്ടാക്കാം. കൂടാതെ, മുൻനിര ആരോഗ്യ പ്രവർത്തകരിൽ വലിയൊരു ശതമാനവും സ്ത്രീകളായതിനാൽ, COVID 19 ബാധിക്കുന്നതിനും ലൈംഗിക ചൂഷണത്തിനും ദുരുപയോഗത്തിനും സാധ്യത കൂടുതലാണ്.

c. **കൃഷി:** ഫാമർ പ്രൊഡ്യൂസർ ഓർഗനൈസേഷനുകൾക്ക് പുതിയ വിവരങ്ങൾ, മാർക്കറ്റ്, ടെക്നോളജി എന്നിവയിലേക്ക് പ്രവേശനം ഉണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി ശക്തമായ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചതിലൂടെ ചെറുകിട, നാമമാത്ര കർഷകർക്ക് നേട്ടങ്ങളുണ്ട്.എന്നിരുന്നാലും, ഉൾപ്പെടുത്തൽ / പങ്കാളിത്തം, ദൂരം എന്നിവ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനുള്ള നിലവിലെ കുറഞ്ഞ സ്ഥാപന ശേഷിയും ഏകോപനവും; സ്ത്രീകളിലെയും ചെറുകിട, നാമമാത്ര കർഷകരിലെയും അവബോധത്തിന്റെ അഭാവം മൂലം അമിതമായി നീട്ടിക്കൊണ്ടുപോകുന്ന ജീവനക്കാരും കുറഞ്ഞ സേവനങ്ങളും, എഫ്പിഒ നേതൃത്വത്തിലുള്ള സ്ത്രീകളുടെയും എസ് ആന്റ് എം കർഷകരുടെയും പരിമിതമായ പ്രാതിനിധ്യം സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളാണ്. ഈ മേഖലയിൽ വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ള മിക്ക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും അപകടസാധ്യത കുറവാണ്.

d. **ജല-വിഭവ മാനേജ്മെന്റ്:** നിക്ഷേപത്തിൽ പമ്പാ തടത്തിനായി വികസിപ്പിച്ച ഒരു സംയോജിത റിവർ ബേസിൻ മാനേജ്മെന്റ് പദ്ധതിയുടെ വികസനം ഉൾപ്പെടുന്നു, കൂടാതെ പ്രധാനമായും സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ കുറവാണ്. നദീതട ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ നിന്ന് സ്ത്രീകൾ, ഉൾനാടൻ മത്സ്യബന്ധന കമ്മ്യൂണിറ്റികൾ, മറ്റ് ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾ എന്നിവരെ ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് ചില പ്രത്യേക സാമൂഹിക അപകടങ്ങളാണ്. ഇക്വിറ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വിഹിതം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി സാമൂഹ്യവികസനത്തിന് സ്റ്റാഫുകൾക്ക് പരിമിതമായ ശേഷിയുണ്ടെന്നതിനാൽ,

ജലവിഹിതം, വിതരണം, ജല ഉപയോക്താക്കൾക്ക് താരിഫ് അല്ലെങ്കിൽ വിലനിർണ്ണയം എന്നിവ സംബന്ധിച്ച തത്വങ്ങളിൽ ഇക്വിറ്റിയുടെ അഭാവമുണ്ട്.

e. **അർബൻ:** യുഎൽബികളുടെ ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഊന്നൽ നൽകുന്നത് മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളും മുൻഗണനാ കർമപദ്ധതികളുമാണ്. മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളിൽ നിന്നും അതിന്റെ തയ്യാറെടുപ്പ് പ്രക്രിയയിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കിയേക്കാവുന്ന സ്ത്രീകൾ, കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ, ദരിദ്രർ എന്നിവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിയാത്തതുപോലുള്ള അപകടസാധ്യതകളെ അഭിമുഖീകരിക്കണം. സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ താഴ്ന്നത് മുതൽ മിതമായത് വരെയാണ്.

f. **ഡിആർഎം:** പ്രാദേശിക ഡിആർഎം പ്ലാനുകളിലേക്ക് ക്ലൈമറ്റ് റിസ്ക് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനും നിക്ഷേപം വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. സ്ത്രീകളെയും ദുർബലരെയും, പ്രത്യേകിച്ച് ഗോത്ര, മത്സ്യബന്ധന സമുദായങ്ങളെ, ഡിആർ എം ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയുള്ളതിനാൽ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യത മിതമാണ്.

g. **റോഡ്:** റോഡിനു കീഴിലുള്ള നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ ഗണ്യമാണ്. പിഡബ്ല്യുഡി ഭൂമിയിലെ കയ്യേറ്റക്കാർ, വിന്യാസങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിലും മുൻ ഗണന നൽകുന്നതിലും കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്തത്തിന്റെ അഭാവം, വിന്യാസ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് സമയത്ത് വിദൂര മലയോര പ്രദേശങ്ങളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ആദിവാസി വാസസ്ഥലങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യത, മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള തൊഴിൽ പ്രവാഹം എന്നിവ സ്ഥാപനപരമായ കഴിവുകളില്ലാത്തിടങ്ങളിലെ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളാണ്.

VI. നിയമ നയ ചട്ടക്കൂട് വിലയിരുത്തൽ

പരിസ്ഥിതി

29. ബാധകമായ നിയമനിർമ്മാണങ്ങൾ– രാഷ്ട്ര–അന്താരാഷ്ട്ര തലത്തിൽ– പരിസ്ഥിതി (പരിരക്ഷ) നിയമം 1986, വായു (മലിനീകരണം തടയലും നിയന്ത്രണവും) നിയമം 1981, ജലം (മലിനീകരണം തടയലും നിയന്ത്രണവും) നിയമം 1974, ശബ്ദ മലിനീകരണം (തടയലും നിയന്ത്രണവും) ചട്ടങ്ങൾ 2000, നിർമ്മാണവും പൊളിക്കലും മാലിന്യ സംസ്കരണ നിയമങ്ങൾ 2016, ഖര മാലിന്യ പരിപാലന നിയമങ്ങൾ 2016 കൂടാതെ സംസ്ഥാന നിയമ നിർമ്മാണങ്ങളിലെ വിവിധ പരാമർശങ്ങളായ SWM 2018 ലെ കേരള സംസ്ഥാന നയം, കേരള SMW പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ, 2017, കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി ആക്റ്റ് 1994, കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ് ആക്റ്റ് 1994, പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ നിർമാർജന നിയമങ്ങൾ 2016, സംസ്ഥാന ക്രമം, ദേശീയ വന നിയമനിർമ്മാണം (ഇന്ത്യൻ ഫോറസ്റ്റ് ആക്ട് 1927, വന സംരക്ഷണ നിയമം 1980, വനാവകാശ നിയമം 2006), ബന്ധപ്പെട്ട സംസ്ഥാന നിയമനിർമ്മാണം (മരങ്ങളുടെ സംരക്ഷണ നിയമം 1986), വന്യജീവി (സംരക്ഷണം)) ആക്റ്റ് 1972, പുരാതന സ്മാരകങ്ങളും പുരാവസ്തു സൈറ്റുകളും അവശേഷിപ്പ നിയമവും, 1958 കൂടാതെ അനുബന്ധ നിയമങ്ങളും, കെട്ടിട നിർമ്മാണവും മറ്റ് നിർമ്മാണ പ്രവർത്തകരും (തൊഴിൽ നിയന്ത്രണവും സേവന നിബന്ധനകളും) ആക്റ്റ് 1996, കേരള നിയമങ്ങൾ 1998. പ്രോഗ്രാമിലെ എല്ലാ മേഖലകളിലും ഇവ ബാധകമാണ്.

30. പ്രത്യേക മേഖലകൾക്ക് പ്രസക്തമായ മറ്റ് നിയമനിർമ്മാണങ്ങളുണ്ട്. ആരോഗ്യമേഖലയിൽ ബയോ മെഡിക്കൽ മാലിന്യ നിർമാർജന നിയമങ്ങൾ 2016 ബാധകമാണ്. കാർഷിക മേഖലയിൽ 2008 ലെ നെല്ല്, തണ്ണീർത്തട സംരക്ഷണ ആക്ട് ബാധകമാണ്. WRM മേഖലയിൽ ദേശീയ ഗ്രീൻ ട്രിബ്യൂണൽ ആക്റ്റ് 2010 ഉം, ഓർഡറുകളും ബാധകമാണ്. ഈ നിയമനിർമ്മാണങ്ങളെല്ലാം – ക്രോസ് സെക്ടറും അതുപോലെ തന്നെ പ്രത്യേക മേഖലകൾക്ക് പ്രസക്തമാണ് – അതുപോലെ തന്നെ ഇവ നന്നായി വികസിപ്പിച്ചവയാണെന്നും സംസ്ഥാനത്തെ മൊത്തത്തിലുള്ള നിയമ നിർവ്വഹണത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്നും ഈ വിലയിരുത്തൽ വെളിപ്പെടുത്തി. ഈ മേഖലകളിലെ പാരിസ്ഥിതിക

ആഘാതങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ നിയമനിർമ്മാണ ചട്ടങ്ങള് മതിയാകും. വായ്പക്കാരന്റെ റെഗുലേറ്ററി ഏജൻസികളായ പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ് (ഡയറക്ടറേറ്റും, വിവിധ അധികാരികളും), സംസ്ഥാന വനം വകുപ്പ്, സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് എന്നിവ നന്നായി സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്, അവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി.

31. കൂടാതെ, പ്രോഗ്രാം പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പരിമിതമായ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ മാത്രമേ ഉള്ളൂ, അതിനാൽ മുൻകൂട്ടി പാരിസ്ഥിതിക അനുമതി നൽകേണ്ടതില്ല. സിവിൽ ജോലികൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് സമ്മതം വാങ്ങുന്നത് പോലുള്ള ചില നടപടിക്രമങ്ങൾ എന്നിവയുടെ ആവശ്യകതകൾ മാത്രമേയുള്ളൂ. സിവിൽ ജോലികളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുടെ മേൽനോട്ടം വഹിക്കേണ്ട കരാറുകാരന്റെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളാണിവ. നടപ്പാക്കുമ്പോൾ പ്രത്യേക സാഹചര്യങ്ങളുണ്ടെങ്കിൽ, (ഉദാ. NGT ഓർഡറുകൾ, അധിക നടപടിക്രമ ആവശ്യകതകൾ ബാധകമായേക്കാം.) വിവിധ നിയമനിർമ്മാണങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഈ നിയമപരമായ ആവശ്യകതകൾ നിറവേറ്റുന്നതിന് വിവിധ നടപ്പാക്കൽ ഏജൻസികൾ, അവരുടെ കൺസൾട്ടന്റുകൾ, കരാറുകാർ എന്നിവരിൽ മതിയായ ശേഷി ഉണ്ട്.

സാമൂഹികം

32. പ്രോഗ്രാമിന്റെ വ്യാപ്തിയെ ബാധിക്കുന്ന പ്രസക്തമായ എല്ലാ നിയമ നയങ്ങളും ESSA വിശകലനം ചെയ്യുകയും ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങൾക്കിടയിൽ ഏറ്റവും പുരോഗമനപരമായ നിയമ നയ പരിതസ്ഥിതികളിലൊന്നാണ് കേരളമെന്ന് കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്ത്രീകൾ, സാമൂഹ്യമായും സാമ്പത്തികമായും ദുർബലരായ ആളുകള്, ദരിദ്രർ, പട്ടികജാതിക്കാർ, ഗോത്രങ്ങൾ / തദ്ദേശീയ സമുദായങ്ങൾ എന്നിവരുൾപ്പെടെയുള്ള മേഖലകളിൽ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിൽ ദേശീയ നിയമങ്ങൾക്കും നയങ്ങൾക്കുമൊപ്പം, സംസ്ഥാന നിയമങ്ങളും, നയങ്ങളും ഉള്പ്പെടുന്നു, കൂടാതെ പദ്ധതികൾക്കായി ഗുണഭോക്താക്കളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ മതിയായ നിയമപരമായ സുരക്ഷ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. മിക്ക വിഷയങ്ങളും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കീഴിലാക്കി പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിനുള്ള പരിഷ്കാരങ്ങൾ (അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളും ഫണ്ടുകളും സഹിതം), ഭൂവുടമകളുടെയും/ഷെയർ ക്രോപ്പർമാരുടെയും അവകാശങ്ങൾ നേടുന്നതിനായി ഭൂപരിഷ്കരണത്തിന്റെ ശക്തമായ ചരിത്രം, സമഗ്രമായതുൾപ്പെടെയുള്ള വനിതാ കേന്ദ്രീകൃത നയ കേന്ദ്രീകരണം ലിംഗ-ബജറ്റിംഗിലേക്കുള്ള സമീപനം സംസ്ഥാനത്തെ ജന കേന്ദ്രീകൃത നയ പരിസ്ഥിതിക്ക് സാക്ഷ്യം വഹിക്കുന്നു. പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ആസൂത്രണത്തിലേക്ക് ലിംഗ പരമായ പരിഗണനകൾ കേരള സംസ്ഥാന സർക്കാര് മുഖ്യധാര നൽകിയിട്ടുണ്ട്, LSGI ബജറ്റിന്റെ ചുരുങ്ങിയത് 10 ശതമാനം വനിതാ ഘടക പദ്ധതിയിലേക്ക് *നീക്കിവയ്ക്കുക,* LSGIയുടെ മേഖലാ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകളിൽ സ്ത്രീകളുടെ പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പാക്കുക, ലിംഗ സ്വാധീന പ്രസ്താവനകൾ അതിന്റെ ഭാഗമായി അവതരിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ബജറ്റ് ചെലവ്-ആനുകൂല്യ വിശകലനം. വയോജനങ്ങൾ, പട്ടികജാതി, ST ജനസംഖ്യ, കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ എന്നിവരെ സഹായിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേക പരിപാടികളുണ്ട്. നിർദ്ദിഷ്ട പ്രവർത്തനം ദുരന്തസാധ്യതകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യാനുള്ള ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കും, ഇത് ദുരന്ത സമയത്ത് അത്തരം സാമൂഹിക പരിപാടികളുടെ കരുത്തുറ്റതാക്കാൻ സഹായിക്കും.

33. SC, ST ഉൾപ്പെടെയുള്ള പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെട്ടവരും ദുർബലരുമായ ജനസംഖ്യയുടെ സാമൂഹിക സുസ്ഥിരതയ്ക്കും നിയമപരമായ നയ ചട്ടകൂട് കൊടുക്കുന്നുണ്ട്. തല്പര ഗ്രൂപ്പുകളിലൂടനീളം പൗരന്മാരുടെ ഇടപഴകൽ / പങ്കാളികളുടെ പങ്കാളിത്തം, കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന ഏജൻസികൾ ഉൾപ്പെടെ വിവിധ പൊതു ഓഫീസുകളുടെ പ്രവർത്തനത്തിൽ ഉത്തരവാദിത്തം ആവശ്യപ്പെടുന്നതിനുള്ള അവകാശങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ചട്ടക്കൂട് എന്നിവ നൽകിക്കൊണ്ടാണ് നിയമപരമായ നയങ്ങൾ അവര്ക്ക് നല്കിയത്. ഇതിനു പുറമെ ഈ നയങ്ങൾ നിയമപരമായ സഹായം നല്കുന്ന ചട്ടക്കൂട്, സുരക്ഷ വലകൾ / അവകാശങ്ങൾ, വിഭവങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ ഭൂമി

അന്യവൽക്കരണം എന്നിവയ്ക്കെതിരായ സുരക്ഷ, വിവേചനത്തിനെതിരായ സംരക്ഷണം, സ്ത്രീകൾ, വൃദ്ധർ, ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാർ എന്നിവരുൾപ്പെടുന്ന മോശം അവസ്ഥയിലുള്ള ഏജൻസികള് ഉള്ള നിയോജകമണ്ഡലങ്ങൾക്ക് സംസ്ഥാന പിന്തുണ നൽകുന്നു.

34. നഗരം, ആരോഗ്യം, കൃഷി, ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്, ദുരന്ത സാധ്യത ലഘൂകരണം, റോഡുകൾ, അടിസ്ഥാന സൗകര്യ നിക്ഷേപങ്ങൾ എന്നിവയെ ബാധിക്കുന്ന മേഖല-നിർദ്ദിഷ്ട നയങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിൽ, പല പ്രോഗ്രാമുകളില് പ്രാദേശിക ഭരണകൂടങ്ങളുടെ ആസൂത്രണത്തിലും വ്യാപനത്തിലും വ്യാപകമായി ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നതായുള്ള കാര്യങ്ങള് മൊത്തത്തിൽ ESSA കണ്ടെത്തുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, സംസ്ഥാന കാർഷിക മേഖല നയങ്ങൾ, ചെറുകിട, നാമമാത്ര, ഗോത്ര കർഷകരുടെയും ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ കാർഷിക തൊഴിലാളികളുടെയും കുടിയാന്മാരുടെയും താൽപ്പര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. കൃഷിയും ഭൂമി സംബന്ധമായ മറ്റ് നയങ്ങളും കൃഷിക്കാരുടെയും ഭൂമി പാട്ടത്തിനെടുക്കുന്നവരുടെയും വാടക അവകാശങ്ങൾ സുരക്ഷിതമാക്കുകയും കൃത്യമായ നിയമ നടപടിക്രമങ്ങൾ പാലിക്കാതെ പെട്ടെന്ന് കുടിയൊഴിപ്പിക്കലിൽ നിന്ന് അവരെ സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഭൂമി, ആസ്തി മെച്ചപ്പെടുത്തൽ, മൾട്ടി-ഇയർ / പ്ലാന്റേഷൻ വിളകളിലെ ശാരീരിക & സാമ്പത്തിക നിക്ഷേപങ്ങൾ എന്നിവയിലെ നിക്ഷേപങ്ങളെ അനുകമ്പയോടെ നോക്കുന്നതിൽ പോളിസികൾ കുടിയാന്മാരോട് ക്രിയാത്മകമായി ചായ്‌വ് കാണിക്കുന്നു. കൃഷിക്കാർക്ക് ഇൻപുട്ടുകൾ, ഉപദേശങ്ങൾ, ക്രെഡിറ്റ് എന്നിവ കാര്യക്ഷമമായി എത്തിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതക്കും, ഈ ഉത്തരവ് നടപ്പാക്കുന്നതിന് സ്ഥാപനങ്ങളെയും, വിപുലീകരണ സേവനങ്ങളെയും പ്രാപ്തമാക്കുക എന്ന ആവശ്യകത അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സംസ്ഥാന നയം വിവിധ തലങ്ങളിൽ കർഷകരുടെ കൂട്ടായ്മകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ഫാർമർ പ്രൊഡ്യൂസർ ഓർഗനൈസേഷന്റെ (FPO) സമഗ്രമായ ഭരണ ഘടന സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

35. എന്നിരുന്നാലും, SC/ST, സ്ത്രീകൾ തുടങ്ങിയ ദുർബല ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ഉൾപ്പെടുത്തലും സ്വാധീനവും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് കൂടുതൽ സംസ്ഥാന നയ ശ്രദ്ധ ആവശ്യമുള്ള പ്രത്യേക മേഖലകളും ഈ ESSA ഉയർത്തിക്കാട്ടുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, പദ്ധതി പ്രകാരം വിഭാവനം ചെയ്തിട്ടുള്ള കാർഷിക ഇടപെടലുകൾ പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിൽ വനിതാ നേതൃത്വത്തിലുള്ള FPOകള് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും, വനിതകള്ക്കിടയില് കൃഷിയില് അവരുടെ പങ്കാളിത്തം കൂട്ടുന്നതിന് നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രത്യേക പദ്ധതികൾ / ആനുകൂല്യങ്ങൾ കാർഷികമേഖലയിൽ സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള അധിക നയ നടപടികളിൽ നിന്ന് പ്രയോജനം ചെയ്യും.

VII. അപകട സാധ്യതകളുടെയും നേട്ടങ്ങളുടെയും വിലയിരുത്തൽ

പരിസ്ഥിതി നേട്ടങ്ങൾ

36. വിവിധ മേഖലകളിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥാപന വികസനവും നിക്ഷേപ ആസൂത്രണവും മുഖ്യധാരാ പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെന്റിലൂടെ ഗുണകരമായ നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കാനുള്ള അവസരമൊരുക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, DRMലും, നഗര മേഖലയിലും,അപകട സാധ്യത വിവരമുള്ള ആസൂത്രണം അവതരിപ്പിക്കുന്നത് പരിസ്ഥിതി അപകട സാധ്യതകളെ മുൻകൂട്ടി പരിഗണിക്കുന്നതിന് കാരണമാകും. കാർഷിക മേഖലയിലെ നിക്ഷേപം പാരിസ്ഥിതിക ഗുണകരയിരിക്കും, കാരണം കാർഷിക മേഖലാ സമീപനം അതാത് വിള തിരഞ്ഞെടുപ്പിന് കാരണമാകും, അത് അതാത് പരിസ്ഥിതി വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുയോജ്യമാകും. രാസവള ഉപയോഗം, കീടനാശിനി ഉപയോഗം, മണ്ണൊലിപ്പ് തുടങ്ങിയ കാർഷിക മേഖലയിലെ പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതം കുറയ്ക്കുന്നതിനും ഇത് കാരണമാകും.

പരിസ്ഥിതി അപകടസാധ്യതകൾ

37. പമ്പാ നദീതടത്തിലെ (കൃഷി, ആരോഗ്യം, റോഡുകൾ, WRM) പ്രോഗ്രാമിന്റെ നിക്ഷേപ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പരിസ്ഥിതിക്ക് കാരണമാകുന്ന ശാരീരിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

കൃഷിയിൽ, സിവിൽ ജോലികളൊന്നുമില്ല, അതിനാൽ അത്തരം പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നുമില്ല. മറ്റ് മൂന്ന് മേഖലകളിൽ ഇവ പ്രധാനമായും നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യാഘാതങ്ങളാണ്, ഉദാ: വായു, പൊടി, ശബ്ദ മലിനീകരണം; തൊഴിലാളിയും പൊതു സുരക്ഷയും; സിവിൽ ജോലികളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മാലിന്യങ്ങളും അവശിഷ്ടങ്ങളും നീക്കം ചെയ്യൽ. നിക്ഷേപവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഈ പ്രത്യാഘാതങ്ങളെല്ലാം ചെറുതും പ്രാദേശികവൽക്കരിച്ചതും പൊതുവായതും പഴയ പടിയാക്കാവുന്നതും ആയിരിക്കും, കൂടാതെ മാനേജ്മെന്റ് നടപടികളിലൂടെ ഫലപ്രദമായി ലഘൂകരിക്കാനും കഴിയും. പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സിവിൽ വർക്കുകൾ കരാർ ചെയ്യുന്ന സമയത്ത്, ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിലെ മതിയായ വ്യവസ്ഥകൾ – ആഘാതങ്ങളുടെ വ്യാപ്തിക്ക് അനുസൃതമായി – ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഉദാഹരണത്തിന്, റോഡ് മേഖലയിൽ, നിക്ഷേപത്തിനു മുമ്പുള്ള പഠനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി, പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെൻറ് പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കി ബിഡ് / കരാർ രേഖകളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് പരിമിതമായ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ കൃത്യമായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു.

DRAFT

മേഖല	നേട്ടങ്ങൾ	അപകടസാധ്യതകൾ
കൃഷി	• പമ്പ തടത്തിലെ എ ഇ യു സമീപനത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നത് പരിസ്ഥിതിക്കും പ്രകൃതിവിഭവ സംരക്ഷണത്തിനും ഗുണപരമായ ഫലങ്ങൾ നൽകുന്നു. കാർഷിക കാലാവസ്ഥയും ഭൂപ്രകൃതിയും ഉപയോഗിച്ച് വിള തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് രാസ ഉപയോഗം കുറയ്ക്കുന്നതിനും മണ്ണിന്റെ ആരോഗ്യം പുനർ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും ഫലപ്രദമായ ജല ഉപയോഗത്തിനും കാരണമാകും. • രാസ ഉപയോഗവും ഉൾപ്പെടുന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളിലും സംയോജിത കാർഷിക വിവര സംവിധാനങ്ങൾ കർഷകനെ ക്രമേണ സഹായിക്കും.	• ആസൂത്രണം ചെയ്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും കാണുന്നില്ല.
ദുരന്തസാധ്യത ധനസഹായം / സാമൂഹിക സംരക്ഷണം	• പണ / സാമ്പത്തിക കൈമാറ്റങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പാരിസ്ഥിതിക ആനുകൂല്യങ്ങളൊന്നുമില്ല.	• ആസൂത്രണം ചെയ്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും കാണുന്നില്ല
ദുരന്തസാധ്യതാ മാനേജ്മെന്റ്	• കാലാവസ്ഥ, ഡിആർഎം പരിഗണനകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രാദേശിക പദ്ധതികൾ കൂടുതൽ വ്യാപകമായി നടപ്പാക്കുന്നത് പാരിസ്ഥിതിക നേട്ടങ്ങളിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാം, കാരണം ഇവ തണ്ണീർത്തടങ്ങൾ, തടാകങ്ങൾ, കുളങ്ങൾ തുടങ്ങിയ പരിസ്ഥിതി വ്യവസ്ഥകളെ സംരക്ഷിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ട്.	• കാലാവസ്ഥാ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള, പുനർ സ്ഥാപനം സൃഷ്ടിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാകില്ല, അതിനാൽ അപകടസാധ്യതകളൊന്നുമില്ല. ഈ പദ്ധതികളിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന സിവിൽ വർക്ക് പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ചെറിയതും പ്രാദേശികവൽക്കരിച്ചതുമായ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഇഎച്ച്എസ് സ്വാധീനങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും ഉണ്ടാകാം.

DRAFT

ധനം	• ഇവ പൂർണമായും സാമ്പത്തിക സ്വഭാവമുള്ളതിനാൽ പാരിസ്ഥിതിക ആനുകൂല്യങ്ങളൊന്നുമില്ല.	• ആസൂത്രണം ചെയ്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും കാണുന്നില്ല
ആരോഗ്യം	• മെച്ചപ്പെട്ട ആരോഗ്യ നിരീക്ഷണം രോഗവും (വയറിളക്കവും ലെപ്റ്റോസ്പിറോസിസും) പരിസ്ഥിതി ശുചിത്വവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം സ്ഥാപിക്കും; ഇത് പാരിസ്ഥിതിക പ്രകടനത്തിലെ മെച്ചപ്പെടുത്തലുകൾക്ക് കാരണമാകും • കോവിഡ് -19 പോലുള്ള അണുബാധകൾ പടരാതിരിക്കാൻ കർശനമായ നിയന്ത്രണങ്ങൾ മെച്ചപ്പെട്ട ബയോ മെഡിക്കൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനും അണുബാധ നിയന്ത്രണത്തിനും കാരണമാകുന്നു • പിഎച്ച്എല്ലുകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നത് ഹെൽത്ത് ഡയഗ്നോസ്റ്റിക്സിൽ ബയോ മെഡിക്കൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തു ന്നതിനുള്ള അവസരമാണ്, അതിനാൽ മെച്ചപ്പെട്ട പരിസ്ഥിതി പരിപാലനത്തിന് കാരണമാകുന്നു.	• മെച്ചപ്പെട്ട ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നത് ബയോ മെഡിക്കൽ മാലിന്യ സംസ്കരണത്തിൽ നിന്ന് ഉണ്ടാകുന്ന പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ കുറയ്ക്കുന്നതിന് സഹായിക്കും, കൂടാതെ മെച്ചപ്പെട്ട ആരോഗ്യ നിരീക്ഷണത്തിലൂടെ ഇത് പരിഹരിക്കാനും കഴിയും.
റോഡുകൾ	• ദീർഘകാല പ്രകടനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള അറ്റകുറ്റപ്പണി കരാറുകൾ അവശിഷ്ടങ്ങളുടെ ഉത്പാദനം / നീക്കംചെയ്യൽ, റോഡപകടങ്ങൾ കുറയ്ക്കൽ തുടങ്ങിയ പാരിസ്ഥിതിക ആനുകൂല്യങ്ങൾ നൽകും.	• നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഇഎച്ച്എസ് ഇംപാക്റ്റുകളായ വായു, പൊടി, ശബ്ദ മലിനീകരണം; പരിമിതമായ മരം മുറിക്കൽ / ട്രിമ്മിംഗ്; ജല മലിനീകരണം; തൊഴിലാളിയും പൊതു സുരക്ഷയും; മാലിന്യങ്ങൾ, സ്ക്രാപ്പ്, അവശിഷ്ടങ്ങൾ എന്നിവ നീക്കം ചെയ്യുന്നത് ചെറിയ പാരിസ്ഥിതിക അപകടങ്ങൾക്ക് കാരണമാകും.
നഗരം	• അപകടസാധ്യതയുള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ പ്രത്യേകിച്ചും അപകടസാധ്യതയുള്ള പാരിസ്ഥിതിക ആനുകൂല്യങ്ങൾ നൽകുന്ന ദുരന്ത സമയത്തെ എല്ലാ അപകടസാധ്യതകളും പരിഗണിക്കും	• ഈ നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാരണം പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും ഇല്ല.

DRAFT

ഡബ്ല്യു ആർ എം	• സ്ഥാപന വികസനവും നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങളും സംയോജിത നദീതട പരിപാലന പദ്ധതിയിലൂടെ പാരിസ്ഥിതിക നേട്ടങ്ങൾക്ക് കാരണമാകും.	• നിർദിഷ്ട നിക്ഷേപങ്ങൾക്ക് പ്രാദേശികവത്കൃതവും പരിമിതവും പഴയപടിയാക്കാവുന്നതുമായ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ മാത്രമേ ഉണ്ടാകൂ. ഈ നിക്ഷേപങ്ങൾ കാരണം പരിമിതമായ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകളുണ്ടാകും. • 2018 ലെ വെള്ളപ്പൊക്കത്തിനുശേഷം പമ്പ നദീതടത്തിലെ പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ കാരണം സന്ദർഭോചിതമായ അപകടസാധ്യതകളുണ്ട്. ചട്ടങ്ങളും നിലവിലുള്ള ഓർഡറുകളും പാലിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ സമയത്ത് ഈ അപകടസാധ്യതകൾ പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

DRAFT

സാമൂഹിക നേട്ടങ്ങൾ

38. ശക്തമായതും സമഗ്രവുമായ മേഖല നിർദ്ദിഷ്ട സോഷ്യൽ സ്ക്രീനിംഗിലൂടെ, ഒന്നിലധികം മേഖലകളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഓരോ പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപത്തിനും കീഴിൽ നിർദ്ദിഷ്ടവും പ്രധാനവുമായ സാമൂഹിക ആനുകൂല്യങ്ങളും സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളും ESSA കണ്ടെത്തുന്നു. നിക്ഷേപങ്ങളിലുടനീളം സാധാരണ കാണപ്പെടുന്ന ചില പ്രധാന സാമൂഹിക നേട്ടങ്ങളും അപകടസാധ്യതകളും ചുവടെ ഹൈലൈറ്റ് ചെയ്തിരിക്കുന്നു.

39. **അവസാന മൈൽ സേവന വിതരണത്തിലും സഹായത്തിലും ശക്തമായ ശ്രദ്ധ.** മേഖലാ നിക്ഷേപങ്ങളിൽ ഭൂരിഭാഗവും പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായുള്ള പങ്കാളിത്തത്തിലൂടെ, പങ്കെടുക്കുന്ന വകുപ്പുകൾക്ക് കീഴിലുള്ള പ്രധാന പദ്ധതികളുടെയും പ്രോഗ്രാമുകളുടെയും അവസാന മൈൽ സേവന വിതരണം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് കമ്മ്യൂണിറ്റികളുമായുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ഇടപെടലിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. ഏകീകൃതവും, ഊർജ്ജസ്വലവുമായ സുരക്ഷാ വല, മെച്ചപ്പെട്ട വിപണി കളിലേക്ക് പ്രവേശിക്കാൻ FPOകളെ ശക്തിപ്പെടുത്തുക, മെച്ചപ്പെട്ട രോഗ നിരീക്ഷണ ത്തിനായി ആരോഗ്യ ലബോറട്ടറികൾ സ്ഥാപിക്കുക, വിദൂര സമൂഹങ്ങൾക്ക് പരിശോധനാ സൗകര്യങ്ങളിലേക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട പ്രവേശനം, ദുരന്ത നിവാരണ മാനേജ്മെൻറ് ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ എൽ എസ് ജി കളുടെ ഇടപെടൽ എന്നിവ പ്രധാനമാണ്. കാര്യക്ഷമമായ സേവനങ്ങളും ആനുകൂല്യങ്ങളും ഉപയോഗിച്ച് ഏറ്റവും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്ന പ്രോഗ്രാമിലേക്ക് ഡിസൈൻ ഘടകങ്ങൾ രൂപകൽപ്പന ചെയ്യുക എന്നതും ഇതിന്റെ ഭാഗമാണ്.

40. **ദുർബല ഗ്രൂപ്പുകളിലേക്ക് പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ:** മേഖലാ നിക്ഷേപങ്ങളിൽ ദുർബല ഗ്രൂപ്പുകളിൽ വേണ്ടത്ര ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നുവെന്ന് ESSA കണ്ടെത്തി. കൃഷിയിലേക്കുള്ള മാറ്റം കാർഷിക ഉൽപാദന ക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുമെന്നും അതുവഴി ചെറുകിട, ദുർബലരായ കർഷകരുടെ, പ്രത്യേകിച്ച് സ്ത്രീകളുടെ ഉപജീവനമാർഗം നേരിട്ട് മെച്ചപ്പെടുത്തുമെന്നും പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗിനായുള്ള യുഎൽ ബികളുമായുള്ള പ്രവർത്തനം പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെയും സെറ്റിൽമെൻറുകളു ടെയും കേടുപാടുകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും ശ്രമിക്കും. നിയന്ത്രിത ഭൂവിനിയോഗത്തിലൂടെ, സെറ്റിൽ മെന്റിന്റെ സ്പേഷ്യൽ പ്ലാനിംഗ്, ആദിവാസി പോലുള്ള ദുർബല വിഭാഗങ്ങളെ നേരിട്ട് ബാധിക്കുന്ന അപകട സാധ്യതയുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ വികസനം തടയാനും ശ്രമിക്കുന്നു. മെച്ചപ്പെട്ട മാനവ വിഭവ ശേഷിയുടെ ആവശ്യകതയും നഗര ദരിദ്രരുടെയും സ്ത്രീകളുടെയും ആവശ്യങ്ങൾക്കായി യുഎൽബി സ്റ്റാഫുകളുടെ സംവേദനക്ഷമതയും നിക്ഷേപം തിരിച്ചറിയുന്നു. അർഹരായ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് സുതാര്യവും സമയബന്ധിതവുമായ ദുരന്ത പേയ്മെന്റുകൾ അർഹരായ കുടുംബങ്ങളിലെ കുടുംബനാഥയുടെ ബാങ്ക് അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് റിലീസ് ചെയ്യുന്ന ഒരു പേയ്മെന്റ് പ്ലാറ്റ്ഫോം ഉപയോഗിച്ച് ഏറ്റവും ഏകീകൃതവുമായ സാമൂഹിക പരിരക്ഷ സംവിധാനം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിലൂടെ, സ്ത്രീകളുടെ സ്വയംഭരണവും അവരുടെ സ്ഥാനവും വർദ്ധിപ്പിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.

41. സാമൂഹിക ആനുകൂല്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി പൗരന്റെ ഇടപെടലിനുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ, വ്യത്യസ്ത ഫോക്കസിലുള്ള പൗരന്മാരുടെ ഇടപെടലുകളും സംവിധാനങ്ങളും ഈ നിക്ഷേപങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും, പരിശോധനക്കുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പൗരന്മാരുടെ ഇടപെടൽ ആരോഗ്യ നിക്ഷേപത്തിൽ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. അതുപോലെ, എൽഎസ്ജികളിലൂടെ ദുരന്തസാധ്യത ലഘൂകരണ ആസൂത്രണത്തിന്റെ സംയോജനം മെച്ചപ്പെട്ട പ്രാദേശിക ശേഷിയും കാലാവസ്ഥ, ദുരന്തവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അപകടസാധ്യതകൾ / സംഭവങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കുള്ള തയ്യാറെടുപ്പും ഉറപ്പാക്കും.

സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ

സാമൂഹ്യ അപകടസാധ്യതകൾ തിരിച്ചറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഇവ പരിഹരിക്കുന്നതിനായി ലഘൂകരണ നടപടികൾ ആവിഷ്കരിച്ചാൽ പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളിലൂടെ വിഭാവനം ചെയ്യാൻ സാധ്യതയുള്ള

ആനുകൂല്യങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കാം. നിക്ഷേപങ്ങളിലുടനീളം, സാധ്യതയുള്ള ചില പ്രധാന സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ ഇവയാണ്:

42. **ദുർബല ഗ്രൂപ്പുകളായ പട്ടികവർഗ്ഗ / ജാതി ഗ്രൂപ്പുകൾ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ, സ്ത്രീകൾ എന്നിവരെ ഒഴിവാക്കുന്നതാണ്.**

എസ്‌സി, എസ്ടി, ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരെ പോലുള്ള ദുർബല ഗ്രൂപ്പുകളെ ഒഴിവാക്കുക എന്നതാണ് നിക്ഷേപങ്ങളിലുടനീളമുള്ള ഒരു പ്രധാന സാമൂഹിക അപകടസാധ്യത. റോഡുകളും ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റും പോലുള്ള ചില മേഖലകൾ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ ദുർബലരായ ഗ്രൂപ്പുകളെ ഒഴിവാക്കാൻ ഇടയാക്കും. റോഡ് മേഖലയ്ക്ക് കീഴിൽ, മുൻഗണനാക്രമത്തിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്തത്തിന്റെ അഭാവം /റോഡ് പാക്കേജുകളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ്, അല്ലെങ്കിൽ മലയോര, റോഡുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കാനുള്ള അഭാവം, ഗോത്രവർഗ വാസസ്ഥലങ്ങളെ ബന്ധിപ്പിക്കുന്ന ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ഭൂപ്രദേശങ്ങൾ എന്നിവയാണ് സാധ്യതയുള്ള അപകടമേഖല. അതുപോലെ, സ്ത്രീകളെയും ഗോത്ര കർഷകരെയും പോലെ വ്യക്തമല്ലാത്ത ഭൂവുടമസ്ഥത / സ്ഥാനങ്ങൾ ഉള്ളവർക്കെതിരെ വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതികൾ ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു. . അതുപോലെ, കാർഷിക മേഖലയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള നിക്ഷേപം ആസൂത്രണം ചെയ്യുമ്പോൾ സ്ത്രീകളുടെയും ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരുടെയും കുറഞ്ഞ പങ്കാളിത്തം നിലനിർത്താൻ കാരണമാകും; പ്രബലമായ താൽപ്പര്യ ഗ്രൂപ്പുകൾ എഫ്പിഒ നേതൃത്വം പിടിച്ചെടുക്കുന്നതിനുള്ള അപകടസാധ്യതയുണ്ട്, സ്ത്രീകൾക്കോ നാമമാത്ര കർഷകർക്കോ വളരെ കുറച്ച് സ്ഥാനങ്ങൾ മാത്രമേ അവശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. . സേഫ്റ്റി നെറ്റ്നും പേയ്മെന്റുകൾക്കുമായുള്ള ഏകീകൃത സംവിധാനം ഡാറ്റാബേസ് ഏകീകരണത്തിലും ഡി-ഡ്യൂപ്ലിക്കേഷൻ പ്രക്രിയയിലും വീടുകളിൽ നിന്ന്, പ്രത്യേകിച്ച് പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട തീരദേശ മത്സ്യബന്ധന സമൂഹങ്ങളെ ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള അപകടത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാം.

43. **ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ സേവനങ്ങളെയും അവകാശങ്ങളെയും കുറിച്ചുള്ള അവബോധം.**

സാമൂഹ്യസുരക്ഷാ സ്കീമുകളും പ്രോഗ്രാമുകളും ദരിദ്രരും ദുർബലരുമായ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ ഇടയിലേക്ക് എത്തിചേരാത്തത് മിക്ക നിക്ഷേപങ്ങൾക്കും, അപകടസാധ്യത സൃഷ്ടിക്കുന്നു. പ്രയോജനകരമായ പദ്ധതികളെക്കുറിച്ചും നെറ്റ് പ്രോഗ്രാമുകൾ പോലുള്ള അവകാശങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധക്കുറവ് ജലം, കൃഷി ദുരന്തനിവാരണ ആസൂത്രണം, മത്സ്യബന്ധനം തുടങ്ങിയ സാമൂഹ്യസുരക്ഷാ പ്രോഗ്രാമുകളിൽ ഈ വിഭാഗങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്നതിന് നിർണായകമായ തടസ്സമാണ്. അടിസ്ഥാനപരമായ നിലനിൽപ്പിനായി ഈ അവകാശങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്ന പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെട്ട ഗ്രൂപ്പുകളെ ലക്ഷ്യം വച്ചുള്ള ശക്തമായ വിവര വ്യാപനത്തിനുള്ള സ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങളും നിർണ്ണായകമാണ്.

44. **സാമൂഹിക ഇടപെടലിനും സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പിനുമുള്ള പരിമിതമായ സ്ഥാപന ശേഷി**

പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളും ഒഴികെയുള്ള മിക്ക വകുപ്പുകൾക്കും പ്രാഥമികമായി അവരുടെ സാങ്കേതിക ശ്രദ്ധയും പരിമിതമായ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഇന്റർഫേസും കാരണം സാമൂഹിക ശേഷി കുറവാണ്. ജലവിതരണത്തിലെ തുല്യത സംബന്ധിച്ച പ്രശ്നങ്ങളിൽ പ്രവർത്തിക്കാൻ ജലവിഭവത്തിനു കീഴിലുള്ള നിക്ഷേപത്തിനും, സമൂഹത്തിന്റെ വർദ്ധിച്ച തയ്യാറെടുപ്പിനും പുനസ്ഥാപനത്തിനും ഡബ്ല്യുആർഐഎസിന്റെ വ്യാപനം ഉറപ്പാക്കാനും, എഫ്പി ഒകൾ, സാങ്കേതികവിദ്യ മെച്ചപ്പെട്ട മാർക്കറ്റുകൾ എന്നിവയിലേക്കുള്ള വിവര പ്രവേശനം ഉറപ്പുവരുത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന കാർഷിക മേഖലയിലെ നിക്ഷേപങ്ങൾ, മെച്ചപ്പെട്ട സ്പേഷ്യൽ പ്ലാനിംഗ്, ദുരന്ത നിവാരണ ആസൂത്രണം (ഡിആർഎം) പദ്ധതികൾ- ഇവയ്ക്കെല്ലാം സോഷ്യൽ റിസ്ക് മാനേജ്മെന്റിന് ചുറ്റുമുള്ള പങ്കാളിത്ത വകുപ്പുകളിൽ അധിക ശേഷി ആവശ്യമാണ്. സമഗ്രമായ സമീപനം, വിവിധ വശങ്ങളിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഇടപഴകൽ ആസൂത്രണവും നടപ്പാക്കലും. ആവശ്യമാണ്. ഈ ഏജൻസികൾക്ക് സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തം, പരാതി പരിഹാരം അല്ലെങ്കിൽ പദ്ധതികളിലും പ്രോഗ്രാമുകളിലും സാമൂഹിക നിരീക്ഷണം എന്നിവയ്ക്ക് പരിമിതമായ സംവിധാനങ്ങളാണ് ഉള്ളത്.

മേഖല	ആനുകൂല്യങ്ങൾ	അപകടസാധ്യതകൾ
കൃഷി	• അവസാന മൈൽ സേവനത്തിലും സഹായത്തിലും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു • ചെറുകിട ഉടമകളുടെ കാർഷിക വരുമാനത്തിലെ പുരോഗതി • സേവന ദുർബലരായ കൃഷിക്കാരുടെ സ്ഥാപന / വ്യക്തിഗത ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തി • കർഷക സൗഹാർദ്ദ ഐസിടി സേവനങ്ങൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നതിനായി ഐഎംഎംഎസ് വിപുലീകരിച്ചു • ചെറുകിട ഉടമകൾക്കും സ്ത്രീകൾക്കും ആദിവാസി കർഷകർക്കും ആനുകൂല്യങ്ങൾ എത്തിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന ശക്തമായ കർഷക ഡാറ്റാബേസ് • നാമമാത്ര കർഷകർക്കുള്ള ഇൻപുട്ട്, ക്രെഡിറ്റ്, സേവനങ്ങളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനം എഫ്പിഒ യിലൂടെ മെച്ചപ്പെടുത്താനും സാധ്യതയുണ്ട്	• കുറഞ്ഞ ശേഷിയുള്ള ഒന്നിലധികം ഏജൻസികൾ സൈലോസിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു • കട്ടിംഗ് എഡ്ജിലെ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ജോലിക്കാർ കുറവും , അമിത ജോലിഭാരവുമാണ്. • AEU PoPs / IAMIS ഉള്ളടക്കം ആസൂത്രണം ചെയ്യുമ്പോൾ സ്ത്രീകൾ, ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരുടെ കുറഞ്ഞ പങ്കാളിത്തം • കൃഷി സംഘങ്ങൾ പോലുള്ള ഭൂമി പാട്ടത്തിനെടുക്കുന്ന വനിതാ കൂട്ടായ്മകളെ ഒഴിവാക്കുക • ചെറുകിട ഉടമകൾക്കിടയിൽ AEU, IAMIS അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള സേവനങ്ങളുടെ കുറഞ്ഞ ഉപയോഗം • സ്ത്രീകൾക്കും ദുർബലർക്കും വേണ്ടി കുറച്ച് സ്ഥാനങ്ങളുള്ള എഫ്പിഒ നേതൃത്വത്തിന്റെ എലൈറ്റ് ക്യാപ്ചർ • ആവലാതികൾ കണ്ടെത്തുന്നതിന് സജീവമായ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ ജിആർഎമ്മിന്റെ അഭാവം • മെച്ചപ്പെട്ട വിവരങ്ങൾ പങ്കിടൽ, ദുരന്ത തയ്യാറെടുപ്പ്, കമ്മ്യൂണിറ്റി പുന സ്ഥാപനം • പഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ ജല സുരക്ഷാ ആസൂത്രണം / ബജറ്റിംഗ് എന്നിവയിൽ സഹായിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാദേശിക വത്കരിച്ച വിവരങ്ങൾ
ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്	• കൂടുതൽ ലഭ്യതയിലൂടെയും വിഭവസമ്പാദനത്തിലൂടെയും ആർബിഎംപികൾ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ നേട്ടങ്ങൾ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു • ജലക്ഷാമത്തിന് ചുറ്റുമുള്ള വിഭവ വൈരുദ്ധ്യത്തെ തടയുന്നു • വ്യത്യസ്ത ആവശ്യങ്ങൾ / നിറവേറ്റുന്നതിന് തുല്യമായ വിഹിതം നൽകാൻ പദ്ധതികൾ അനുവദിക്കുന്നു • ജല ഉപയോഗവും സംരക്ഷണവും നിയന്ത്രിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നതിന് ആർബിഎംസിഎ • ഇക്വിറ്റി തത്വങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ജലസ്രോതസ്സുകൾ അനുവദിക്കുക	• ആസൂത്രണം അല്ലെങ്കിൽ തീരുമാനമെടുക്കൽ പ്രക്രിയയിൽ നിന്ന് ദുർബലരായ കമ്മ്യൂണിറ്റികളെ ഒഴിവാക്കുക • സ്ത്രീകളുടെ മുൻഗണനകളുടെയും ആവശ്യങ്ങളുടെയും അപകടസാധ്യത, ഭൂരഹിതർ നദീതട പദ്ധതികളിൽ നിന്നോ ജല വിഹിതം തത്വങ്ങളിൽ നിന്നോ ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു • നദീതട പദ്ധതികൾ തീരുമാനിച്ച ജല ഉപയോഗം / വാട്ടർ താരിഫ് / ചാർജുകൾ അടയ്ക്കാൻ കഴിയാത്തത് • അപകടസാധ്യതയുള്ള ബേസിൻ അല്ലെങ്കിൽ അക്വിഫർ ലെവൽ ആസൂത്രണ ത്തിനുള്ള പരീക്ഷിക്കാത്ത സ്ഥാപനശേഷി – • ജലസേചനം ഭൂഗർഭജലം എന്നിങ്ങനെ വിഘടിച്ച് ലക്ഷ്യങ്ങളുമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന കുറഞ്ഞ ശേഷിയുള്ള ഒന്നിലധികം ഏജൻസികൾ. • മേഖലയുടെ പ്രത്യേക പരാതികൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും പ്രവർത്തനപരമായ വകുപ്പ്

DRAFT

		ലെവൽ ജിആർഎം ഇല്ല • ബേസിൻ ലെവൽ മാനേജ്മെന്റ് കമ്മിറ്റികളിൽ ഭൂരഹിതരുടെ / ദുർബലരുടെ കുറഞ്ഞ പ്രാതിനിധ്യം
ആരോഗ്യം	• കമ്മ്യൂണിറ്റിയിലെ പൊതു പരിശോധനാ സൗകര്യങ്ങളിലേക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട ശാരീരികവും സാമ്പത്തികവുമായ പ്രവേശനം • ആരോഗ്യച്ചെലവ്, സമയം ലാഭിക്കൽ, ഇടപാട് ചെലവ് എന്നിവ കുറച്ചു • ആരോഗ്യനിരീക്ഷണത്തിൽ ജനങ്ങൾ ഇടപെടുന്നത് രോഗം പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം മെച്ചപ്പെടുത്തും • നിരീക്ഷണത്തിനായി എൽഎസ്ജികളും വകുപ്പുകളും തമ്മിലുള്ള മികച്ച സഹകരണം • നാല് ജില്ലകളിലെ ദരിദ്രർക്കും ദുർബലർക്കും മെച്ചപ്പെട്ട ആരോഗ്യ ഫലങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കും	• ഒരു പുതിയ ആരോഗ്യ നിരീക്ഷണ സംവിധാനത്തിലേക്ക് മാറുന്നതിനുള്ള മതിപ്പ് റിസ്ക് • നാമമാത്ര അംഗങ്ങളെ ഐപിഎച്ച്എല്ലുകളിൽ നിയമിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കുക • മുൻനിര വനിതാ ആരോഗ്യ പരിപാലന തൊഴിലാളികൾക്ക് ലൈംഗിക ചൂഷണവും ദുരുപയോഗവും സംബന്ധിച്ച അപകടസാധ്യത • സാമ്പിളുകൾ പരിശോധിക്കുന്നതിലും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന തൊഴിലാളികൾക്കും ലാബ് ടെക്നീഷ്യൻമാർക്കും COVID 19 ഉം മറ്റ് രോഗങ്ങളും ബാധിക്കാനുള്ള ചെയ്യാനുള്ള സാധ്യത • വേണ്ടത്ര പരിശീലനം നൽകി മുൻകരുതലുകൾ പാലിച്ചില്ലെങ്കിൽ കമ്മ്യൂണിറ്റി നിരീക്ഷണ സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരുടെ സുരക്ഷ പ്രശ്നങ്ങൾ • പുതിയ ഐപിഎച്ച്എല്ലുകൾ സജ്ജീകരിക്കുന്നത് ചെറിയ തോതിലുള്ള ശാരീരിക സ്ഥാനചലനത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാം • കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളെയും അവരുടെ കുടുംബങ്ങളെയും ആരോഗ്യ പരിരക്ഷാ കര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യത
റോഡുകൾ	• അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുള്ള റോഡുകൾ • സമയം ലാഭിക്കൽ, യാത്രക്കാർക്ക് / പൗരന്മാർക്ക് റോഡ് സുരക്ഷ • സ്ഥാപന ശേഷിയും പൗരന്മാരുടെ ഇടപെടലും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനു ആർഎംഎസ്, മെച്ചപ്പെട്ട മോണിറ്ററിംഗ് കാരണം വെണ്ടർമാരുടെ മികച്ച ഉത്തരവാദിത്തം • കൂടുതൽ സുതാര്യതയും വിവരങ്ങളും നൽകുന്ന ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോമുകൾ • ഫീഡ്ബാക്ക് പങ്കിടുന്നതിനും പരിഹാരം തേടുന്നതിനുമുള്ള സിസ്റ്റങ്ങളുടെ സൃഷ്ടി • മെച്ചപ്പെട്ട റോഡ് ശൃംഖലയും റോഡ് പരിപാലനത്തിൽ ഉത്തരവാദിത്തവും	• മെച്ചപ്പെടുത്തൽ വേളയിൽ കൈയേറ്റക്കാരുടെയും ശാരീരിക സ്ഥാനചലനം • റോഡരികിലെ കച്ചവടക്കാരുടെ താൽക്കാലിക അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥിരമായ സാമ്പത്തിക സ്ഥലംമാറ്റം • മലയോര / ദുർഘടമായ ഭൂപ്രദേശം കാരണം ഗോത്രവർഗ വാസസ്ഥലങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുക • റോഡ് പാക്കേജുകളുടെ മുൻഗണന / തിരഞ്ഞെടുപ്പ് സമയത്ത് കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്തത്തിന്റെ അഭാവം • അറ്റകുറ്റപ്പണി, പുനസ്ഥാപനം, അറ്റകുറ്റപ്പണി എന്നിവയ്ക്കിടയിലുള്ള തൊഴിൽ പ്രവാഹം • ലിംഗാധിഷ്ഠിത അക്രമത്തിന്റെയും ലൈംഗിക ചൂഷണത്തിന്റെയും അപകടസാധ്യത

DRAFT

സമൂഹ്യ സുരക്ഷ	• പൊതു ആനുകൂല്യങ്ങളും അവകാശങ്ങളും വിതരണം ചെയ്യുന്നതിൽ മെച്ചപ്പെട്ട കാര്യക്ഷമത • ദരിദ്രർക്കായി പ്രത്യേകിച്ച് ദുർബലരും മറ്റുള്ളവരെ ആശ്രയിച്ച് കഴിയുന്നവർക്കു മെച്ചപ്പെട്ടതും സമയബന്ധിതവുമായ പ്രയോജനം • ഒരു നഷ്ട ലഘൂകരണ സംവിധാനമെന്ന നിലയിൽ കർഷകരിൽ വിള ഇൻഷുറൻസിനെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം മെച്ചപ്പെടുത്തി. • വിളനാശം അല്ലെങ്കിൽ ഉൽപാദന ക്ഷമത കാരണമുള്ള വരുമാന നഷ്ടത്തിന്റെ അപകടസാധ്യത കുറയ്ക്കുന്നു.	• ഡാറ്റാബേസ് ഏകീകരണഡ്യൂപ്ലിക്കേഷൻ സമയത്ത് ജീവനക്കാരെ –ഡി , ധ്യതഒഴിവാക്കാനുള്ള സാ • ദുർബലരായവർക്കിടയിൽ സ്കീമുകൾക്ക് വേണ്ടുന്ന യോഗ്യതയും അത് സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു ആവശ്യമായ പ്രക്രിയകളെ കുറിച്ചുള്ള അവബോധവും കുറവാണ് • വാടകക്കാരെയും വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതികളിൽ നിന്നുള്ള ആനുകൂല്യങ്ങൾ കൈപ്പറ്റാത്തവരേയും ഒഴിവാക്കുക • ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശത്തിൽ വ്യക്തത ഇല്ലാത്തവർ/ സ്ത്രീകൾ, ഗോത്രവർഗക്കാരായ കർഷകർ എന്നിവരെ നിരസിക്കൽ • അറിവില്ലായ്മ കാരണം കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്ക് ലഭിക്കേണ്ട സാമൂഹിക സഹായങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടാനുള്ള സാധ്യത • കുടുംബത്തിലെ സ്ത്രീയുടെ പേരിൽ പണം നിക്ഷേപിക്കപ്പെടുന്നത് മൂലം ലിംഗാധിഷ്ഠിത അല്ലെങ്കിൽ ഗാർഹിക അക്രമത്തിന്റെ അപകടസാധ്യത കുടുംബത്തിലെ അധികാര ഘടനയേയും ലിംഗ പദവിയേയും ബാധിക്കും.
ദുരന്ത നിവാരണ മാനേജ്മെന്റ്	• കാലാവസ്ഥാ മൂലമുള്ള അപകടസാധ്യതകളെപ്പറ്റിയുള്ള മികച്ച ധാരണയും തയ്യാറെടുപ്പും • കാലാവസ്ഥാ ദുരന്തങ്ങൾ നേരിടുന്നതിനായുള്ള മെച്ചപ്പെട്ട പ്രാദേശിക തയ്യാറെടുപ്പ് • ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പുനസ്ഥാപനം പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട കാലാവസ്ഥയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്ന തന്ത്രപ്രധാന മേഖലകൾ • ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പുനസ്ഥാപനംപാ ർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട കാലാവസ്ഥയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്ന തന്ത്രപ്രധാന മേഖലകൾ • ആളുകൾ പ്രത്യേകിച്ച് ദരിദ്രരും ദുർബലരും നേരിടുന്ന പ്രതികൂല ആഘാതങ്ങൾ പരമാവധി കുറയ്ക്കുക ,എന്ന ലക്ഷ്യം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള തയ്യാറെടുപ്പ് സമീപനം	• കാലാവസ്ഥാ വിവരങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയ ഡി.എം.ആർ. പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ദരിദ്രരും ദുർബലരുമായവരുടെ പങ്കാളിത്തത്തിന്റെ അഭാവം • കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം മൂലമുണ്ടാകാൻ സാധ്യതയുള്ള അപകടങ്ങളുടെ ആഘാതം മനസ്സിലാക്കാൻ തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപന ഉദ്യോഗസ്ഥരുടേയും ജനപ്രതിനിധികളുടെയും പരിമിത ശേഷി. • മലകളും ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ഭൂപ്രദേശങ്ങളുമുള്ള ആദിവാസി പ്രദേശങ്ങളെ ഒഴിവാക്കൽ. • മതിയായ മനുഷ്യരുടെ പിന്തുണയില്ലാത്ത പദ്ധതികളും ഫലപ്രദമാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കാനുള്ള സാമ്പത്തിക ഉറവിടങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കൽ

DRAFT

നഗരം	• പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട കമ്മ്യൂണിറ്റികളേയും സെറ്റിൽമെന്റുകളേയും അഭിസംബോധന ചെയ്യാനുള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗ് • അപകടസാധ്യതയുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ വികസനം തടയാനായി നിയന്ത്രിത ലാൻഡ്യൂസ്, സ്പേഷ്യൽ പ്ലാനിംഗ് • മെച്ചപ്പെട്ട മനുഷ്യ വിഭവശേഷികൾ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആവശ്യങ്ങൾക്കായി അയച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളിൽ നഗരത്തിലെ ദരിദ്രരും സ്ത്രീകളും • പങ്കാളിത്തത്തിലൂടെ പദ്ധതി വികസനം നയിക്കുന്നതിനു വേണ്ട അവബോധം മെച്ചപ്പെട്ട ഉത്തരവാദിത്തം – • ഭാവിയിൽ വരാൻ സാധ്യതയുള്ള ദുരന്തങ്ങളേയും അപകടങ്ങളേയും നേരിടുന്നതിനു കമ്മ്യൂണിറ്റികളെ സഹായിക്കുന്നത് ലക്ഷ്യമിട്ടുള്ള മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ	• മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളുടെ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ മാതൃക രൂപീകരണ വേളയിൽ സ്ത്രീകൾ, മറ്റ് ദുർബല വിഭാഗങ്ങൾക്ക് വേണ്ടുന്ന പ്രത്യേക ആവശ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിയപ്പെടാതെ പോകുന്നു. • യു.എൽ.ബി.യിലെ മാസ്റ്റർ • പ്ലാൻ പ്രക്രിയ തയ്യാറാക്കൽ സമയത്ത് ദുർബലരെ ഒഴിവാക്കുന്നു • മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗ് സുഗമമാക്കുന്നതിനുള്ള സിറ്റി പ്ലാനർമാരുടെയും യു.എൽ.ബി. ഉദ്യോഗസ്ഥരുടേയും പരിമിതമായ ശേഷി • മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് യു.എൽബി.കളിൽ അമിതമായി നീട്ടിയ, കുറഞ്ഞ മനുഷ്യ വിഭവശേഷി • യു.എൽ.ബി.കൾക്കുള്ളിൽ പ്ലാൻ അനുസരിച്ച് വസ്തു ഉപയോഗിക്കാനും പ്ലാൻ ദുരുപയോഗം തടയാനുമുള്ള പൂർണ്ണ സ്വയംഭരണത്തിന്റെ അഭാവം

DRAFT

VIII. സ്ഥാപന ശേഷി വിലയിരുത്തൽ

പരിസ്ഥിതി

45. വിവിധ സർക്കാർ ഏജൻസികൾക്ക് അവയുടെ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ എന്തൊക്കെയെന്ന അറിവും അവ പരിഹരിക്കാനുള്ള ശേഷിയും പാരിസ്ഥിതിക പ്രകടനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള അവസരങ്ങളും നിലവിലുണ്ട്. സ്ഥാപന ശേഷി വിലയിരുത്തലിന്റെ പ്രത്യേകതകൾ
മേഖലസ്ഥാപനങ്ങൾ / ഏജൻസികൾ ഇനിപ്പറയുന്നവയാണ്:

a. **കൃഷി–കൃഷിവകുപ്പ്:** പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളുടെ സ്വഭാവം കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ പ്രോഗ്രാമിൽ പോസിറ്റീവായും അന്തർലീനമായും ഉൾച്ചേർത്തതിനാൽ പ്രത്യേകമായി പരിസ്ഥിതി സെൽ അല്ലെങ്കിൽ പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെന്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ആവശ്യമില്ല. പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകളൊന്നുമില്ലെങ്കിലും ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെന്റിനെ സമന്വയിപ്പിക്കാനുള്ള അവസരങ്ങളുണ്ട്. എ.ഇ.യു. സമീപനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്ന പശ്ചാത്തലത്തിൽ അനുയോജ്യമായ പരിശീലന മൊഡ്യൂളുകൾ / ഉള്ളടക്കം വികസിപ്പിക്കുക, എഫ്.പി.ഒ.യുടെ പാരിസ്ഥിതിക അവബോധം വളർത്തുക, കാർഷിക വിവര മാനേജ്മെന്റിലെ പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ ക്രമേണ ഉൾപ്പെടുത്തുക. പാരിസ്ഥിതിക പ്രകടനത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ, പാരിസ്ഥിതിക ഉത്തരവാദിത്തമുള്ള സമ്പ്രദായങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് കൃഷി വകുപ്പ് പ്രതിജ്ഞാബദ്ധമാണ്, ഉദാ. ജൈവകൃഷിയെ സഹായിക്കുകയും രാസവസ്തുക്കളുടെ ഉപയോഗം കുറയ്ക്കുന്നതിന് കൃഷി വകുപ്പ് സമാനമായ സംരംഭങ്ങൾ നടത്തുന്നു. അവയുടെ ശേഷി പര്യാപ്തമാണെന്നും രൂപരേഖ പ്രകാരം കൂടുതൽ കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാനാകുമെന്നും വിലയിരുത്തൽ നിഗമനം ചെയ്തു

b. **ഡി.ആർ.എം.–കെ.എസ്.ഡി.എം.എ:** ഈ നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ സംരംഭത്തിൽ, എൽ.എസ്.ജി തലങ്ങളിൽ ഡിആർഎം പദ്ധതികൾക്കായുള്ള ടെംപ്ലേറ്റിൽ പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ കണ്ടെത്തി. ഡിആർഎം പദ്ധതികളുടെ പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ഇവ മതിയാകും. വിവിധ മേഖലകളിൽ നിന്നുള്ള പ്രസക്തമായ വിവരങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് ഈ പദ്ധതികൾ വികസിപ്പിക്കാൻ കെ.എസ്.ഡി.എം.എയുടെ സാങ്കേതിക ശേഷി ഉള്ളതിനാൽ പ്രത്യേക പരിസ്ഥിതി സെല്ലോ ഡിവിഷനോ ആവശ്യമില്ല. എന്നിരുന്നാലും, കെ.എസ്.ഡി.എം.എ. ഏറ്റെടുക്കുന്ന ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ, നടപ്പാക്കുമ്പോൾ നൽകേണ്ട മൊത്തത്തിലുള്ള പരിശീലനത്തിലെ മൊഡ്യൂളുകളിലൊന്നായി പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങളുടെ മാനേജ്മെൻറ് ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്. അവയുടെ ശേഷി പര്യാപ്തമാണെന്ന് വിലയിരുത്തൽ നിഗമനം ചെയ്തു.

c. **ആരോഗ്യം – ആരോഗ്യവകുപ്പ്:** ഡയഗ്നോസ്റ്റിക് ലബോറട്ടറികൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി സിവിൽ ജോലികൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന സംഘടനാ സംവിധാനങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിൽ ഇ.എച്ച്.എസ്. വ്യവസ്ഥകൾ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. ഈ പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ പ്രാദേശികവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതും ചെറുതുമായതിനാൽ ഇത് മതിയാകും. ഈ പുതിയ ലബോറട്ടറികളിലെ ബിഎംഡബ്ല്യുവിനെ കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിന്, ബിഎംഡബ്ല്യു നിയമങ്ങൾ പാലിച്ചാണ് ഇവ ചെയ്യുന്നതെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ വകുപ്പിനുള്ളിൽ ശേഷിയുണ്ട്, അതായത്, അംഗീകാരങ്ങൾ നേടുകയും ലബോറട്ടറി സൌകര്യങ്ങളിൽ അതിന്റെ മാനേജ്മെൻറ് കാര്യക്ഷമമാക്കുകയും ചെയ്യുക. രോഗ നിരീക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതും പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളുമായും ബന്ധമുള്ള ഓർഗനൈസേഷണൽ സംവിധാനങ്ങൾ നിലവിലുണ്ട്, മാലിന്യ സംസ്കരണവും ശുചിത്വ പ്രവർത്തനങ്ങളും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി

എൽ.എസ്.ജി.ഐ.എസ് കൂടുതൽ ഫോളോ-അപ്പ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ ഇത് ശക്തിപ്പെടുത്താൻ കഴിയും.

d. **റോഡ്– പി.ഡബ്ല്യു.ഡി.**; ടെക്നിക്കൽ ഓഡിറ്റ് കൺസൾട്ടന്റുമാർ (നിർദ്ദേശിക്കുന്നതിനായി) റോഡ് നിക്ഷേപത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള ക്രമീകരണങ്ങൾ വളരെ കുറവാണ്,അതായത് പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതം കുറവാണ്. എന്നിരുന്നാലും, പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിൽ ആന്തരിക ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സർക്കാരിൻറെ നിരന്തരമായ ശ്രമം തുടരേണ്ടതുണ്ട്, കൂടാതെ പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെൻറ് പരിശീലനത്തിന്റെ മൊഡ്യൂളുകൾ പ്രോഗ്രാം കാലയളവിൽ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സംരംഭങ്ങളുമായി സംയോജിപ്പിക്കണം

e. **അർബൻ– എൽ.എസ്.ജി.ഡി.**: പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിൽ, റിസ്ക്–ഇൻഫർമേഷൻ പ്ലാനിംഗിൽ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ മറ്റ് അപകടസാധ്യതകൾക്കിടയിൽ മുൻകൂട്ടി പരിഗണിക്കും. പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെൻറുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ഓർഗനൈസേഷണൽ സജ്ജീകരണം എൽ.എസ്.ജി.ഡി.ക്ക് ഇല്ലെങ്കിലും, ഈ പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ ഇത് ആവശ്യമായി വരില്ല. എൽ.എസ്.ജി.ഡി.യുടെ ഓർഗനൈസേഷണൽ സിസ്റ്റങ്ങളിൽ പാരിസ്ഥിതിക പരിഗണനകൾ സമന്വയിപ്പിക്കുന്നത് ബാഹ്യ ഏജൻസി പിന്തുണയിലൂടെ പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയും, അത് ആസൂത്രണത്തിലെ അപകടസാധ്യത വിവരങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമാണ്. ഈ പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിലുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് എൽ.എസ്.ജി.ഡി.ക്ക് ഇത് മതിയാകുമെന്ന് വിലയിരുത്തൽ നിഗമനം ചെയ്തു.

f. **ജലവിഭവങ്ങൾ – ഡബ്ല്യുആർഡി**: സ്ഥാപന വികസനത്തിനും നിക്ഷേപ ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കും, പാരിസ്ഥിതിക ശേഷി മുഖ്യധാരയിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്, ഇത് മികച്ച നേട്ടം കൈവരിക്കേണ്ടതുണ്ട് ആർ.സി.ബി.എം.എ. പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്ന എല്ലാ ഡബ്ല്യുആർഡി സ്റ്റാഫുകളുടെയും പരിശീലനവും ശേഷിയും വർദ്ധിപ്പിക്കൽ. ഇതിനു പ്രത്യേക പരിസ്ഥിതി സെൽ അല്ലെങ്കിൽ ഡിവിഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിൻറെ ആവശ്യമില്ല. അവരുടെ ഓർഗനൈസേഷണൽ സിസ്റ്റങ്ങളുടെ ഭാഗമായ പരിശീലനവും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും മതിയായ പരിസ്ഥിതി മാനേജുമെന്റ് ഉള്ളടക്കം ആവശ്യമാണ്. പമ്പാ നദീതടത്തിലെ സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെയും ദേശീയ ഹരിത ട്രൈബ്യൂണലിന്റെയും ശ്രദ്ധ കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, അവരുടെ സംഘടനാ സംവിധാനങ്ങളിൽ നല്ല പാരിസ്ഥിതിക രീതികൾ സമന്വയിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. തിരിച്ചറിയുന്ന നിർദ്ദിഷ്ട നിക്ഷേപങ്ങൾക്ക്, വലിയ പദ്ധതികളിലെ പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷയെ അഭിസംബോധന ചെയ്യാനുള്ള ഡബ്ല്യുആർഡിയുടെ ശേഷി നടപ്പാക്കുമ്പോൾ ഇവ ഉചിതമായി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ പര്യാപ്തമാണ്. ഈ പ്രോഗ്രാമിന് കീഴിലുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് ഡബ്ല്യുആർഡിയുടെ നിലവിലുള്ള ശേഷി മതിയാകുമെന്ന് വിലയിരുത്തൽ നിഗമനം ചെയ്തു.

സാമൂഹികം

46. ഭരണപരവും നയപരവും നിയമപരവുമായ സജ്ജീകരണത്തിൽ ജനങ്ങൾക്ക് അനുകൂലമായ പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണ സംവിധാനങ്ങളുടെ ശക്തമായ ചരിത്രം കേരളത്തിനുണ്ട് .പൗരന്റെ ഇടപഴകൽ, പരാതി പരിഹാരം, സാമൂഹിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ, ലിംഗഭേദം എന്നിവ അടിസ്ഥാനമാക്കി മൊത്തത്തിലുള്ള സംവിധാനവും സ്ഥാപന ചട്ടക്കൂടും വിലയിരുത്തേണ്ടതുണ്ട്. ESSA–യുടെ ഭാഗമായി ഇനിപ്പറയുന്ന സംസ്ഥാനസ്ഥാപനങ്ങളുടെശേഷിവിലയിരുത്തുന്നു:

S No	Sector	Partnering sector institutions
1	കാർഷികം	ഡയറക്ടറേറ്റ് ഓഫ് അഗ്രികൾച്ചർ,കേരള സ്മാൾ ഫാർമേഴ്സ് അഗ്രി ബിസിനസ് കൺസോർഷ്യം , കൃഷി വികാസ് കേന്ദ്രം, കൃഷി ഭവൻ, ഫാർമേർ പ്രൊഡ്യൂസർ സംഘടനകൾ
2	ജല വിഭവം	ജല വിഭവ വകുപ്പ് ,IDRB ,ഭൂഗർഭ ജല വിഭവ വകുപ്പ് , നദീതട സംരക്ഷണ പരിപാലന അതോറിറ്റി (RBCMA)
3	റോഡുകൾ	പൊതുമരാമത്തു വകുപ്പ് ,കേരള ഹൈവേ റിസർച്ച് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (KHRI)
4	സാമൂഹ്യ സുരക്ഷാ & DRFI	റവന്യൂ വകുപ്പ്, ഫുഡ് ആൻഡ് സിവിൽ സപ്ലൈസ് , ഇൻഫർമേഷൻ കേരള മിഷൻ , കൃഷി വകുപ്പ്
5	ധന പരിഷ്കരണം	ധന വകുപ്പ്
6	ആരോഗ്യം	സ്റ്റേറ്റ് ഹെൽത്ത് ഡിറക്ടറേറ്റ –ഇന്റഗ്രേറ്റഡ് ഡിസീസ് സർവയലൻസ് പ്രൊജക്റ്റ് ,സ്റ്റേറ്റ് സർവയലൻസ് യൂണിറ്റ് , ഡിസ്ട്രിക്ട് സർവയലൻസ് യൂണിറ്റ് ,/പൊതു ആരോഗ്യ ലാബോറട്ടറീസ്
7	നഗരം	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് , ഡിപ്പാർട്മെൻറ് ഓഫ് ടൌൺ ആൻഡ് കൺട്രി പ്ലാനിംഗ് , നഗര തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ
8	ദുരന്ത നിവാരണം	കേരള സ്റ്റേറ്റ് ഡിസാസ്റ്റർ മാനേജ്മന്റ് അതോറിറ്റി , തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ വകുപ്പ് ,തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ

<u>സാമൂഹ്യ അപകടസാധ്യതകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള സംസ്ഥാന വ്യാപക സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മതിയായ സാമൂഹിക ശേഷികൾ</u>

i. **പൗരന്മാരുടെ ഇടപെടൽ** :മിക്ക വിഷയങ്ങളും അവരുടെ ഡൊമെയ്നിന്റെ കീഴിൽ കൈമാറ്റം ചെയ്യുക വഴി എൽഎസ്ജികളെ ശാക്തീകരിക്കുന്നതിലൂടെ വികേന്ദ്രീകരണത്തിനുള്ള ഒരു സഹായ നയ പരിസ്ഥിതി ഉണ്ടാക്കാനും സാധിക്കും. വികസന ആവശ്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നതിന് ഗ്രാമസഭകളെ (ഗ്രാമസഭകൾ) സജീവമാക്കുക .വാർഷിക പദ്ധതി തയാറാക്കുമ്പോൾ കമ്മ്യൂണിറ്റി, മേഖലാ മുൻഗണനകൾ, അവയ്ക്ക് മുൻഗണന നൽകുക, വാർഷിക പ്രകടനം അവലോകനം ചെയ്യുകയും സൂക്ഷ്മപരിശോധന നടത്തുകയും ചെയ്യുന്ന ഒരു പതിവ് കമ്മ്യൂണിറ്റി മോണിറ്ററിംഗ് സിസ്റ്റം (സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ്) പൗരന്മാരുടെ ഇടപെടലിനും സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തത്തിനും വേണ്ടത്ര ശ്രദ്ധ ചെലുത്തുന്ന .മുഖ്യമന്ത്രിയുടെ പൊതു പരാതി പരിഹാര സെൽ ഉൾപ്പെടെ നിരവധി കേന്ദ്രീകൃത ജിആർഎമ്മുകൾ സംസ്ഥാനത്തിലുണ്ടെന്ന് ESSA കണ്ടെത്തി, ഇത് വകുപ്പുകളുടെയും വിഭാഗങ്ങളുടെയും പരാതികളുടെ രേഖകൾ സൂക്ഷിക്കുന്നു, സംസ്ഥാന വ്യാപകമായ ഹെൽപ്പ്ലൈൻ സിറ്റിസൺസ് കോൾ സെന്റർ (സി.സി.സി) തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പുകൾ ജിആർഎം –എല്ലാം പൗരന്മാർക്ക് ഓൺലൈൻ അല്ലെങ്കിൽ ടെലിഫോൺ അധിഷ്ഠിത പരാതികൾ സമർപ്പിക്കാൻ ആക്സസ് നൽകുന്നു .കുറച്ചുകൂടി ഘടനാപരമായ മറ്റൊരു 'ഫയൽ അദലാത് ' അല്ലെങ്കിൽ ഫയൽ കോടതികൾ ചില വകുപ്പുകളിൽ നിലവിലുണ്ട്, അതിൽ പരാതികളും പ്രവൃത്തികളും പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള തീർപ്പുകൽപ്പിക്കലും ബ്യൂറോക്രാറ്റുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികൾക്ക് മുമ്പാകെ വർഷത്തിൽ രണ്ടുതവണ വിശദീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട് .എൽഎസ്ജികളും സമൂഹവും തമ്മിലുള്ള ശക്തമായ ഓർഗാനിക് ബന്ധം കണക്കിലെടുത്ത് ഫലപ്രദവും അനപചാരികവുമായ പരിഹാര സമ്പ്രദായവും സംസ്ഥാനത്തിനുണ്ട്, അതിൽ പൗരന്മാർ അവരുടെ പരാതികൾ വാമൊഴിയായി

അല്ലെങ്കിൽ അപേക്ഷകളിലൂടെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജനപ്രതിനിധികളുമായി നേരിട്ട് രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്നു.

ii. **ലിംഗപദവിയും സ്ത്രീ ശാക്തീകരണവും :**ഗ്രാമീണ സ്ഥാപനങ്ങളിലൂടെയും വനിതാ കൂട്ടായ്മകളിലൂടെയും പ്രാദേശിക നേതൃത്വത്തെ പരിപോഷിപ്പിച്ച് സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ ശാക്തീകരണത്തിനായുള്ള കുടുംബശ്രീ കാമ്പയിൻ സ്ത്രീകൾക്കും ദുർബലരായ ഗ്രൂപ്പുകൾക്കുമായി എല്ലാ പ്രധാന പരിപാടികളും നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രധാന ഏജൻസിയായി മാറി .സംസ്ഥാനം എല്ലാ വകുപ്പുകളിലും ലിംഗപദവി വരുത്തുന്നു, കൂടാതെ പഞ്ചവത്സര സ്ത്രീകൾക്ക് സംവരണം നൽകുന്നതിനുള്ള പദ്ധതികൾ വാർഷിക അവലോകനം നടത്തുന്നു .സ്ത്രീകളുടെ ആവലാതികൾ പരിശോധിക്കാൻ ഗവൺമെന്റിന് ഒരു വനിതാ സെൽ ഉണ്ട്, പ്രത്യേകിച്ചും, സ്ത്രീകൾക്കെതിരായ ഉപദ്രവം, അവഗണന, ഒറ്റപ്പെടുത്തൽ, അവകാശനിഷേധങ്ങൾ, കൂടാതെ ഒരു പ്രൊട്ടക്ഷൻ ഓഫീസറുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള പ്രത്യേക ഗാർഹിക വയലൻസ് സെല്ലും പ്രവർത്തിക്കുന്നു. അതിന് പുറമെ കുടുംബപരമായ അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് കേരളത്തിന് ഒന്നിലധികം ഹെൽപ്പ്ലൈനുകളും ഉണ്ട് ഒരു പ്രത്യേക വനിതാ ഹെൽപ്പ്ലൈൻ, പിന്തുണയുള്ള ഹെൽപ്പ് ഡെസ്ക് –24 മണിക്കൂർ ലിംഗ സഹായ ഡെസ്ക് – അഭയത്തിന് പിന്തുണ നൽകുന്നതിനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു – അടിയന്തിര സഹായം, പാർപ്പിടം, കൗൺസിലിംഗ്, പ്രചോദനം, നിയമ സഹായം എന്നിവയിലൂടെ പാർപ്പിടം ഇല്ലാത്തതും ഉപേക്ഷിക്കപ്പെട്ടതുമായ സ്ത്രീകൾക്ക് സഹായമാകുന്നു .

iii. **സാമൂഹിക ഉൾപ്പെടുത്തൽ:** കാർഷിക, ഉപജീവന മേഖലയിലെ നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതികൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു .ആർകെവിവൈക്ക് കീഴിൽ പോലും 2017–18 മുതൽ സംസ്ഥാനങ്ങൾ പട്ടികജാതി ഉപ പദ്ധതി SCCP ട്രൈബൽ സബ് പ്ലാൻ TSP എന്നിവ പ്രകാരം ഫണ്ട് അനുവദിക്കുന്നത് പദ്ധതിയുടെ ആനുകൂല്യങ്ങൾ യഥാക്രമം അവരുടെ ഉദ്ദേശിച്ച ഗുണഭോക്താക്കളായ എസ്‌സി, എസ്ടിമാർക്ക് നേരിട്ട് ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കാനാണ് . കേരള സർക്കാരിന്റെ എല്ലാ വികസന വകുപ്പുകളും അവരുടെ വാർഷിക ബജറ്റിന്റെ ഏകദേശം 20 ശതമാനം ഈ ദുർബല മണ്ഡലങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ ചെലവഴിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

<u>പങ്കാളിത്ത മേഖലയിലെ പരിമിതമായ സാമൂഹിക ശേഷികൾ</u>

47. **ശക്തമായ നിർദ്ദിഷ്ട സ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങളും സാമൂഹിക മാനേജ്മെന്റിനുള്ള ശേഷികളും വർധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആവശ്യം** : കടം വാങ്ങുന്നവർ /ആർകെഡിപികൾ സ്വന്തം ആന്തരിക വിലയിരുത്തലുകൾ പ്രകാരം മേഖലാ ഏജൻസികൾ ഒരേ രീതിയിലുള്ള ഒന്നിലധികം പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നത് മൂലം, കാര്യക്ഷമതക്കുറവ് ഉണ്ടാകുന്നു. സാമൂഹ്യ മാനേജ്മെന്റിനായി മെച്ചപ്പെട്ട സഹകരണവും വ്യക്തമായ ഉത്തരവാദിത്തവും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് ഈ സ്ഥാപനങ്ങളെ പുനസംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത തിരിച്ചറിയുന്നു. അതിനാൽ മിക്ക പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളും കമ്മ്യൂണിറ്റികളിലേക്ക് എത്തിപ്പെടുന്നതിന് ശക്തമായ സ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക, എൽഎസ്ജികളുമായും മറ്റ് കമ്മ്യൂണിറ്റി അധിഷ്ഠിത ഓർഗനൈസേഷനുകളുമായും (സിബിഒകൾ) ഇടപഴകൽ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. കാർഷിക മേഖലയ്ക്ക് കീഴിൽ വിജ്ഞാപനവ്യാപന പ്രവർത്തകരായ വനിതകളെ നവീകരിച്ച കാർഷിക വിപുലീകരണത്തിന്റെ ആവശ്യകതയും പ്രാപ്തരാക്കുന്ന അവബോധവും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിലും വനിതാ കർഷകരുമായും മറ്റ് ദുർബലരായ കർഷകരുമായും കൂടുതൽ അടുത്ത് പ്രവർത്തിക്കാനും AEU തിരിച്ചുള്ള പാക്കേജുകൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും അവരുടെ പങ്കാളിത്തം മൂലം ഉറപ്പാക്കുന്നു. അതുപോലെ, ദുർബല വിഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും FPO നേതൃത്വത്തിലുള്ള സ്ത്രീകളിൽ നിന്നും പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പാക്കുന്നതിലൂടെ (സ്ത്രീകളെ മാത്രം അല്ലെങ്കിൽ ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരെ മാത്രം സംഘടിപ്പിക്കുന്നത് ഉൾപ്പെടെ) – അവർക്കായുള്ള ആനുകൂല്യങ്ങൾ ലിംഗ, സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക ഗ്രൂപ്പുകളിൽ തുല്യമായി വിതരണം നടക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പ് വരുത്താം.

48. സോഷ്യൽ റിസ്ക് മാനേജ്മെൻറിൽ പങ്കെടുക്കുന്ന വകുപ്പുകളുടെ പരിമിതമായ ശേഷി : ഫീൽഡ് സ്റ്റാഫുകളുടെയും വിപുലീകരണ തൊഴിലാളികളുടെയും കൂടുതൽ സംവേദനക്ഷമത, ശേഷി

വർദ്ധിപ്പിക്കൽ എന്നിവയിലൂടെ ഒഴിവാക്കൽ അപകടസാധ്യതകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പ്രത്യേക ഇടപെടലുകൾ വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ടെന്ന് ESSA കണ്ടെത്തുന്നു .ഉദാഹരണത്തിന്, റോഡുകൾ, ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ് തുടങ്ങിയ മേഖലകളിൽ ഇത് വളരെ നിർണ്ണായകമാണ്, ഇവിടെ സാമൂഹികത്തേക്കാൾ സാങ്കേതികശേഷിക്കാണ് പ്രാധാന്യം. കാരണം ഈ വകുപ്പുകൾ പരമ്പരാഗതമായി 'എഞ്ചിനീയറിംഗ്' വകുപ്പുകളാണ്, കാരണം പരിമിതമായ പൊതു ഇടപാട് നിർദ്ദിഷ്ട ഏകീകൃത സാമൂഹ്യ പരിരക്ഷണ ഡാറ്റാബേസിനായി സ്ഥാപിതമായ സ്ഥാപന ഘടനകളില്ലാത്തതും സാമൂഹ്യ സുരക്ഷയെക്കുറിച്ച് പരിമിതമായ അനുഭവപരിചയമുള്ള റവന്യൂ വകുപ്പിനുള്ളിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടാൻ സാധ്യതയുള്ളതുമായ സാമൂഹിക പരിരക്ഷണത്തിനും ഇത് പ്രസക്തിയുണ്ട്. പ്രായമായവർ, പിഡബ്ല്യുഡി, അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾ, കുട്ടികൾ, രോഗികൾ, അക്രമത്തിനും ഇരകൾക്കും ട്രാൻസ്ജെൻഡർമാർക്കും ഉൾപ്പെടെ സമൂഹത്തിലെ ദുരന്ത സംഭവങ്ങൾക്കും ആഘാതങ്ങൾക്കും ഇരയാകുന്നവരാണ് സാമൂഹിക പരിരക്ഷാ പദ്ധതികൾ പ്രധാനമായും ആക്സസ് ചെയ്യുന്നത്. പങ്കെടുക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനൊപ്പം ഇടപെടലിനൊപ്പം ഇടപെടുന്നില്ലെങ്കിൽ, പുതിയതും ഏകീകൃതവുമായ ആനുകൂല്യ / അവകാശ വിതരണ വിതരണത്തിലേക്കുള്ള ഏത് മാറ്റവും യോഗ്യരായ ഗുണഭോക്താക്കളുടെ സാധ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കും. ഇതിന് പൗരന്റെ ഇടപഴകൽ മേഖലയിൽ (സ്കീം പങ്കാളിത്തം കൂടുതൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും മാനദണ്ഡങ്ങൾ ലളിതമാക്കുന്നതിനും), അവബോധം സൃഷ്ടിക്കൽ (സ്കീമുകളെക്കുറിച്ച് അവബോധം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും അവരുടെ യോഗ്യതകളും അവ ആക്സസ് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പ്രക്രിയയും) ഉത്തരവാദിത്തവും ആവശ്യമാണ് .

DRAFT

IX. പ്രധാന തത്വങ്ങളുടെ വിലയിരുത്തൽ

പരിസ്ഥിതി

തത്ത്വം # 1 ഇ & എസ് സിസ്റ്റങ്ങൾ സുസ്ഥിരത, ബോധപൂർവമായ തീരുമാനമെടുക്കൽ, പ്രതികൂല ഫലങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുക എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു	തത്ത്വം # 2– ഇ & എസ് സിസ്റ്റങ്ങൾ പ്രകൃതിയെ സ്വാധീനിക്കുന്നു. ആവാസ വ്യവസ്ഥയുടെ ഭൗതിക / സാംസ്കാരിക വിഭവങ്ങൾ	തത്ത്വം # 3– പൊതുജനങ്ങളുടെയും തൊഴിലാളികളുടെയും സുരക്ഷ പരിരക്ഷിക്കുന്നതിനായി രൂപകൽപ്പന ചെയ്ത ഇ & എസ് സിസ്റ്റങ്ങൾ
GoI / GoK– ന്റെ ചട്ടക്കൂട് (നിയമങ്ങളും നിയന്ത്രണങ്ങളും) – പരിസ്ഥിതി, വനങ്ങൾ, മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ നിയമങ്ങളും നിയമങ്ങളും വിലയിരുത്തി പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പാരിസ്ഥിതിക ഫലങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് പര്യാപ്തമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് മിതമായ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്നതിനാൽ, ഇവ ചട്ടക്കൂടിന്റെ പ്രധാന ഉദ്ദേശമല്ല. ചട്ടക്കൂടിന്റെ പ്രയോഗക്ഷമത പരിമിതമാണ്, മാത്രമല്ല പിഡബ്ല്യുഡി, ആരോഗ്യവകുപ്പ്, ഡബ്ല്യുആർഡി എന്നിവയിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള നിക്ഷേപ പ്രവർത്തനങ്ങൾ / സിവിൽ വർക്കുകൾ എന്നിവയ്ക്ക് മാത്രമുള്ളതാണ്. റെഗുലേറ്ററി കംപ്ലയിൻസ് ആവശ്യകതകൾ ഉറപ്പുവരുത്താനുള്ള ശേഷി റെഗുലേറ്ററി, നടപ്പിലാക്കുന്ന വകുപ്പുകളിലുണ്ട്. പ്രോഗ്രാം തലത്തിൽ, സിവിൽ ജോലികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുള്ള മേഖലകളിലെ ഇഎച്ച്എസ് മാനേജ്മെന്റിനെക്കുറിച്ചുള്ള ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിലെ ബാഹ്യ കൺസൾട്ടന്റുമാരുടെയും ഇഎച്ച്എസ് വ്യവസ്ഥകളുടെയും ഉപയോഗത്തിലൂടെ പദ്ധതി നടപ്പാക്കൽ വകുപ്പിന്റെ കാര്യശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്താനാകും.	പ്രകൃതിദത്ത ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട GoI / GoK ന്റെ നിയന്ത്രണ സംവിധാനങ്ങൾ, പ്രത്യേകിച്ചും വനങ്ങൾ, പരിസ്ഥിതി സെൻസിറ്റീവ് പ്രദേശങ്ങൾ എന്നിവ വിലയിരുത്തി, അവ നടപ്പാക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് പര്യാപ്തമാണെന്ന് കണ്ടെത്തി. പ്രോഗ്രാം പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ പ്രകൃതിദത്ത ആവാസ വ്യവസ്ഥകളോ സാംസ്കാരിക പൈതൃക സൈറ്റുകളോ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ നേരിടുന്നില്ല. നിർണായക പ്രകൃതി ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുടെയോ ഭൗതിക സാംസ്കാരിക പൈതൃകത്തിന്റെയോ കാര്യമായ പരിവർത്തനമോ അധപതനമോ വിഭാവനം പ്രസ്തുത പ്രവർത്തനം വഴി ഉണ്ടാകുന്നില്ല. ഈ പ്രധാന തത്വത്തിന്റെ സ്ഥിരത ഉറപ്പുവരുത്തി.	റെഗുലേറ്ററി സിസ്റ്റങ്ങളിൽ ബിൽഡിംഗ് ആന്റ് കൺസ്ട്രക്ഷൻ വർക്കേഴ്സ് (തൊഴിൽ, സേവന വ്യവസ്ഥകൾ) ആക്റ്റ് 1996, കേരള നിയമങ്ങൾ, 1998 എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. എല്ലാ സിവിൽ ജോലികൾക്കും ആരോഗ്യവും സുരക്ഷയും പാലിക്കണമെന്ന് നിയമവും ചട്ടങ്ങളും നിർബന്ധമാക്കുന്നു, ഇത് നിയന്ത്രിക്കുന്നത് ലേബർ കമ്മീഷണറേറ്റാണ്. സിസ്റ്റങ്ങൾ നിലവിലുണ്ടെങ്കിലും, നിർവഹണം ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. തൊഴിലാളികളെയും പൊതുസുരക്ഷയെയും പൊതുവായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത് ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിലെ വ്യവസ്ഥകളിലൂടെയാണ്, നിർവഹണ വകുപ്പുകൾ – സിവിൽ വർക്കുകൾ ഉള്ളത് – അതിന്റെ കരാറുകാരെ എടുക്കുവാകും. വ്യവസ്ഥകൾ കരാറുകാരെ കരാറിന്റെ ഭാഗമാക്കുകയും നിരീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും. നിലവിലുള്ള കോവിഡ് –19 പാൻഡെമിക് സാഹചര്യം കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, പിപിഇകളുടെ (ഫെയ്സ് മാസ്കുകൾ) ഉപയോഗം, കരാറുകാരന്റെയും സബ് കോൺട്രാക്ടർ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെയും ആവശ്യമായേക്കാവുന്ന ശാരീരിക അകലം, കൈകഴുകൽ രീതികൾ

സ്ഥാപനവികസന, നിക്ഷേപ, ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ, പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ ഉചിതമായി പരിഗണിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വകുപ്പ് സംവിധാനങ്ങളുമായി മതിയായ അവബോധവും ശേഷിയും മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളും ഉണ്ട്. ഈ പ്രധാന തത്വത്തിന്റെ സ്ഥിരത ഉറപ്പുവരുത്തി.		എന്നിവയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണം. (1) ഇവയെല്ലാം പിഎപി ശുപാർശകളായി ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇത് കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതോടെ പ്രോഗ്രാം രൂപകൽപ്പനയിലും ഈ പ്രധാന തത്വത്തിന്റെ സ്ഥിരത ഉറപ്പാക്കി.

സാമൂഹ്യം

മേഖല	**തത്ത്വം # 1– സുസ്ഥിരത പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും പ്രതികൂല പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഒഴിവാക്കാനും രൂപകൽപ്പന ചെയ്തിട്ടുള്ള പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 2– ദേശീയ ആവാസ വ്യവസ്ഥകളെ (ഫിസിക്കൽ, സാംസ്കാരിക വിഭവങ്ങൾ) ബാധിക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 3– പൊതുജനങ്ങളുടെയും തൊഴിലാളികളുടെയും സുരക്ഷ പരിരക്ഷിക്കുന്നതിനായി രൂപകൽപ്പന ചെയ്ത പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 4– ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലും പ്രകൃതിവിഭവത്തിലേക്കുള്ള ആക്സസ് നഷ്ടവും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 5– തദ്ദേശവാസികളുടെ സാംസ്കാരിക അനുയോജ്യതയും തുല്യമായ ആക്സസ്, അവകാശങ്ങൾ, താൽപ്പര്യങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കും ഉചിതമായ പരിഗണന നൽകുന്ന പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 6– സാമൂഹിക സംഘർഷം രൂക്ഷമാക്കുന്നത് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള** **പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**
കൃഷി	പ്രോഗ്രാം നിയമപരമായ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ പ്രവർത്തിക്കും; പ്രോജക്റ്റ് സ്ക്രീനിംഗ് കാര്യമായ അപകടസാധ്യതകളൊന്നും കാണിക്കുന്നില്ല; സ്ഥാപനങ്ങളും	ഇല്ല	ദേശീയ/സംസ്ഥന നിയമങ്ങൾ, ചൂഷണത്തിനും ദുരുപയോഗത്തിനും എതിരെയുള്ള സേവന നിയമങ്ങൾ, എന്നിവയാൽ പരിരക്ഷിക്കപ്പെടുന്ന സർക്കാർ ജീവനക്കാരെ	ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ അല്ലെങ്കിൽ വ്യക്തിയുടേയോ താൽക്കാലികമോ/ സ്ഥിരമോ, ശാരീരികമോ/ സാമ്പത്തികമോ ആയ സ്ഥാനഭ്രംശത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാവുന്ന നിക്ഷേപങ്ങളൊന്നും	ചെറുകിട, ഇടത്തരം കർഷകർ, വനിതാ, ആദിവാസി കർഷകർ എന്നിവരുടെ വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയെന്നതാണ് പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ലക്ഷ്യം; നിലവിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക്	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം അവ സാമൂഹിക അല്ലെങ്കിൽ വിഭവ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കുകയോ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യില്ല.

DRAFT

	സിസ്റ്റങ്ങളും ആഘാതം നിയന്ത്രിക്കാൻ കഴിവുള്ളവരാണ്; പൗരന്മാരുടെ ഇടപഴകൽ, ലിംഗഭേദം, ഉൾപ്പെടുത്തൽ, സുതാര്യത എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് പക്വമായ സംവിധാനങ്ങൾ സംസ്ഥാനത്തിനുണ്ട്. എൽ.എസ്.ജികൾക്ക് സോഷ്യൽ ഓഡിറ്റ് സംവിധാനമുണ്ട്, അതിൽ മേഖലകളിലെ പ്രകടനം (കൃഷി ഉൾപ്പെടെ) ഗ്രാമസഭ (ഗ്രാമസഭ) കൂട്ടായി അവലോകനം ചെയ്യും. സമർത്ഥമായ മനുഷ്യ, സാമ്പത്തിക വിഭവങ്ങൾ, സർക്കാർ വിന്യസിച്ചിട്ടുണ്ട്, എങ്കിലും ഓർഗനൈസേഷനുകൾക്ക് ജോലിഭാരം കൂടുതലായാതിനാൽ അവസാന മൈൽ		ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് നിർദ്ദിഷ്ട നിക്ഷേപം. കേരളത്തിലെ കൃഷിവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുള്ള മിക്ക ജോലിക്കാരും സ്ത്രീകളാണ്. പുതിയ പദ്ധതികളും സംവിധാനങ്ങളും അവരുടെ ജോലിഭാരത്തെയും ജോലി സമയത്തെയും ബാധിക്കും. അവരുടെ സുരക്ഷിതത്വവും ന്യായമായ ജോലി സമയവും ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്. കേരളത്തിലാണ് ഏറ്റവും കൂടുതൽ ചെറുകിട, ഇടത്തരം വനിതാ കർഷകരുള്ളത് (കുടുംബശ്രീ). അതിനാൽ കേരളത്തിൽ സ്ത്രീ സുരക്ഷയും അംഗീകാരവും സ്ത്രീകൾക്ക് ശക്തമായ	ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടില്ല	മതിയായ വിദഗ്ധാഭിപ്രായങ്ങളും അവബോധവും ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ ഒരു പുതിയ സമീപനത്തിലേക്ക് മാറാൻ ശ്രമിക്കുന്നു; കർഷകരുടെ കൂട്ടായ്മ സൃഷ്ടിക്കുകയെന്നതാണ് നിക്ഷേപത്തിന്റെ ലക്ഷ്യം ആനുകൂല്യങ്ങളുടെ വിതരണത്തിൽ തുല്യത ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും അവ ഭൂപരിഷ്കരണമുണ്ടായിട്ടും കാർഷിക മേഖലയിലെ പങ്കാളിത്തത്തിന് ആനുപാതികമായി ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം ഇല്ലാത്തതും കാർഷിക ആനുകൂല്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കിയതുമായ സ്ത്രീകൾക്കും പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെ	

DRAFT

	ഡെലിവറിയെ ഇത് ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു; പമ്പാ തടത്തിലെ കാർഷിക ആസൂത്രണത്തോടുള്ള അടിസ്ഥാന സമീപനത്തിൽ മാറ്റം വരുത്താൻ പ്രോഗ്രാം ഉദ്ദേശിക്കുന്നതിനാൽ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സംസ്ഥാനതലത്തിൽ പരാതി പരിഹാര സംവിധാനങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും സിസ്റ്റത്തെ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതാക്കാൻ കൂടുതൽ ശക്തമായ വകുപ്പ് അധിഷ്ഠിത പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം ആവശ്യമാണ്.		ആവാസവ്യവസ്ഥനൽകുന്നുണ്ട്. നിയമം കാർഷിക തൊഴിലാളികൾക്ക് അലവൻസും സുരക്ഷയും നൽകുന്നു.		ട്ട, ആദിവാസി, വനിതാ കർഷകർക്കും, കർഷകരുടെ കൂട്ടായ്മയ്ക്കും ലഭിക്കുന്നതിനായി സംസ്ഥാന സംവിധാനങ്ങൾ ചില സ്ഥാപിത മാനദണ്ഡങ്ങൾ കൊണ്ടുവരേണ്ടതാണ്. ആദിവാസികൾ, കർഷക സ്ത്രീകൾ തുടങ്ങിയ ദുർബല വിഭാഗക്കാർക്ക് താങ്ങാനാവാത്ത വിധമുള്ള പുതിയ PoP -കളുടെ അഭാവവും എഫ്. പി.ഒ.കളിൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ദുർബലരെ ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയും നിലനിൽക്കുന്നു.	

മേഖല	**തത്ത്വം # 1– സുസ്ഥിരത പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും പ്രതികൂല പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ**	**തത്ത്വം # 2– ദേശീയ ആവാസ വ്യവസ്ഥകളെ (ഫിസിക്കൽ, സാംസ്കാരിക**	**തത്ത്വം # 3– പൊതുജനങ്ങളുടെയും തൊഴിലാളികളുടെയും സുരക്ഷ പരിരക്ഷിക്കുന്നതിനാ**	**തത്ത്വം # 4– ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കലും പ്രകൃതിവിഭവത്തിലേക്കുള്ള ആക്സസ് നഷ്ടവും കൈകാര്യം**	**തത്ത്വം # 5– തദ്ദേശവാസികളുടെ സാംസ്കാരിക അനുയോജ്യതയും തുല്യമായ ആക്സസ്,**	**തത്ത്വം # 6– സാമൂഹിക സംഘർഷം രൂക്ഷമാക്കുന്നത് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക**

DRAFT

	ഒഴിവാക്കാനും രൂപകൽപ്പന ചെയ്തിട്ടുള്ള പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ	**വിഭവങ്ങൾ) ബാധിക്കുന്ന പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**യി രൂപകൽപ്പന ചെയ്ത പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**അവകാശങ്ങൾ, താൽപ്പര്യങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കുംഉചിതമായ പരിഗണന നൽകുന്ന പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങൾ**	**സംവിധാനങ്ങൾ**
ജലവിഭവം	പ്രാഥമികമായി സാങ്കേതിക വിശദാംശങ്ങളിലേക്ക് കൂടുതൽ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തുന്നു; പരിമിതമായ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഇന്റർഫേസ് – എന്നിവ കാരണം, മേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാമൂഹിക ശേഷി കുറവാണ്. ജലവിതരണത്തിൽ തുല്യത നേടുക എന്നതു ലക്ഷ്യമാക്കി അവർ കൂടുതൽ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതുണ്ട്. മെച്ചപ്പെട്ട കമ്മ്യൂണിറ്റി പുന–സ്ഥാപനവും ദുരന്തത്തിനുള്ള തയ്യാറെടുപ്പും നേടുന്നതിന്	ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല.	ഈ മേഖലയിലെ തൊഴിലാളികളെ ദുരുപയോഗം, ചൂഷണം എന്നിവയിൽ നിന്ന് സംരക്ഷിക്കുന്നത് ദേശീയ–സംസ്ഥാന നിയമങ്ങൾ, സേവന നിയമങ്ങൾ മുതലായവയാണ്.	കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെയോ വ്യക്തികളുടെയോ ശാരീരികമോ സാമ്പത്തികമോ ആയ സ്ഥാനചലനത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാവുന്നതാൽക്കാലികമോ ശാശ്വതമോ അയ മൂലധന നിക്ഷേപങ്ങളൊന്നും ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടില്ല	മെച്ചപ്പെട്ട വിവരങ്ങൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കുക, മെച്ചപ്പെട്ട വെള്ളപ്പൊക്ക തയ്യാറെടുപ്പിനായി സമയബന്ധിതമായ വിവരങ്ങൾ ഉൽപാദിപ്പിക്കുക, ജല വിഹിതത്തിൽ ഇക്വിറ്റി വിശകലനം ചെയ്യുക എന്നിവയാണ് നിർദ്ദിഷ്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ. ഒരു പങ്കാളിത്ത പ്രക്രിയയിലൂടെ തയ്യാറാക്കിയാൽ, ബേസിൻ പ്ലാനുകൾക്ക് കമ്മ്യൂണിറ്റി ആവശ്യങ്ങൾ, പ്രത്യേകിച്ച് സ്ത്രീകൾ, ഭൂരഹിതർ എന്നിവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേ	പമ്പ തടത്തിലെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ കേരള സർക്കാരിനും തമിഴ്നാട്ടിനുമിടയിൽ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടുമ്പോൾ,പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ജലത്തിന്റെ അധിക ആവശ്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാതെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗമാണ്. അതിനാൽ ഇത് സംഘർഷങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല.,

DRAFT

	മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനത്തിനായി WRIS ഉപയോഗയോഗ്യമാക്കണം. കേരള സംസ്ഥാനം നേരിടുന്ന കുറഞ്ഞതും മിതമായതുമായ അപകടസാധ്യതകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് സംസ്ഥാന സംവിധാനങ്ങൾ പക്വതയുള്ളവയാണ്. ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെ, മേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഈ അപകടസാധ്യതകളും പ്രത്യാഘാതങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ കഴിയും. കൂടാതെ പങ്കാളിത്തത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഇടപെടൽ, പങ്കാളിത്ത നദീതട ആസൂത്രണം, വിവര പങ്കിടലിലൂടെ സുതാര്യത എന്നിവ				റ്റാൻ കഴിയും. ആളുകളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനും പദ്ധതികളിൽ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിനും എൻജിഒകൾ, സിബിഒകൾ, എൽഎസ്ജികൾ എന്നിവരുമായി പങ്കാളിത്തം ഏർപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് മേഖല സ്ഥാപനങ്ങൾ സാമൂഹിക ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, ദുർബലരായ മത്സ്യബന്ധന സമൂഹങ്ങളെയും സ്ത്രീകളെയും ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയുണ്ട്. ഇത് മേഖലാ വിഹിതം വിഭജിക്കുന്നതിലോ താരിഫ് / സെസ് നിശ്ചയിക്കുന്നതിലോ അസമത്വത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാം.	

DRAFT

	വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ കഴിയും. പരാതികളുടെ കാര്യക്ഷമമായ പരിഹാരം ഉറപ്പാക്കാൻ വകുപ്പിന് സമർപ്പിതവും സമഗ്രവുമായ പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം ആവശ്യമാണ്				പമ്പ ബേസിനിലെ ജലസ്രോതസ്സുകൾ കേരള സർക്കാരിനും തമിഴ്നാട് സർക്കാരിനുമിടയിൽ മത്സരിക്കുമെങ്കിലും, പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെടുന്നത് ജലത്തിന്റെ അധിക ആവശ്യങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാതെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗമാണ്. അതിനാൽ ഇത് സംഘർഷങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല.	

റോഡുകൾ	മേഖലയുമായുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാമൂഹിക ശേഷി കുറവാണ്, എന്നിരുന്നാലും ബാങ്കുമായുള്ള തുടർച്ചയായ ഇടപെടലുകൾ (KSTP I&II ഉൾപ്പെടുന്ന Resilient program development policy വഴിയും) കൂടുതൽ	മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന കാര്യങ്ങളെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല. കമ്മ്യൂണിറ്റി സംരക്ഷിത പ്രദേശങ്ങൾ / പുണ്യ പ്രദേശങ്ങൾ	ഫലപ്രദമായ കരാർ മാനേജ്മെൻറ് വഴി തൊഴിലാളികളുടെ / ലേബർ മാനേജ്മെന്റിന്റെ സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കും. അറ്റകുറ്റപ്പണികൾക്ക് പ്രാദേശികേതര തൊഴിലാളികളുടെ വലിയ തോതിലുള്ള സമാഹരണം പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു.	ഭൂവിനിയോഗത്തിനായുള്ള സംസ്ഥാന സംവിധാനങ്ങൾ ബാങ്ക് നയങ്ങളുമായി വളരെ അടുത്ത് കിടക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, കയ്യേറ്റ ഇടപെടലുകളില് വ്യത്യാസമുണ്ട്. നിയമനടപടികൾക്കും ജീവനക്കാരെ കുടിയൊഴിപ്പിക്കലിനും	ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാരുടെ വാസസ്ഥലങ്ങളിലേക്ക് വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനും കണക്റ്റിവിറ്റി മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുള്ള റോഡുകൾ സാമൂഹികമായി പ്രയോജനകരമായിരിക്കും– മെച്ചപ്പെട്ട	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം അവ സാമൂഹിക അല്ലെങ്കിൽ വിഭവ വൈരുദ്ധ്യങ്ങളിലേയ്ക്ക് നയിക്കുകയോ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യില്ല.

DRAFT

	ഉത്തരവാദിത്തവും പ്രതികരിക്കുന്നതുമായ പ്രവർത്തനത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. വകുപ്പുതല തീരുമാനങ്ങൾ ഇപ്പോഴും സാങ്കേതിക പരിഗണനകളാൽ നയിക്കപ്പെടുന്നു. അറ്റകുറ്റപ്പണികൾക്കായി റോഡുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് ഭാവിയിലെ ട്രാഫിക്കിന്റെയും നിലവിലെ റോഡ് അവസ്ഥയുടെയും അടിസ്ഥാനത്തിലാണ്. അത് വിദൂര, ആക്സസ് ചെയ്യാനാവാത്ത, ഗോത്രവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ എത്തിച്ചേരേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതായിരിക്കണം. ഭൂവിനിയോഗവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ , പ്രത്യേകിച്ച് കയ്യേറ്റങ്ങൾ	എന്നിവയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്നഏതെങ്കിലും റോഡ് പരിഷ്കരണം പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടും	തൊഴിലാളി, കമ്മ്യൂണിറ്റി സുരക്ഷ എന്നിവയ്ക്കായി കോവിഡ്-കംപ്ലയിന്റ് ലേബർ മാനേജ്മെന്റ് നടപടിക്രമങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. തൊഴിലാളി മൊബിലൈസേഷനും മൈഗ്രേഷനും അപകടസാധ്യതകൾക്ക് കാരണമാകുക. വാസസ്ഥലങ്ങളുടെ കുറവും വിഭജനവും കണക്കിലെടുത്താല്, ഇത് കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ സ്വാംശീകരണ ശേഷിയെ കുറയ്ക്കുന്നു. തൊഴിലാളികളുടെ അഭിവിന്യാസം, തൊഴിൽ പ്രവാഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള കമ്മ്യൂണിറ്റി അവബോധം, ലിംഗാധിഷ്ഠിത അക്രമത്തിന്റെ അപകടസാധ്യതകൾ തടയുന്നതിനുള്ള പ്രതിരോധ,	പിഡബ്ല്യുഡി ആവശ്യപ്പെടുന്നു കൂടാതെ ബാങ്ക് നയം പുനരധിവാസത്തിന് ആവശ്യപ്പെടുന്നു. വലിയ തോതില് നിവാസികളുടെ സ്ഥാനഭ്രംശം ഉണ്ടാക്കുവാന് ഇടയുള്ള പ്രൊജെക്റ്റുകള് ഈ പ്രോഗ്രാമിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടും	പ്രവേശനം, പ്രതികൂല സംഭവങ്ങളിൽ ഗോത്രവർഗക്കാർക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട രക്ഷാപ്രവർത്തനം, മെച്ചപ്പെട്ട പ്രതിരോധം എന്നിവ ഈ റോഡുകള് ഉറപ്പാക്കുന്നു. സാധാരണഗതിയിൽ അത്തരം വാസസ്ഥലങ്ങൾ ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു, കാരണം ഗോത്രവർഗ്ഗക്കാർ മലയോര പ്രദേശങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്നു. അടിയന്തിര വിപുലീകരണമോ പരിപാലനമോ ആവശ്യമുള്ള റോഡുകളുടെ മുൻഗണനാക്രമത്തിൽ നിന്ന് ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളെയും സ്ത്രീകളെയും ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയുണ്ട്, കാരണം	

DRAFT

	കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നത് ബാങ്ക് നയങ്ങളുമായി പൊരുത്തപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്. പിഡബ്ല്യുഡിക്ക് ഒരു സമർപ്പിത പരാതി പരിഹാര സംവിധാനവും പുതിയ ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോം അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പരാതി പരിഹാര സംവിധാനവും (ആർ എംഎംഎസിന് കീഴിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്) ഉണ്ടെങ്കിലും, പൗരന്മാർക്കും ഉപയോക്താക്കള്ക്കും എളുപ്പം സമീപിക്കാന് കഴിയുന്നതും സുതാര്യവും ആക്കേണ്ടതുണ്ട്.		ലഘൂകരണ നടപടികൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടെ മതിയായ നടപടികൾ ആവശ്യമാണ്.		തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിൽ ഒരു ഉൾപ്പെടുത്തൽ ചേർക്കുന്നതിനുപകരം വകുപ്പുതല സംവിധാനങ്ങൾ സാങ്കേതിക വീക്ഷണകോണിൽ നിന്ന് നോക്കുന്നു.	
സാമൂഹ്യ സുരക്ഷയും, DFRI	വിവിധ സാമൂഹ്യ സുരക്ഷാ പദ്ധതികൾക്ക് കീഴിൽ പൊതു അവകാശങ്ങളും ആനുകൂല്യങ്ങളും എത്തിക്കുന്നതിൽ കാര്യക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലൂ	ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളെ സ്വാധീനിച്ചേക്കാവുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല.	നിർദ്ദിഷ്ട പദ്ധതി ദേശീയ / സംസ്ഥാന നിയമങ്ങൾ നിയന്ത്രിക്കുന്ന സർക്കാർ ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി പ്രവർത്തിക്കുകയും ദുരുപയോഗം,	കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെയോ വ്യക്തികളുടെയോ ശാരീരികമോ സാമ്പത്തികമോ ആയ സ്ഥാനചലനത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാവുന്ന നിക്ഷേപങ്ങളൊന്നും	'യോഗ്യതയുള്ളവരുടെ' ഏകീകൃത സംസ്ഥാന ഡാറ്റാബേസ് ദരിദ്രർക്കും ദുർബലർക്കും വളരെയധികം ഗുണം ചെയ്യും. സാമൂഹ്യ	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം ദുർബലത കുറയ്ക്കാനും അവയുടെ പ്രതിരോധം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനായി സിസ്റ്റങ്ങൾ

DRAFT

	ടെ മെച്ചപ്പെട്ട ദുരന്ത തയ്യാറെടുപ്പ് സൃഷ്ടിക്കുക, കർഷകരുടെ പുനസ്ഥാപനത്തിനു ള്ള നടപടിയായി കാർഷിക മേഖലയിലെ റിസ്ക് ഫിനാൻസിംഗിനെ പിന്തുണയ്ക്കുക എന്നിവയാണ് നിക്ഷേപം. എന്നിരുന്നാലും, സ്ത്രീ, ആദിവാസി കർഷകർക്ക് വിള ഇൻഷുറൻസ് ലഭ്യമാക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കുന്നതും പരിമിതമായ മാനവ വിഭവശേഷി, സ്ഥാപന ശേഷി എന്നിവയുൾപ്പെടെയു ള്ള പ്രാദേശിക ആവാസവ്യവസ്ഥ യെ പ്രാപ്തമാക്കുന്നതിലെ അഭാവവും ആശങ്കാജനകമാണ്. മത്സ്യത്തൊഴിലാളി സമൂഹങ്ങളെ ദുരന്തത്തിനു മുമ്പുള്ള		ചൂഷണം എന്നിവയിൽ നിന്ന് സേവന നിയമങ്ങളാൽ പരിരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കേരളത്തിലെ കൃഷിവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിട്ടുള്ള മിക്ക ജോലിക്കാരും സ്ത്രീകളാണ്. നിയമപരമായ ചട്ടക്കൂട് സ്ത്രീകൾക്ക് സംരക്ഷണം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു, എന്നാൽ സാമൂഹിക പരിരക്ഷ / വിള ഇൻഷുറൻസ് എന്നിവ വനിതാ ഫ്രണ്ട് ലൈൻ സ്റ്റാഫുകളുടെ ചുമതലയാകും, ഇതിനായി സുരക്ഷിതവും ന്യായയുക്തവുമായ ജോലി സമയം നടപ്പിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്.	(താൽക്കാലികമോ ശാശ്വതമോ) ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടില്ല	സുരക്ഷാ അവകാശങ്ങളുടെ പുനക്രമീകരണം മെച്ചപ്പെട്ട കാര്യക്ഷമതയും സമയബന്ധിതവുമാണ് ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ഭക്ഷ്യ സുരക്ഷയ്ക്കും നിലനിൽപ്പിനുമായി ഈ ആനുകൂല്യങ്ങളെ ആശ്രയിക്കുന്ന പ്രായമായവർ, അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾ എന്നിവർക്ക് ഇത് നിർണ്ണായകമാണ്. എന്നിരുന്നാലും, വിള ഇൻഷുറൻസ് ചെറുകിട ഉടമകളെയും അവ്യക്തമായ ഭൂഉടമസ്ഥാവകാശം ഉള്ളവരേയും (സ്ത്രീകൾ, ആദിവാസി ഉൽപാദകർ), കർഷകരെയും ഒഴിവാക്കാൻ ഇടയാക്കും.	സൃഷ്ടിക്കാനും സാധ്യതയുണ്ട്

DRAFT

	സുരക്ഷാ വലകളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള അപകടസാധ്യതയുമുണ്ട്, കൂടാതെ ലിംഗാധിഷ്ഠിത അതിക്രമങ്ങൾ വർദ്ധിക്കുന്നതിനുള്ള സാധ്യതയുമുണ്ട്, കാരണം ഈ അവകാശം ജീവനക്കാരുടെ, വനിതാ അംഗങ്ങളുടെ അക്കൗണ്ടുകളിലേക്ക് എത്തിക്കാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു.					
ധന പരിഷ്കരണം	NA	NA	NA	NA	NA	NA
ആരോഗ്യം	ആരോഗ്യ സേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിൽ തുല്യതയും സമന്വയവും ഉറപ്പാക്കുന്ന ശക്തമായ മേഖലാ, സംസ്ഥാന നിയമ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ മേഖല നിക്ഷേപം	ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല	തൊഴിലാളികളുടെ സുരക്ഷ – ബയോ-സേഫ്റ്റി, ബയോമെഡിക്കൽ മാലിന്യ നിർമാർജന നടപടിക്രമങ്ങൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് വിശദമായതും പ്രവർത്തനപരവുമായ പ്രോട്ടോക്കോളുകൾ	ഐപിഎച്ച് എല്ലിനായി നിലവിലുള്ള ആരോഗ്യ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ സ്ഥലം വകുപ്പ് ഉപയോഗിക്കുക. ജില്ലാ തലത്തിൽ ഒരു ലാബിന് 150 ചതുരശ്ര മീറ്റർ	സൗജന്യമായി അല്ലെങ്കിൽ താങ്ങാനാവുന്ന ആരോഗ്യ സേവനങ്ങൾ നൽകാൻ സംസ്ഥാന സംവിധാനങ്ങൾ സജ്ജമാണ്. ജില്ലാ ആരോഗ്യ	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം സാമൂഹിക അല്ലെങ്കിൽ വിഭവ പ്രശ്നങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല.

DRAFT

	ഉപയോഗിക്കാൻ സാധ്യതയുണ്ട്. ബന്ധപ്പെട്ട ആരോഗ്യ സ്ഥാപനങ്ങളും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും കഴിവുള്ളവരാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഫലപ്രദമായ രോഗ നിരീക്ഷണത്തിനായി കൂടുതൽ പരിശോധനകൾ നടത്തുകയെന്ന ഉത്തരവാദിത്തം നടപ്പാക്കുന്നതിന് പുതിയ ഐപിഎച്ച് എല്ലുകൾ സ്റ്റാഫ് കുറവാണ്. ഐ ഐ പി എച്ച് എല്ലുകളിലെ ഉയർന്ന ഒഴിവുകളുടെ കാരണങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നത് അനുകൂലമായ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങളോടെ		ഐഡിഎസ്പിയിൽ ഉണ്ട്, അവ പതിവായി അവലോകനം ചെയ്യുകയും റിപ്പോർട്ടുചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നു. എസ്എസ്യു, ഡി എസ്യു, ഐപി എച്ച്എൽ എന്നിവയിലെ മിക്ക ഐഡിഎസ്പി സ്ഥാനങ്ങളും കരാർ വ്യവസ്ഥകളാണ്, അവരുടെ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ വ്യക്തമായി നിർവചിച്ചിട്ടില്ല. ഡിഎസ്യു / ഐപി എച്ച്എല്ലുകളിലെ പ്രധാന സ്ഥാനങ്ങൾ ഒഴിഞ്ഞുകിടക്കുന്നതി നാൽ സ്കീമുകളുടെയും ലാബിന്റെയും പ്രവർത്തനത്തെ ബാധിക്കുന്നു. ആരോഗ്യ സന്നദ്ധപ്രവർത്തക രായി കുടുംബശ്രീ സ്ത്രീകൾക്ക് പുറമെ വനിതാ മുൻ നിര തൊഴിലാളികളെ	ആവശ്യമാണെങ്കിലും, ഈ സൈറ്റുകൾ ബാധ്യതകൾ ഇല്ലാത്തതാവാൻ സാധ്യതയില്ല. നോൺ ടൈറ്റിൽ ഹോൾഡർ ചികിത്സയിലെ മാറ്റം പരിഗണിക്കുമ്പോൾ ബാങ്ക് നയം പാലിക്കേണ്ടതുണ്ട്.	ആസൂത്രണ പ്രക്രിയകൾ വിവിധ നിയോജകമണ്ഡല ങ്ങളുമായി കൂടിയാലോചിക്കുന്ന തും ആരോഗ്യ പദ്ധതികളിൽ അവരുടെ ആവശ്യങ്ങളുടെ പ്രാതിനിധ്യം ഉറപ്പാക്കുന്നു. സാമൂഹ്യ ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ശോചനീയമായ അവസ്ഥകൾ , ആരോഗ്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യേക ആവശ്യങ്ങൾ എന്നിവ അടിസ്ഥാനമാക്കി പ്രായമായവർ, പിഡബ്ല്യുഡി, അനാഥർ, അവിവാഹിതരായ സ്ത്രീകൾ, സ്ത്രീകളുടെ കുടുംബങ്ങളിലെ കുട്ടികൾ എന്നിവർക്ക് ആരോഗ്യ ആനുകൂല്യങ്ങളും ആരോഗ്യ പരിരക്ഷയും നൽകുന്ന നിരവധി	

DRAFT

	യോഗ്യതയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരെ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതുപോലെ തന്നെ, രോഗ നിരീക്ഷണത്തിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹെൽത്ത് വോളന്റിയർമാരുടെ കഴിവുകളും വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പ്രോഗ്രാമധിഷ്ഠിത പരാതികളും ഫീഡ് ബാക്കുകളും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് (ഐ ഡിഎസ്പി) പ്രോഗ്രാമിന് ഒരു പ്രത്യേക ഫംഗ്ഷണൽ ജിആർ എം ഇല്ല, അതുകൊണ്ട് ഇത് നിർമ്മിക്കേണ്ടതുണ്ട്		ജോലിയിലെടുക്കുമ്പോൾ അപകടസാധ്യതകളെക്കുറിച്ചും മുൻകരുതലുകളെക്കുറിച്ചും നന്നായി ബോധവാന്മാരാകുന്നില്ലെങ്കിൽ അപകടങ്ങള് സാധ്യതയുണ്ട്. കൂടാതെ ദുരുപയോഗവും സുരക്ഷാ അപകടങ്ങളും ഉണ്ടാക്കിയേക്കാം.		സാമൂഹിക സുരക്ഷാ പദ്ധതികൾ നടന്നുവരുന്നു . ഈ സേവനങ്ങളെ സമൂഹവുമായി കൂടുതൽ അടുപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത മനസ്സിലാക്കിയ വകുപ്പ് ഐപിഎച്ച്എൽ നെറ്റ്‌വർക്ക് വിപുലീകരിക്കുന്നു. ആരോഗ്യ സന്നദ്ധ പ്രവർത്തകരെ അണിനിരത്തുന്നതിനുള്ള സംസ്ഥാന തന്ത്രം ദൂരപരിധി മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ദുർബലരോട് പ്രതികരിക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിടുന്നു.	
നഗരം	നിർദ്ദിഷ്ട നിക്ഷേപങ്ങൾ മതിയായ നിയമപരവും നിയന്ത്രണപരവുമായ ചട്ടക്കൂടിനുള്ളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. സാമൂഹിക	ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന	ഇവിടുത്തെ പ്രോജക്ട് വർക്കർമാർ ഉദ്യോഗസ്ഥരാണ്- ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെയും മുനിസിപ്പൽ ബോഡികളിലെയും ഉദ്യോഗസ്ഥർ. ഈ	കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെയോ വ്യക്തികളുടെയോ ശാരീരികമോ സാമ്പത്തികമോ ആയ സ്ഥാനചലനത്തിലേക്ക് നയിച്ചേക്കാവുന്ന(താ	ഭാവിയിലെ ദുരന്ത സംഭവങ്ങളോട് പ്രതികരിക്കാനുള്ള മെച്ചപ്പെട്ട സ്ഥാപന ശേഷി, നഗര പുന സ്ഥാപനം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിന് നഗരവാസികളുടെ	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം സാമൂഹിക അല്ലെങ്കിൽ വിഭവ പ്രശ്നങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല.

DRAFT

	സുസ്ഥിരത, തുല്യത, സമന്വയം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് ശക്തമായ സംവിധാനങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളും എൽ എസ്ജിഡിക്ക് ഉണ്ട്. വികസന ആസൂത്രണത്തിനായി പൗരന്മാരുടെ പങ്കാളിത്തത്തിന് പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ചരിത്രമുള്ള സംസ്ഥാനത്തെ ഏറ്റവും ശക്തമായ സ്ഥാപനങ്ങളാണ് എൽഎസ്ജി ഐകൾ. എന്നാൽ മാസ്റ്റർ പ്ലാനിന്റെ വികസനത്തിന് ജനപങ്കാളിത്തനത്തി ന്റെ തോത് പരിമിതമായാണ് കാണുന്നത് യുഎൽ ബികൾക്ക് മതിയായ മാനവ വിഭവശേഷി ഇല്ലാത്തതിനാൽ ഫലപ്രദവും പങ്കാളിത്തവുമായ മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗിനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിന്	പ്രവർത്തനങ്ങളെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല	ഉദ്യോഗസ്ഥരെ സേവന നിയമങ്ങൾ, ദേശീയ / സംസ്ഥാന നിയമങ്ങളിലൂടെ ചൂഷണത്തിൽ നിന്നും ദുരുപയോഗത്തിൽ നിന്നും സംരക്ഷിക്കുന്നു. മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനാ യി വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്ന സ്റ്റാഫുകൾക്ക്, പ്രത്യേകിച്ച് വനിതാ സ്റ്റാഫുകൾക്ക് ന്യായമായ ജോലി സാഹചര്യങ്ങളും പ്രവർത്തന സമയവും ഉറപ്പാക്കുന്നു. അവർ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ പങ്കാളികളാകുന്നത് .	ൽക്കാലികമോ സ്ഥിരമോ ആയ) നിക്ഷേപങ്ങളൊന്നും ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടില്ല –	മികച്ച ആസൂത്രണം എന്നിവയാണ് മേഖലയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ. മെച്ചപ്പെട്ട ഭൂവിനിയോഗ ആസൂത്രണം, മികച്ച കമ്മ്യൂണിറ്റി അവബോധം, അപകടസാധ്യതയു ള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ നിയന്ത്രിത വികസനം എന്നിവ അപകടസാധ്യത കുറയ്ക്കും. യുഎൽ ബികൾക്ക് സ്ഥാപനപരമായ ശക്തിപ്പെടുത്തൽ ആവശ്യമാണ്, അതുവഴി ഭൂവിനിയോഗം / നഗര ആസൂത്രണം എന്നിവയിൽ ശക്തമായ നിയന്ത്രണം നടപ്പിലാക്കാനും ഈ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾക്ക് കഴിയും. ഗോത്രവർഗ സെറ്റിൽമെന്റുകളോ പൊതു സ്വത്തവകാശ	

DRAFT

	അമിതഭാരമാണ് . പ്രധാനമായും സംസ്ഥാനത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നതിനാൽ യുഎൽബികൾക്ക് ഈ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിന് സാമ്പത്തിക സ്രോതസ്സുകൾ ഇല്ല. ഭൂവിനിയോഗം പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും പദ്ധതി ലംഘനങ്ങൾ തടയുന്നതിനും സമയബന്ധിതമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിനും പദ്ധതികളുടെ അറിയിപ്പിനും മതിയായ നിയന്ത്രണ അധികാരങ്ങൾ അവർക്ക് ഇല്ല.				വ്യവസ്ഥകളോ മുനിസിപ്പൽ പരിധിക്കടുത്തോ പരിധിക്കുള്ളിലോ വന്നാൽ, അത്തരം യുഎൽബികളെ പൈലറ്റിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കും.	
ദുരന്ത സാധ്യതാ മാനേജ്മെന്റ്	ഡിആർഎമ്മിന് ഏറ്റവും കൂടുതൽ നിയമപരമായ പിന്തുണ നൽകുന്നത് കേരളത്തിലാണ്. അടുത്തിടെയുണ്ടായ വെള്ളപ്പൊക്കവും മണ്ണിടിച്ചിലും സമഗ്രമായ ഡിആർ	ഈ മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെ മതപരമോ സാംസ്കാരികമോ ആയ വിഭവങ്ങളിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളെ	ഈ മേഖലയുടെ കാര്യത്തിൽ പ്രോജക്ട് വർക്കർമാർ ഉദ്യോഗസ്ഥരാണ് – തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ കെ.എസ്.ഡി.എം.എ സ്റ്റാഫ് .ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥരെ	താൽക്കാലികമോ ശാശ്വതമോ ആയ കമ്മ്യൂണിറ്റികളുടെയോ വ്യക്തികളുടെയോ ശാരീരികമോ സാമ്പത്തികമോ ആയ സ്ഥാനമാറ്റത്തിന് കാരണമായേക്കാവു	കാലാവസ്ഥയാലും ദുരന്ത സംഭവങ്ങളാലും പാർശ്വവത്കരിക്കപ്പെട്ടവരെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്നു. അപകടസാധ്യതാ വിലയിരുത്തലിലൂടെ കാലാവസ്ഥാ	പ്രോഗ്രാം നിക്ഷേപങ്ങളുടെ സ്വഭാവം സാമൂഹിക അല്ലെങ്കിൽ വിഭവ പ്രശ്നങ്ങളിലേക്ക് നയിക്കാൻ സാധ്യതയില്ല.

DRAFT

	എം ചട്ടക്കൂട് ഉറപ്പാക്കാൻ സംസ്ഥാനത്തെ നിർബന്ധിതമാക്കി. ഡിആർഎം പ്രവർത്തനങ്ങളെ നങ്കൂരമിടുന്ന എൽ എസ്ജിഡിയും എൽ എസ്ജികളും പൊതു സേവനങ്ങളിൽ ഇക്വിറ്റി, ഉൾപ്പെടുത്തൽ പ്രശ്നങ്ങൾ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നു, കൂടാതെ കാലാവസ്ഥാ അപകടസാധ്യത അറിയിക്കുന്ന ഡി ആർഎം പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ദുർബലരായ ഗ്രൂപ്പുകളെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിവുള്ള സംവിധാനങ്ങളുണ്ട്. അടുത്ത കാലത്തായി എൽആർജികൾ ഡി ആർആർ ആസൂത്രണം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനുള്ള ശേഷി	പിന്തുണയ്ക്കുന്നില്ല	സേവന നിയമങ്ങൾ, ദേശീയ / സംസ്ഥാന നിയമങ്ങളിലൂടെ ചൂഷണത്തിൽ നിന്നും ദുരുപയോഗത്തിൽ നിന്നും സംരക്ഷിക്കുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ ദുരന്തവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മിക്ക മുൻ നിര തൊഴിലാളികളും സ്ത്രീകളായ കുടുംബശ്രീ അംഗങ്ങളും ആശാ അല്ലെങ്കിൽ അങ്കണവാടി തൊഴിലാളികളും ഉൾപ്പെടുന്നതിനാൽ, മാൻഡേറ്റ് കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നത് അവരുടെ ജോലി സാഹചര്യങ്ങളെയും ജോലി സമയത്തെയും ബാധിക്കും, ഇത് ന്യായമായ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങളും സുരക്ഷയും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് പരിഹരിക്കേണ്ടതുണ്ട്.	ന്ന നിക്ഷേപങ്ങളൊന്നും ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടില്ല.	അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ഡി ആർ എം പദ്ധതികൾ നിർമ്മയ്ക്കാനും കമ്മ്യൂണിറ്റി അവബോധവും തയ്യാറെടുപ്പിനുള്ള ശേഷിയും മെച്ചപ്പെടുത്തുവാനും സഹായിക്കും . വികേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണവും കഴിഞ്ഞ 25 വർഷമായി പരിഷ്ക്കരിച്ചതും മൂലം ജനങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിൽ (സമർപ്പിത ഗ്രാമ / വാർഡ് സഭകളിലൂടെയോ വനിതാ സഭകളിലൂടെയോ) ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാനും അന്തിമ പദ്ധതികളിൽ അവർക്ക് സ്ഥാനം ഉറപ്പാക്കാനും ഗവൺമെന്റിന് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.	

DRAFT

	വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിട്ടുണ്ട്. ഏകദേശം 850 ജിപികൾ ഡിആർഎം പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്, പക്ഷേ വിഭവങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയ്ക്കും മാൻഡേറ്റിനുമായി കാത്തിരിക്കുന്നു. എൽഎസ്ജി പ്രവർത്തകർക്ക് അമിതഭാരം ഉണ്ട്, ഡിആർഎം പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിന് മാനവ വിഭവശേഷിയില്ല.				പ്രേരിപ്പിച്ചു. ഇത്തരം പദ്ധതികളിലൂടെ സ്ത്രീകൾ, പ്രായമായവർ, കുട്ടികൾ, എസ്‌സി, എസ്ടി, ട്രാൻസ് ജെൻഡർ എന്നീ ദുർബല വിഭാഗങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിനായുള്ള നിക്ഷേപങ്ങൾക്ക് വഴിയൊരുക്കി.	

DRAFT

X. സ്റ്റേക്ക്ഹോൾഡർ കൺസൾട്ടേഷനിൽ നിന്നുള്ള പ്രധാന വിവരങ്ങൾ (Key Inputs from Stakeholder Consultations)

പരിസ്ഥിതി

49. സംസ്ഥാനതല കൺസൾട്ടേഷനുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫീഡ്ബാക്ക്: ഈ കൺസൾട്ടേഷനുകൾ ബാങ്കിന്റെ ESSA ടീമും പ്രാദേശിക സ്ഥാപനമായ കിലയും നടത്തുകയുണ്ടായി. പരിസ്ഥിതി സംവിധാനങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രധാന സവിശേഷതകൾ താഴെ പറയുന്നവയാണ്

നമ്പർ	മേഖല	ഫീഡ്ബാക്ക് – സവിശേഷതകൾ
1	കൃഷി	കാർഷിക പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകളിലൂടെ , കാർഷിക പരിസ്ഥിതി മേഖലയ്ക്ക് (AEZ) അനുസൃതമായ സമീപനം ഉപയോഗിക്കുന്നത് പരിസ്ഥിതിക്ക് ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായ വിള തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിന് കാരണമാകും. ഇത് വഴി പാരിസ്ഥിതിക നാശം കുറയുകയും – അതായത് കുറഞ്ഞ വള പ്രയോഗവും , കുറഞ്ഞ കീടനാശിനി ഉപയോഗവും , മണ്ണൊലിപ്പ് കുറയ്ക്കാനും സാധിക്കുന്നു. ഇത് പരിസ്ഥിതിക്ക് ഗുണകരമാകുമെന്നു പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. മൊത്തത്തിലുള്ള കാര്യശേഷി വികസിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി കർഷക ഉൽപാദന സംഘടനയിലും പാരിസ്ഥിതിക ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സംയോജിത കാർഷിക എം.ഐ.എസിൽ ആദ്യം കർഷകന് സാമ്പത്തിക നേട്ടം ലഭിക്കുന്ന വിവരങ്ങൾ ഉൾപെടുത്തുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുക. തുടർന്ന് പാരിസ്ഥിതിക വിവരങ്ങളും ഉൾപ്പെടുത്തുന്ന തിനായി ഇത് വിപുലീകരിക്കും.
2	ദുരന്തസാധ്യത ധനസഹായം	പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ പരിസ്ഥിതി സംവിധാനങ്ങൾക്ക് പ്രസക്തിയില്ല.
3	ദുരന്ത നിവാരണം	തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായുള്ള ദുരന്ത നിവാരണ പ്ലാനിൽ പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിയായ കാര്യങ്ങൾ കൂടി ഉൾപെടുത്തുന്നുണ്ട്. ഉദാഹരണമായി പരിസ്ഥിതി സൗഹാർദ്ധ റോഡുകൾ, ജലം– മണ്ണ് സംരക്ഷണം, ഹരിത കെട്ടിടങ്ങൾ, ഹരിത പ്രോട്ടോക്കോൾ സ്വീകരിക്കൽ. വെള്ളപ്പൊക്കം, ഭൂവിനിയോഗ മാറ്റങ്ങൾ, തണ്ണീർത്തടങ്ങളുടെ മാനേജ്മെന്റ്, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കാര്യശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ എന്നിവ സംയോജിത രീതിയിലാണ് ചെയ്യേണ്ടത്.
4	ധന സഹായം/ വായ്പ	പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നുമില്ലാത്തതിനാൽ പരിസ്ഥിതി സംവിധാനങ്ങൾക്ക് പ്രസക്തിയില്ല.
5	ആരോഗ്യം	സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിൽ ഒരു ബയോമെഡിക്കൽ മാലിന്യ നിർമാർജന സൗകര്യം മാത്രമേയുള്ളൂ, ഇതൊരു പരിമിതിയായതിനാൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന സൗകര്യങ്ങൾ വിപുലീകരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ദ്രാവക മാലിന്യങ്ങൾക്ക്, സംസ്കരണ സംവിധാനങ്ങൾ പര്യാപ്തമല്ല. തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയ്ക്ക് ഒഴികെ, മറ്റ ജില്ലകൾക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റി മലിനജല ശൃംഖലയില്ല. അതിനാൽ, ദ്രാവക മാലിന്യ നിർമാർജന ചെയ്യുന്നതിനു പരിമിതികളുണ്ട് 2019 ലെ ഐഡിഎസ്പി വിവരങ്ങൾ അനുസരിച്ച് (i) എലിപനി മൂലമാണ് ഏറ്റവും കൂടുതൽ മരണങ്ങൾ സംഭവിക്കുന്നത്; കൂടാതെ (ii) ഏറ്റവും അധികം വയറിളക്ക കേസുകളുണ്ട്. ഇവ രണ്ടും ഖരമാലിന്യങ്ങളും

		സംസ്കരണത്തിന്റെയും ശുചിത്വ നടപടികളുടെയും കുറവ് മൂലമാണ് സംഭവിക്കുന്നത്.
6	റോഡുകൾ	വനങ്ങളും-വന്യജീവി പ്രദേശങ്ങളും പോലുള്ള പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദ മേഖലകളിലൂടെ ഈ പദ്ധതിയിലെ റോഡുകളൊന്നും കടന്നുപോകുന്നില്ല. റോഡ് പുനനിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന്, കരാറുകാരന് പരിസ്ഥിതി സംബന്ധിയായ കാര്യാശേഷി ആവശ്യമാണ്. കൂടാതെ, പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിനെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിന് മേൽനോട്ട കൺസൾട്ടന്റുകൾക്ക് പാരിസ്ഥിതിക കാര്യാശേഷി ഉണ്ടാകും. കരാറുകളുടെ ദീർഘകാല പ്രകടനം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിന് അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ മേൽനോട്ടം വഹിക്കാൻ, പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിനെ സഹായിക്കുന്നതിനായി മേൽനോട്ട കൺസൾട്ടന്റുകൾ ഉണ്ടാകും. ഈ മേൽനോട്ട കൺസൾട്ടന്റുകൾ പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പിന്റെയും കരാറുകാരുടേയും ഇടയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നു. കൂടാതെ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളിലും ആവശ്യമായ പിന്തുണ നൽകുന്നു. റോഡ് ആസ്തി പരിപാലന സംവിധാനങ്ങളുടെ ഭാഗമായി പാരിസ്ഥിതിക കാര്യാശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തൽ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് നല്ലതാണ്. ഈ പദ്ധതിയുടെ കീഴിൽ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്ന റോഡ് പുനരധിവാസത്തിൽ റോഡ് വീതികൂട്ടൽ ഉണ്ടായിരിക്കുകയില്ല. അത്യാവശ്യമെങ്കിൽ അനുമതികൾ എടുത്ത ശേഷം മരം മുറിക്കൽ നടത്തും.
7	നഗര സംബന്ധിയായ	അപകടസാധ്യതകൾ മുൻകൂട്ടി കാണുന്ന പദ്ധതികൾ പ്രയോജനകരമാകും. ഇതിൽ പാരിസ്ഥിതിക അപകടസാധ്യതകൾ ഉൾപ്പെടുത്തണം. നഗരത്തിലെ പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് ഭീവിനിയോഗമാറ്റം (നെല്ല് പാടങ്ങൾ, തണ്ണീർത്തടങ്ങൾ, മലയോര പ്രദേശങ്ങൾ). അപകടസാധ്യതകൾ മുൻകൂട്ടി കാണുന്ന പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കുന്നത്തിനും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അവ എറ്റെടുക്കാൻ സഹായിക്കുന്നതിനും ആവശ്യമായ കാര്യശേഷി നഗര ആസൂത്രണ വകുപ്പിന് ഉണ്ടാകണം. മാലിന്യ നിർമാർജനത്തിനായി ഭൂമി കണ്ടെത്തുക, നെല്ല് വയൽ പരിവർത്തനം ചെയ്യുന്നത് തടയുക, ആസൂത്രണത്തിന് ശരിയായ ശാസ്ത്രീയ സമീപനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുക എന്നിവയാണ് പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങൾ.
8	ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്	നദീതട സമീപനത്തിൽ പരിസ്ഥിതി പരിപാലനം സമന്വയിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഫലപ്രദമായ പാരിസ്ഥിതിക പ്രകടനം കൈവരിക്കുന്നതിന് ജലവിഭവ വകുപ്പ് സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കാര്യശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഡബ്ല്യുആർഡി നിരവധി ബാഹ്യ സഹായ പദ്ധതികൾ (ഉദാ. അണക്കെട്ടുകൾ) ചെയ്തിട്ടുണ്ട്, കൂടാതെ പാരിസ്ഥിതിക ആഘാതങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന ESIA, ESMP- കൾ പോലുള്ള പരിസ്ഥിതി പഠനങ്ങളുമായി ഇവർക്ക് ബന്ധമുണ്ട്. മലിനീകരണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡിന്റെയും, വെള്ളപ്പൊക്കത്തെത്തുടർന്ന് ദേശീയ ഹരിത ട്രൈബ്യൂണലിന്റെയും ശ്രദ്ധ നേടിയതിനാൽ, പാരിസ്ഥിതിക വീക്ഷണകോണിൽ പമ്പാ നദീതടം വളരെ പ്രധാനപെട്ടതാണ്.

DRAFT

		നദീതട പദ്ധതിക്ക് അന്തിമരൂപം നൽകുമ്പോൾ, പാരിസ്ഥിതിക ആശങ്കകൾ ഉചിതമായി പരിഗണിക്കുകയും സംയോജിപ്പിക്കുകയും വേണം. മലിനജലം പുറംതള്ളൽ, കീടനാശിനി ഒഴുക്ക്, ശാസ്ത്രീയ സമീപനത്തിന്റെ അഭാവം എന്നിവ മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന നദി മലിനീകരണം എന്ന പ്രാഥമിക പ്രശ്നമാണ് സംയോജിത രീതിയിൽ പരിഹരിക്കേണ്ടത്.

50. കമ്മ്യൂണിറ്റി കൺസൾട്ടേഷനുകളുടെ ഫീഡ്ബാക്ക്: പരിസ്ഥിതി സംവിധാനവുമായ ബന്ധപെട്ട നാല് ജില്ലകളിലെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുമായും മുനിസിപ്പാലിറ്റികളുമായും (328 കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന) കില നടത്തിയ കൺസൾട്ടേഷനുകളുടെ നിന്നും ലഭിച്ച പ്രസക്തമായ കാര്യങ്ങൾ ചുവടെ കൊടുക്കുന്നു

നമ്പർ	മേഖല	ഫീഡ്ബാക്ക് – സവിശേഷതകൾ
1	ആലപ്പുഴ (മന്നാർ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, പാണ്ടനാട് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് കൈനകരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അലപ്പുഴ മുനിസിപ്പാലിറ്റി	• കൃഷി: പരിസ്ഥിതിയെ സംരക്ഷിക്കാൻ AEU അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ആസൂത്രണം സഹായിക്കും. • റോഡുകൾ: ഈ ആസ്തികൾ സ്വാഭാവിക ഒഴുക്കിനു തടസ്സമാണ്, റോഡ് രൂപകൽപ്പനയിലും നിർമ്മാണത്തിലും ശരിയായ ശാസ്ത്രീയ സമീപനങ്ങളുടെ അഭാവമുണ്ട്. • നഗരം: വെള്ളപ്പൊക്കം, ജല മലിനീകരണം, ഖരമാലിന്യ മലിനീകരണം എന്നീ പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനായി തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കാര്യാശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. • പമ്പ നദിയുടെ ആഴം കുറയുന്നു, നദി ഖനനം നിയന്ത്രിക്കാൻ ഒരു സംയോജിത സമീപനം ആവശ്യമാണ്.
2	ഇടുക്കി (പീരുമേട്, പെരുവന്താനം, വണ്ടിപെരിയാർ കുമിളി ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത്)	• കൃഷി: രാസവളങ്ങൾ മൂലമുണ്ടാകുന്ന മലിനീകരണം, ഫലഭൂയിഷ്ഠത നഷ്ടപ്പെടൽ, മണ്ണൊലിപ്പ് എന്നിവയാണ് പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങൾ. • ദുരന്ത നിവാരണം: ഒരു സ്ഥലത്തിന്റെ ഭൂമിശാസ്ത്രപരവും കാലാവസ്ഥയും പാരിസ്ഥിതികവുമായ സവിശേഷതകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ആസൂത്രണം ചെയ്യേണ്ടത്. • റോഡുകൾ: റോഡ് നിർമ്മാണത്തിന്റെ മാനേജ്മന്റ് പ്രധാനമാണ്, അതായത് മണ്ണിടിച്ചിൽ, ക്വാറി മാനേജ്മെന്റ്, അപകട മാനേജ്മെന്റ്, തൊഴിലാളികളുടെ സുരക്ഷാ സംവിധാന ഉപയോഗം എന്നിവ • ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്: ജലക്ഷാമവും അനുബന്ധ സംരക്ഷണത്തിന്റെയും ആവശ്യകത, കുളങ്ങളുടെയും ജലാശയങ്ങളുടെയും സംരക്ഷണം, മഴവെള്ള സംഭരണം എന്നിവയെല്ലാം

DRAFT

		പ്രധാനമാണ്. പമ്പാ നദീതട പദ്ധതിയിൽ പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് നിർണായക പങ്കുണ്ട്.
	പത്തനംതിട്ട (റാന്നി, പെരുനാട്, ആറന്മുള പഞ്ചായത്തുകൾ; തിരുവല്ല മുൻസിപ്പാലിറ്റി)	• ദുരന്ത നിവാരണം: തദ്ദേശ സ്വയം ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഇതിന് പ്രാപ്തരല്ല. വിവിധ മേഖലകളെക്കുറിച്ചുള്ള പരിശീലനവും അവബോധവും നൽകികൊണ്ട് അവയുടെ പ്രവർത്തനശേഷി മെച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. • റോഡുകൾ: വായു മലിനീകരണം, തൊഴിലാളികളുടെ സംരക്ഷണം, നെൽകൃഷിഭൂമിയുടെ പരിവർത്തനം എന്നിവ പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങളാണ്. • നഗരം: കുടിവെള്ളം, ശുചിത്വം, ഡ്രെയിനേജ്, മലിനജല സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവയാണ് പ്രധാന പ്രശ്നങ്ങൾ. • ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്: അശാസ്ത്രീയമായ മുൻ നിർമ്മാണങ്ങൾ, നദികളിലെ മണൽ ഖനനം, വനനശീകരണം മൂലമുണ്ടായ ഉരുൾപൊട്ടൽ, മാലിന്യങ്ങൾ വലിച്ചെറിയൽ എന്നിവ സംയോജിത രീതിയിൽ പരിഹരിക്കേണ്ട പ്രശ്നങ്ങളാണ്.

51. വിവിധ കക്ഷികളുമായി നടത്തിയ കൂടിയാലോചനയിൽ നിന്നും ലഭിച്ച എല്ലാ പ്രതികരണങ്ങളും, പ്രോഗ്രാം രൂപകൽപ്പനയിലും ഇ എസ് എസ് എ യുടെ വീക്ഷണകോണിലും പരിഗണിക്കപ്പെട്ടതാണ്. പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ കാര്യാശേഷിയിലെ അഭാവം, പദ്ധതിയുടെ പിന്തുണയോടെ പരിഹരിക്കുകയും മൾട്ടി-ഡൈമെൻഷണൽ റെസിലെൻസിന്റെ അടിസ്ഥാനം രൂപീകരിക്കുകയും ചെയ്യും. കൃഷി, ദുരന്ത നിവാരണം, ആരോഗ്യം, റോഡുകൾ, നഗരം, ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ് എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഫീഡ്ബാക്കുകൾ പരിഗണിക്കാൻ ഇത് സഹായിക്കും. പമ്പ നദി തടത്തിലുള്ള ആലപ്പുഴ, ഇടുക്കി, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട എന്നീ നാല് ജില്ലകളിൽ നിന്നു ലഭിച്ച നിക്ഷേപങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഫീഡ്ബാക്കുകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനായി ആരോഗ്യം, റോഡുകൾ, ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ് എന്നീ മൂന്ന് മേഖലകളിലെ ശേഷി മെച്ചപെടുത്തും. ഇവ ഇഎച്ച്എസ് വ്യവസ്ഥകളിലൂടെ ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിലെ സിവിൽ വർക്കുകൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന രീതികളായും, കാര്യക്ഷമമായ നിരീക്ഷണവും മേൽനോട്ടവുമായും പ്രാഥമികമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നടപ്പിലാക്കുന്ന വകുപ്പുകളിൽ കുറച്ചു കാര്യശേഷി ഇതിനകം നിലവിലുണ്ട്. ഫീഡ്ബാക്കിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ, ഇവ വീണ്ടും പരിശോധിക്കുകയും ആവശ്യമുള്ളിടത്ത് ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ എസ്സയുടെ പ്രോഗ്രാം പ്രവർത്തന പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്, ഉദാ. ആരോഗ്യ വകുപ്പ്.

52. പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്ന വകുപ്പുകൾ, കേരള സർക്കാർ, സിവിൽ സൊസൈറ്റി ഓർഗനൈസേഷനുകൾ എന്നിവ സംയോജിതമായ സമീപനം സ്വീകരിക്കണമെന്നാണ് കമ്മ്യൂണിറ്റി ലെവൽ കൺസൾട്ടേഷനുകളിൽ ഉയർന്നു വന്ന പ്രധാനപെട്ട പ്രതികരണം. പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള മൾട്ടി സെക്ടർ പ്രോഗ്രാം ഡിസൈനിലൂടെ ഈ വിഷയം ഇതിനകം പരിഗണിക്കപ്പെട്ടു. പമ്പ നദീതട പരിപാലന സമീപനം അത്തരമൊരു സംയോജിത സമീപനത്തെയാണ് പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നത്. നദീതട പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള സംരംഭങ്ങളിൽ പാരിസ്ഥിതിക ഉള്ളടക്കം ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് പദ്ധതി ആക്ഷൻ പ്ലാനുകളിൽ ഒന്നാണ്.

സാമൂഹികം

53. സ്റ്റേക്ക്ഹോൾഡർ കൺസൾട്ടേഷനുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫീഡ്ബാക്ക്:

ഈ കൺസൾട്ടേഷനുകൾ ബാങ്കിന്റെ ESSA ടീമും പ്രാദേശിക സ്ഥാപനമായ കിലയും ചേർന്ന് നടത്തി. നൂതന അവലോകനവും, സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളുടെയും പ്രത്യാഘാതങ്ങളുടെയും പരിപാലനം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ശുപാർശകളുമാണ് ഈ ഫീഡ്ബാക്കുകളിൽ നിന്നും ലഭിച്ചത്.

കൃഷി	• IAMIS സവിശേഷതകൾ വിപുലീകരിക്കുകയും കൂടുതൽ ഉപഭോക്ത സൗഹൃദമാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. • ചെറുകിട ഭൂഉടമകളെ ലക്ഷ്യമിടുന്ന, താങ്ങാവുന്ന സാങ്കേതികവിദ്യകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതാണ് എഐയു പാക്കേജുകൾ. • കൃഷി വിജ്ഞാന വ്യാപന ജോലികൾക്കും ഹോംസ്റ്റേഡ് കർഷകരെ കൈകോർത്തുവയ്ക്കുന്നതിനും എഒമാർ കൂടുതൽ സമയം ചെലവഴിക്കണം	• പാട്ട കൃഷിക്കാർക്ക് (ഭൂരഹിതർക്കും) ഭൂവുടമകൾക്ക് ലഭിക്കുന്നതിനു സമാനമായ സ്കീം ആനുകൂല്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നില്ല. • എഫ്പിഒ നേതൃത്വം നിരന്തരമായ ബാഹ്യ ഇടപെടലുകളിൽ നിന്നുള്ള സമ്മർദ്ദത്തിലാണ്. അതിനാൽ അംഗങ്ങളെ ബോധവൽക്കരിക്കുകയും അതിന്റെ ഉപയോഗത്തെക്കുറിച്ചും ഉദ്ദേശ്യത്തെക്കുറിച്ചും ബോധവാന്മാരാക്കുകയും ആവശ്യമാണ് • വളരെ കുറച്ച് പുരോഗമന കർഷകരാണ് (സ്മാർട്ട്ഫോണുകളുള്ളത്) IAMIS ഉപയോഗിക്കുന്നത്. മറ്റു കർഷകർക്കായി അവബോധവും എളുപ്പത്തിലുള്ള ലഭ്യതയും ഉറപ്പു വരുത്തണം.
ജലവിഭവം	• ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ്-ന് പരിമിതമായ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഇന്റർഫേസും മാത്രമേ ഉള്ളൂ. ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഈ കുറവുകൾ നികത്തുന്നതിന് എൽഎസ്ജി / എൻജിഒ എന്നിവരെയാണ് ആശ്രയിക്കുന്നു. • നദീതട ആസൂത്രണ സമയത്ത് ദുർബല സമൂഹങ്ങളുടെ താൽപര്യം സുരക്ഷിതമാക്കാൻ ആവശ്യമായ വകുപ്പിന്റെ /അധികാരികളുടെ സമഗ്ര ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ. • നദീതടം സംബന്ധിച്ച ചർച്ചകൾ ചിലപ്പോൾ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികളുമായി മാത്രമേ നടന്നിട്ടുള്ളൂ, ഒരിക്കലും കമ്മ്യൂണിറ്റിയുമായി നടക്കാറില്ല.	• മിക്ക തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾക്കും ജല ബജറ്റുകളുടെയോ ജല സുരക്ഷാ പദ്ധതികളുടെയോ പരിചയം ഇല്ല, എന്നാൽ സമഗ്രമായ നദീതട പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കാൻ ചില ശേഷി വികസനം അനിവാര്യമാണ്. • നിലവിലെ വെള്ളപ്പൊക്ക പ്രവചന സംവിധാനങ്ങൾ /സന്ദേശങ്ങൾ വളരെ സാങ്കേതികവും ചിലപ്പോൾ മനസിലാക്കാൻ പ്രയാസവുമാണ്. • വാട്ടർ ടാങ്കറുകൾക്കും എത്തിച്ചേരാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ഉയർന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ ജലക്ഷാമം കൂടുതലായി അനുഭവപ്പെടുന്നു.

DRAFT

റോഡുകൾ	• ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ പ്രക്രിയ കാരണം മിക്ക പദ്ധതികളും വൈകുന്നു. • INR 150 മില്യണേക്കാൾ കൂടുതൽ ചിലവുള്ള റോഡുകൾക്ക്, ആഘാതം വിലയിരുത്തുന്നതിന് ഒരു • പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക സെൽ ഉണ്ട് • ലേബർ മാനേജ്മെന്റ് കരാറുകാരുടെ ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. നിലവിലെ പിഡബ്ല്യുഡി ടെണ്ടർ സംവിധാനം തൊഴിൽ മാനേജ്മെന്റിൽ ലിംഗപരമായ അതിക്രമങ്ങൾ തടയുന്നത് പിഡബ്ല്യുഡി – യുടെ ഉത്തരവാദിത്തമായി കാണുന്നില്ല.	• എൽഎസ്ജിഡി നിർമ്മിച്ച റോഡുകൾക്ക് ഗ്രാമസഭയുടെ അംഗീകാരവും കമ്മ്യൂണിറ്റിയുമായി കൂടിയാലോചനയും ആവശ്യമാണ്, പിഡബ്ല്യുഡി റോഡുകളുടെ കാര്യത്തിൽ പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് യാതൊരു പങ്കുമില്ല • റോഡ് പാക്കേജുകൾ എങ്ങനെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്നു എന്നതിനെക്കുറിച്ചും കമ്മ്യൂണിറ്റിയിൽ ചർച്ചകളോ അവബോധമോ ഇല്ല, പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനായി സ്ക്രീനിംഗ് നടത്തിയിട്ടുണ്ടോ എന്ന് സമൂഹത്തിന് അറിയില്ല • റോഡ് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിന് മുമ്പ് പഞ്ചായത്തുകളെ സമീപിക്കുകയും റോഡ് നിർമ്മാണം മൂലം ഉണ്ടാകുന്ന പ്രതികൂല ഉപജീവന പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുകയും വേണം.
സാമൂഹിക പരിരക്ഷണവും ദുരന്തസാധ്യതാ ധനസഹായവും	• റവന്യൂ വകുപ്പ് സോഷ്യൽ രജിസ്ട്രിക്ക് നോഡൽ ആയിരിക്കുമെങ്കിലും, എൽഎസ്ജിഡിയാണ് ഈ ജോലിക്ക് ഏറ്റവും മികച്ചത് • അവബോധത്തിലൂടെയും ഗ്രാമസഭാ സമാഹരണത്തിലൂടെയും മാത്രമേ പ്രവേശനവും ഉൾപ്പെടുത്തലും പരിഹരിക്കാനാകൂ. • IAMIS പോർട്ടലിൽ ഇതിനകം രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ളവർക്ക് IAMIS വഴി വിളനാശം നികത്തും.	• ആനുകാലിക അപ്ഡേറ്റും തിരുത്തലും നടക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും സാമൂഹിക പരിരക്ഷണ ഡാറ്റാബേസിൽ ചില ഒഴിവാക്കൽ പിശകുകളുണ്ട്. • സാമൂഹിക പരിരക്ഷാ അവകാശങ്ങൾ ആക്സസ് ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ ലളിതമാക്കുന്നതിനുള്ള വ്യാപ്തി. • ആഘാതം വലിയ തോതിലാണെങ്കിൽ മാത്രമേ വിളനാശത്തിന് നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കുന്നുള്ളൂ .നഷ്ടപരിഹാരം ലഭിക്കുന്നത് ചിലപ്പോൾ വൈകും . ഇൻഷുറൻസ് സാധാരണയായി സ്മാർട്ട് ഫോണുകൾ ഉള്ളവർക്കും വലുതും പുരോഗമനപരവുമായ കർഷകർക്കും മാത്രമേ ആക്സസ് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നുള്ളൂ.
ധന പരിഷ്കാരങ്ങൾ	• ഈ മേഖലയെ ചുറ്റിപ്പറ്റിയുള്ള കൂടിയാലോചനകളൊന്നുമില്ല	• ഈ മേഖലയെ ചുറ്റിപ്പറ്റിയുള്ള കൂടിയാലോചനകളൊന്നുമില്ല
ആരോഗ്യം	• സർക്കാർ സൗകര്യങ്ങൾ സൗജന്യമാ ണ് , സ്വകാര്യ	• സേവന സൗകര്യങ്ങളിൽ നിരസിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ

DRAFT

	ചാർജുകൾ സർക്കാർ നിയന്ത്രിക്കുന്നു, വലിയ വിഭാഗം ജനങ്ങൾ ദേശീയ ആരോഗ്യ ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു • അണുബാധ നിയന്ത്രണത്തെക്കുറിച്ച് നിരവധി പരിശീലനങ്ങളിലൂടെയും സുരക്ഷ ഉപകരണങ്ങളുടെ വിതരണം നടത്തിയും തൊഴിലാളികളുടെ സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കുന്നു.	വിവേചനം കാണിക്കുന്ന കേസുകളൊന്നുമില്ല, എന്നിരുന്നാലും പൊതു സൗകര്യങ്ങളില്ലാത്ത ചില മേഖലകളിൽ നിരക്കുകൾ താങ്ങാനാവില്ല. • അവബോധം സൃഷ്ടിക്കൽ, പാൻഡെമിക് മാനേജ്മെന്റ് എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള പരിശീലനത്തിലൂടെ പാൻഡെമിക് കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ കൂടുതൽ ആരോഗ്യ പ്രവർത്തകരെ വിന്യസിക്കേണ്ടതുണ്ട്. • ജോലിസമയ ദൈർഘ്യത്തേ കുറിച്ചും, മുൻനിര ആരോഗ്യ പ്രവർത്തകരുടെ ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷയുടെ അഭാവത്തെക്കുറിച്ചും ഉള്ള ആശങ്കകൾ നിലനിൽക്കുന്നു.
നഗരം	• ദുർബലമായ കമ്മ്യൂണിറ്റികൾക്കുപകരം, പുനസ്ഥാപന ആസൂത്രണത്തിനായി, എല്ലാവരേയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ദുർബല പ്രദേശങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കണം. • മിക്ക പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ പ്രദേശങ്ങളും ഉയർന്ന സമ്മർദ്ദത്തിലാണ്, പൊതു അവബോധത്തിന് കൈയേറ്റം / ഭൂമി പിടിച്ചെടുക്കൽ ശ്രമങ്ങളെ ചെറുക്കാൻ കഴിയും	• മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്തം പരിമിതവും ഇത് തയ്യാറാക്കുന്ന പ്രക്രിയയെക്കുറിച്ച് വ്യക്തതയില്ലായ്മയും. • സ്വാശ്രയ സംഘങ്ങൾ, റസിഡന്റ് അസോസിയേഷനുകൾ, വാർഡ് സഭകൾ എന്നിവയെ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്, കൂടാതെ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ അന്തിമമാക്കുന്നതിന് കമ്മ്യൂണിറ്റി അഭിപ്രായവും ഫീഡ്ബാക്കും തേടുകയും വേണം.
ദുരന്തസാധ്യതാ മാനേജ്മെന്റ്	• പ്രാഥമിക ദുരിതാശ്വാസ ഏജൻസികൾ റവന്യൂ വകുപ്പും കാർഷിക വകുപ്പുമാണ്, എന്നാൽ സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ചും ദുർബലരുടെ അപകട സാധ്യതകളെക്കുറിച്ചും പരിമിതമായ ധാരണയാണ് ഉള്ളത് • ദുരിതാശ്വാസത്തിലും പുനരധിവാസത്തിലും എൽഎസ്ജിഡിക്ക് പ്രധാന പങ്ക് നൽകുന്നു	• തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട മിക്ക നേതാക്കൾക്കും കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങൾക്കും ഔപചാരിക ഡിആർഎം പരിശീലനം ലഭിച്ചിട്ടില്ല, അവബോധം സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതുണ്ട് • കാലാവസ്ഥാ, ദുരന്ത വിവരണ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കാൻ യുഎൽബികളുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്

XI. വെളിപ്പെടുത്തൽ

54. കരട് ESSA റിപ്പോർട്ടുകൾ – ഈ കരട് ESSA സംഗ്രഹ റിപ്പോർട്ട് (ഭാഗം A), കരട് ESSA പരിസ്ഥിതി റിപ്പോർട്ട് (ഭാഗം B), കരട് ESSA സോഷ്യൽ റിപ്പോർട്ട് (ഭാഗം C) എന്നിവ 2021 ഫെബ്രുവരി 8 തിങ്കളാഴ്ച ആർകെഐ വെബ്സൈറ്റിൽ വെളിപ്പെടുത്തും.

DRAFT

55. ഈ വെളിപ്പെടുത്തൽ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പായിരിക്കും. കരട് ESSA സംഗ്രഹ റിപ്പോർട്ട് (ഭാഗം എ) പ്രാദേശിക ഭാഷയായ മലയാളത്തിൽ വിവർത്തനം ചെയ്യും, ഇത് 2021 ഫെബ്രുവരി 9 ചൊവ്വാഴ്ച വെളിപ്പെടുത്തും. ഈ വെബ്സൈറ്റ് വെളിപ്പെടുത്തലിനൊപ്പം അഭിപ്രായങ്ങളും നിർദ്ദേശങ്ങളും മറ്റേതെങ്കിലും ഫീഡ്ബാക്കും അഭ്യർത്ഥിക്കും.

ഈ വെളിപ്പെടുത്തലുകളെല്ലാം 2021 ഫെബ്രുവരി 18 വ്യാഴാഴ്ച ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്ന സ്റ്റേക്ക്ഹോൾഡർ വർക്ക്ഷോപ്പിന് മുന്നോടിയായി നടത്തുന്നതായിരിക്കും. വർക്ക്ഷോപ്പിലേക്കുള്ള ക്ഷണത്തിന്റെ ഭാഗമായി, ക്ഷണിക്കപ്പെട്ടവർക്ക് അവരുടെ മുൻവായനയ്ക്കായി കരട് ESSA സംഗ്രഹ റിപ്പോർട്ട് (ഭാഗം എ) അയയ്ക്കും. വർക്ക്ഷോപ്പിൽ ലഭിച്ച ഫീഡ്ബാക്ക് മൂന്ന് കരട് എസ്സ റിപ്പോർട്ടുകൾ കൂടുതൽ പരിഷ്കരിക്കുന്നതിനും അന്തിമമാക്കുന്നതിനും ഉപയോഗിക്കും. അന്തിമമായിക്കഴിഞ്ഞാൽ, ആർകെഐ വെബ്സൈറ്റിലും ലോക ബാങ്ക് വെബ്സൈറ്റിലും ESSA റിപ്പോർട്ടുകൾ വെളിപ്പെടുത്തും. ആർകെഐ ഓഫീസിലെ അഭ്യർത്ഥനപ്രകാരം ESSA റിപ്പോർട്ടുകളുടെ അച്ചടി പകർപ്പുകൾ ലഭ്യമാക്കും

XII. ശുപാർശകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും / ഒഴിവാക്കലുകളും

പരിസ്ഥിതി

56. വിവിധ പരിസ്ഥിതി പ്രത്യാഘാതങ്ങളെ നേരിടാൻ നടപ്പാക്കുന്ന സർക്കാർ വകുപ്പുകൾക്ക് മതിയായ ശേഷിയുണ്ടെന്ന് വിലയിരുത്തൽ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു, അവയുടെ ശേഷി മിതമായ സ്വഭാവമുള്ളതാണ്. സിവിൽ വർക്കുകൾ, അതായത് റോഡുകൾ, ആരോഗ്യം, ഡബ്ല്യുആർഎം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന മേഖലകൾക്ക്, പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാകും. ഇവ നിർമ്മാണ സമയത്ത് കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമുണ്ട്. ബാഹ്യ കൺസൾട്ടന്റുമാരുടെ കാര്യക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ളതുമായ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ/ആസൂത്രണം ഇതിനകം ആസൂത്രണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വിടവുകൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ, വിവിധ മേഖലകളിലെ പാരിസ്ഥിതിക പ്രകടനം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള അവസരം ഈ പ്രോഗ്രാം നൽകുന്നു. കൂടാതെ, പരിസ്ഥിതി, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന ഡയറക്ടറേറ്റ് പോലുള്ള പരിസ്ഥിതി മേഖല സ്ഥാപനങ്ങളും മേഖലാ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളുമായും മേഖല വകുപ്പുകളുമായും സമന്വയിപ്പിച്ചിട്ടില്ല. അവരുടെ വൈദഗ്ധ്യം ഈ മേഖലകളിലേക്ക് എത്തുന്നില്ല, മാത്രമല്ല സംയോജിത സമീപനങ്ങൾ സുഗമമാക്കുന്നില്ല. ഈ വിടവുകൽ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് മറ്റ് മേഖലകളെയും പ്രോഗ്രാം പ്രവർത്തന പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

57. പ്രോഗ്രാം പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പരിസ്ഥിതി സംവിധാനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി കൈക്കൊള്ളേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പട്ടിക ഇനിപ്പറയുന്ന പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു:

നം	മേഖല	വിവരണം	ടൈംലൈൻ	പൂർത്തിയാക്കുന്നതിനുള്ള സൂചകം
ഇ1	കൃഷി	AEMU- കൾക്കും FPO- കൾക്കും നൽകേണ്ട പരിശീലനത്തിലും ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലും പ്രസക്തമായ പാരിസ്ഥിതിക ഉള്ളടക്കം വികസിപ്പിക്കുക . പാരിസ്ഥിതിക പരിഗണനകൾ മുഖ്യധാരയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ അത്തരം പരിശീലനം നടത്തുക.	വർഷം ന്റെ 1 അവസാനവും ബാക്കി പ്രോജക്റ്റ് കാലയളവും	പാരിസ്ഥിതിക ഉള്ളടക്കം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന പരിശീലനം നടത്തിയതിന്റെ തെളിവ്

ഇ 2	**ആരോഗ്യം**	പിഎച്ച്എല്ലുകളുടെ പുതിയതോ വിപുലീകരണമോ ഏറ്റെടുക്കുമ്പോൾ സിവിൽ ജോലികൾക്കായുള്ള ഇഎച്ച്എസുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ബിഡ് കരാർ വ്യവസ്ഥകൾ / അവലോകനം ചെയ്യുകയും ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുക	വർഷം 1ന്റെ അവസാനം	DoHFW- ന്റെ സ്റ്റാൻഡേർഡ് ബിഡ് / കരാർ രേഖകളിൽ EHS വ്യവസ്ഥകൾ ഉൾപ്പെടുന്നു
ഇ3	**ആരോഗ്യം**	ബി.എം.ഡബ്ല്യു മാനേജ്മെന്റ് കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനുള്ള പരിശീലനം സ്റ്റാഫുകൾക്ക് നൽകുക	വർഷം 1 ന്റെ അവസാനം , ബാക്കിയുള്ളവ പ്രോജക്റ്റ് കാലയളവ്	പരിശീലനം മൊഡ്യൂളും പരിശീലനം നടത്തിയതിന്റെ തെളിവ്
ഇ4	WRM	പാരിസ്ഥിതിക വികസനം ആസ്പദമാക്കി കൊണ്ടുള്ള പരിശീലനങ്ങൾ നടത്തുക	പ്രോജക്റ്റ് കാലയളവ്	പരിശീലനം നടത്തിയതിന്റെ തെളിവ്
ഇ5	**പരിസ്ഥിതി**	പരിസ്ഥിതി മേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളും ഉദാ- പരിസ്ഥിതി കാലാവസ്ഥ വ്യതിയാന ഡയറക്ടറേറ്റ് , സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്, മറ്റ് സ്ഥാപനങ്ങളുമായി കാര്യശേഷിവികസനത്തിനായി നിരന്തര ചർച്ചകൾ സംഘടിപ്പിക്കണം	പ്രോജക്റ്റ് കാലയളവ്	ചർച്ചകൾ നടത്തിയതിന്റെ തെളിവ്

സാമൂഹികം

58. സാധ്യമായ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകളുടെയും, സിസ്റ്റങ്ങളുടെ ശേഷികളുടെയും, പങ്കാളികളിൽ നിന്നുള്ള അഭിപ്രായങ്ങളും, സമൂഹവുമായുള്ള ഫീൽഡ് കൺസൾട്ടേഷനുകളിലൂടെയുള്ള വിശകലനത്തിലൂടെയും മികച്ച രീതിയിൽ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള വഴികളെക്കുറിച്ചുള്ള ശുപാർശകൾ ESSA മുന്നോട്ടു വെക്കുന്നു :-

മേഖല	**വിടവുകൾ/അപകടസാധ്യതകൾ**	**ശുപാർശകൾ**
കൃഷി	1.കുറഞ്ഞ ഉത്തരവാദിത്തത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന ഓവർലാപ്പിംഗ് നിബന്ധനകളുള്ള ഒന്നിലധികം സ്ഥാപനങ്ങൾ 2. ആസൂത്രണ പ്രക്രിയകളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യത-, FPOകളിൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്ന റോളുകളുടെ പ്രാതിനിധ്യത്തിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കാനുള്ള സാധ്യതയുമുണ്ട്. 3.സൂക്ഷ്മപരിശോധനയ്ക്കും പരാതി ട്രാക്കിംഗിനും ശക്തമായ പരാതി	1. വ്യക്തമായ ഉത്തരവാദിത്ത ചട്ടക്കൂടിനൊപ്പം കൂടുതൽ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്ന നയ പരിസ്ഥിതിയുടെ ആവശ്യം 2. രൂപകൽപ്പനയിലും നടപ്പാക്കലിലും ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും മെച്ച പ്പെട്ട ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ ശേഷികൾ, പ്രത്യേകിച്ച് മാനേജർമാരുടെയും വിപുലീകരണ സ്റ്റാഫുകളുടെയും 3. മേഖലയെയും, നിക്ഷേപധിഷ്ഠിത പരാതികളെയും പരിഹരിക്കുന്നതിന് ഒരു സമർപ്പിത പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം(GRM) ആവശ്യമാണ്

DRAFT

	പരിഹാര സംവിധാനത്തിന്റെ അഭാവം	
ജലവിഭവം	1. ദുരന്ത സാധ്യതകളുടെ സ്വാധീനം കൂടുതൽ അനുഭവിക്കുന്നത് സ്ത്രീകളായതു കൊണ്ട് തന്നെ ബേസിൻ ലെവൽ ആസൂത്രണത്തിലും ജല വിഹിതനിർണ്ണയത്തിലും സ്ത്രീകൾക്ക് കേന്ദ്ര പങ്ക് വഹിക്കേണ്ടതുണ്ട്. 2. ലിംഗപരമായും നദീതട ആസൂത്രണത്തിലും കമ്മ്യൂണിറ്റി ആവശ്യങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യമായ ഡബ്ല്യൂആർ ഐ എസ് വികസിപ്പിക്കു ന്നതിനും ആവശ്യമായ സാമൂഹിക ശേഷി ആർ ബി സി എം എയ്ക്ക് കുറവാണ് 3.സൂക്ഷ്മപരിശോധനയ്ക്കും പരാതി ട്രാക്കിംഗിനുമായി ശക്തമായ ഒരു ജിആർഎമ്മിന്റെ അഭാവം	1. സമൂഹത്തിൽ സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് പ്രാദേശിക സിബിഒകളായ കുടുംബശ്രീ , ഫിഷ് കോപ്പറേറ്റീവ് എന്നിവയുടെ ഇടപെടൽ സഹായിക്കുന്നു 2. നദീതട ആസൂത്രണത്തിൽ എല്ലാ നിയോജകമണ്ഡലങ്ങളുടെയും താൽപ്പര്യവും ,ഇക്വിറ്റി, കമ്മ്യൂണിറ്റി പങ്കാളിത്തം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനായി എൽ എസ് ജിയുമായി ചേർന്ന് പ്രവർത്തിക്കണം 3. മേഖലയെയും നിക്ഷേപ നിർദ്ദിഷ്ട പരാതികളെയും പരിഹരിക്കുന്നതിന് ജിആർഎം ആവശ്യമാണ്
റോഡുകൾ	1. റോഡ് പാക്കേജുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിലും മുൻഗണന നൽകുന്നതിലും എൽഎസ്ജി/സമൂഹത്തിന്റെയും കുറഞ്ഞ പങ്കാളിത്തം 2. നിലവിലുള്ള ജിആർഎം കൂടുതൽ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്, കൂടാതെ ആർ എം എം എസും നിലവിലുള്ള സിസ്റ്റത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്താൻ ശേഷിയുള്ളതാണ് 3. ലാൻഡ് മാനേജ്മെന്റ് രീതികൾ, പ്രത്യേകിച്ചും ഭൂവുടമസ്ഥാവകാശം ഇല്ലാത്തവരുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നയങ്ങൾ ബാങ്ക് നയവുമായി കൂടിച്ചേരുന്നില്ല	1.പാക്കേജുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും സ്ക്രീനിംഗ് ചെയ്യുന്നതിനും (ഉപയോക്താക്കൾ / സിഎസ്ഒകൾ / എൽഎസ്ജികളുമായി) നേരിട്ടുള്ള അല്ലെങ്കിൽ പരോക്ഷ സംഭാഷണം ആവശ്യമാണ്. 2.കൂടുതൽ സുതാര്യവും ഉത്തരവാദിത്തവും വ്യക്തവുമായ ജിആർഎം, ഉപയോഗവും വിശ്വാസ്യതയും മെച്ചപ്പെടുത്തും 3. കൈയേറ്റക്കാർക്കും ടൈറ്റിൽഹോൾഡർമാർക്കും വേണ്ടിയുള്ള നിലവിലെ 'കുടിയൊഴിപ്പിക്കൽ' സമീപനത്തിന് പകരം കൂടുതൽ പ്രതികരിക്കുന്നതും പുനരധിവാസവും അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നയങ്ങൾ ആവശ്യമാണ്. വലിയ തോതിൽ പുനരധിവാസം ആവശ്യമായ നിക്ഷേപങ്ങളെ ഒഴിവാക്കണം. തൊഴിൽ പ്രവാഹവുയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അപകടസാധ്യതകളും ലിംഗപരമായ അതിക്രമങ്ങൾ ലഘൂകരിക്കുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ ടെണ്ടർ രേഖകളിൽ ഉചിതമായി ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്.
സാമൂഹ്യ പരിരക്ഷണവും ഡി ആർ എഫ് ഐയും	1.സാമൂഹ്യ പരിരക്ഷണം ഡാറ്റാബേസിന്റെ ഏകീകരണം, ഒഴിവാക്കുന്നതിലേ ക്ക് നയിച്ചേക്കാം അല്ലെങ്കിൽ യോഗ്യത പുനസ്ഥാപിക്കേണ്ടതിന്റെ	1. സുഗമമായ പരിവർത്തനത്തിനായുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്, ലളിതമായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ, അവകാശങ്ങളുടെ തുടർച്ച ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം എന്നിവ ഈ സുരക്ഷാ വലകളെ

DRAFT

	ആവശ്യകത (പുതുതായി) നിരസിക്കുന്നതിലേക്ക് നയിക്കുന്നു, പ്രത്യേകിച്ച് മത്സ്യബന്ധന സമുദായങ്ങൾക്ക്. 2. ക്രോപ്പ് ഫിനാൻസിംഗ് മേഖലയിൽ ഒഴിവാക്കൽ പ്രക്രിയയ്ക്ക് സാധ്യതയുണ്ട്. എസ് ആന്റ് എം കർഷകരെ അനുകൂലിക്കുകയും സെറ്റിൽമെൻറ് പ്രോസസ്സ് ചെയ്യുന്നതിന് സുതാര്യത നഷ്ടപെടുത്തുന്നു. 3. പിഡിഎസിന് പുറമെ, മറ്റ് പ്രധാന സാമൂഹ്യ അവകാശ പദ്ധതികൾക്ക് ശക്തമായ ജിആർഎം ഇല്ല	ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.. വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി സമന്വയിപ്പിച്ച് സുതാര്യവും സമയബന്ധിതവുമായ രീതിയിൽ പുനസംഘടിപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയുണ്ട് . 3. പുതിയ സോഷ്യൽ രജിസ്ട്രിക്ക് ശക്തമായതും ലളിതവും നന്നായി പ്രചാരത്തിലുള്ളതുമായ ഒരു ജിആർഎം ആവശ്യമാണ്, കാരണം കുറഞ്ഞ അവബോധവും ദുർബലതയും ഉള്ള ആളുകൾ അവരെ ഉപയോഗിക്കുന്നു; വിള ഇൻഷുറൻസിനും സമാനമായ സംവിധാനം ആവശ്യമാണ്.
ധനപരിഷ്കരണം	അപകടസാധ്യതകളൊന്നുമില്ല	NA
ആരോഗ്യം	1. കരാർ ഉദ്യോഗസ്ഥർ സുരക്ഷിതമല്ലാത്ത കാലാവധിയും അവ്യക്തമായ നിബന്ധനകളും വ്യവസ്ഥകളും ഉള്ള ഔട്ട്റീച് അല്ലെങ്കിൽ എക്സ്റ്റൻഷൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നു, അത് ചിലപ്പോൾ സിബിയെയ്ക്കും സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർക്കും ആരോഗ്യ നിരീക്ഷണത്തിന് വേണ്ടിയുള്ളതാണ്, ഇത് തൊഴിലാളികൾക്ക് ആരോഗ്യവും സുരക്ഷയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അപകടസാധ്യതകളാണ്, പ്രതേകിച്ചും സ്ത്രീകൾക്ക്. 2.ഐപിഎച്ച്എല്ലുകൾക്കുള്ള സാധ്യതയുള്ള സൈറ്റുകൾ തടസ്സങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമായിരിക്കില്ല കൂടാതെ ലാബുകൾ സജ്ജീകരിക്കുന്നതിന് ഒഴിപ്പിക്കൽ നടപടികൾ സ്വീകരിക്കേണ്ടി വന്നേക്കാം. 3. സ്കീമിൽ ജിആർഎമ്മിന്റെ അഭാവം 4. വനിതാ മുൻനിര ആരോഗ്യ പ്രവർത്തകർക്ക് ലൈംഗിക ചൂഷണത്തിനും ദുരുപയോഗത്തിനും (എസ്എഎ) അപകടസാധ്യത, ഒപ്പം	1. വകുപ്പ് സ്റ്റാഫ് / ഫ്രണ്ട് ലൈൻ വർക്കർമാർ / സിബിഒകൾ / സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ എന്നിവർക്ക് ന്യായമായ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങൾ , ആവശ്യമാണ്. ന്യായമായ ജോലി സമയം, സുരക്ഷാ നടപടികൾ, ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ / മുൻകരുതലുകൾ, ആരോഗ്യ സുരക്ഷ എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള അവബോധം തുടങ്ങിയവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. 2. ബാങ്ക് പോളിസിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സ്ഥാപനങ്ങളെ പരിചയപ്പെടേണ്ടതുണ്ട്, പ്രത്യേകിച്ചും പുനരധിവാസം/ ടൈറ്റിൽ ഹോൾഡർമാരുടെ പുനരധിവാസം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്. 3. ആരോഗ്യം / രോഗ നിരീക്ഷണത്തിന് ഒരു പ്രത്യേക ജിആർഎം സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതുണ്ട് 4. ലൈംഗിക ചൂഷണത്തിനും ദുരുപയോഗത്തിനും അപകടസാധ്യതകൾ തടയുന്നതിനും ലഘൂകരിക്കുന്നതിനും സമഗ്രമായ പരിശോധന-നിരീക്ഷണ സേവനങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുമുള്ള നടപടികൾ.

DRAFT

	സേവനങ്ങളിലേക്കുള്ള ലഭ്യതയിൽ നിന്ന് കുടിയേറ്റക്കാരെ ഒഴിവാക്കുക.	
നഗരം	1മൊത്തത്തിലുള്ള സോഷ്യൽ മാനേജ്മെന്റ് മികച്ചതാണ് , എന്നാൽ മേഖലാ നിക്ഷേപങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദിഷ്ട സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ / കേടുപാടുകൾ മനസിലാക്കാൻ കൂടുതൽ കഴിവുകൾ ആവശ്യമാണ്– സ്പേഷ്യൽ പദ്ധതികൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതിനും ജില്ലാ വികസന പദ്ധതികളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുമുള്ള ശേഷി. 2. നഗര ആസൂത്രണത്തിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്ത ചട്ടക്കൂട് അവ്യക്തവും ദുർബലവുമാണ്– യു എൽ ബികളെ അവരുടെ തയ്യാറെടുപ്പിന് ഉത്തരവാദികളാക്കുമ്പോൾ അവർക്ക് നിയന്ത്രണ അധികാരങ്ങളില്ല 3.എൽഎസ്ജിഡി, എൽഎസ്ജികൾക്ക് സ്വന്തമായി ജിആർഎമ്മുകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ ഉപയോഗം പരിമിതമാണ്, മാത്രമല്ല അവയുടെ പ്രവർത്തനം വ്യക്തവും സുതാര്യവുമല്ല	1. പങ്കാളിത്ത പ്രക്രിയ ഉപയോഗിച്ച് മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകളുടെ വികസനം പോലുള്ള നിർദ്ദിഷ്ട നിക്ഷേപ മേഖലകളിലേക്ക് സോഷ്യൽ മാനേജ്മെന്റ് രീതികളെ സമന്വയിപ്പിക്കുന്നതിന് യുഎൽബികൾ / എൽഎസ്ജിഡിക്ക് മതിയായ മാനുഷികവും സാമ്പത്തികവുമായ വിഭവങ്ങളും ശേഷികളും ആവശ്യമാണ്. 2.സമയബന്ധിതവും അപകടസാധ്യതയുള്ളതുമായ മാസ്റ്റർ പ്ലാനുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി യുഎൽബികളുടെ വ്യക്തമായ ഉത്തരവാദിത്തം പരിഹരിക്കുന്നതിന് ശക്തമായ നിയമ വ്യവസ്ഥ സഹായിക്കും 3. നിലവിലുള്ള ജിആർഎമ്മിനെ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്, കണ്ടെത്താവുന്നതും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതുമായ പരാതി പരിഹാരത്തിന്റെ ഡിജിറ്റൽ സംവിധാനങ്ങളിലേക്ക് അവബോധവും പരിവർത്തനവും സൃഷ്ടിക്കുക.
ദുരന്തസാധ്യ താ മാനേജ്മെന്റ്	1. മൊത്തത്തിലുള്ള സാമൂഹിക മാനേജ്മെൻറ്, എന്നാൽ കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ പ്രാദേശിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ, ഡിആർഎം അല്ലെങ്കിൽ എൽഎസ്ജി പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിക്കൽ പോലുള്ള മേഖലാ നിക്ഷേപങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിർദ്ദിഷ്ട സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ / അപകടസാധ്യതകൾ മനസിലാക്കാൻ, കൂടുതൽ	1. യുഎൽബികൾ / എൽഎസ്ജിഡിക്ക് മതിയായ മാനുഷികവും സാമ്പത്തികവുമായ വിഭവങ്ങളും സാമൂഹ്യ മാനേജ്മെൻറ് രീതികളെ മാസ്റ്റർ വികസനം പോലുള്ള നിർദ്ദിഷ്ട നിക്ഷേപ മേഖലകളുമായി സമന്വയിപ്പിക്കുന്നതിന് ശേഷിയും ആവശ്യമാണ്. പങ്കാളിത്ത പ്രക്രിയ ഉപയോഗിക്കുന്ന പദ്ധതികൾപോലെ. 2. റോളുകളുടെ വ്യക്തമായ ചുമതലയുള്ള റോഡ്മാപ്പിന്റെ ആവശ്യവും സിസി–ഡിആർആറിനെ വാർഷിക പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള യുഎൽബികളിലെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും.

DRAFT

	ശേഷികൾ ആവശ്യമാണ്. 2. കാലാവസ്ഥാ വിവരമുള്ള ഡിആർഎം പദ്ധതികൾ ബജറ്റുകളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഫലപ്രദമല്ല, ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളുടെ വ്യക്തമായ ചുമതലയുള്ള പ്രാദേശിക വികസന പദ്ധതികൾ ആവശ്യമാണ്. 3. എൽഎസ്ജിഡി, എൽഎസ്ജികൾക്ക് സ്വന്തമായി ജിആർഎമ്മുകൾ ഉണ്ടെങ്കിലും അവയുടെ ഉപയോഗം പരിമിതമാണ്, മാത്രമല്ല അവയുടെ പ്രവർത്തനം വ്യക്തവും സുതാര്യവുമല്ല	3. ഒന്നിലധികം മാധ്യമങ്ങൾ, പരാതികൾ കണ്ടെത്തൽ, പരാതികൾ മുൻകൂട്ടി വെളിപ്പെടുത്തൽ, സിസ്റ്റങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തലിനായി അവ എങ്ങനെ ഉപയോഗിക്കുന്നു എന്നിവയിലൂടെ ജിആർഎമ്മിനെ ഡിജിറ്റലായി ഉൾക്കൊള്ളുകയും ആക്സസ് ചെയ്യുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്

59. **വിവിധ മേഖലകളിലെ സമഗ്രവും പങ്കാളിത്തവുമായ ആസൂത്രണത്തിനുള്ള ശേഷി ശക്തിപ്പെടുത്തുക:**

PforR തത്വപ്രകാരം PSO യും അതിന്റെ DLI യും പൂർത്തീകരിക്കുന്നതിന് ഡബ്ല്യുആർഡി, പിഡബ്ല്യുഡി, ആരോഗ്യം എന്നീ പ്രധാന സ്ഥാപനങ്ങൾ സമൂഹവുമായി കൂടുതൽ ചേർന്ന് നിൽക്കേണ്ടതുണ്ട്, ഈ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സാമൂഹ്യ മാനേജ്മെന്റ് ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ഈ മേഖലകളിലേക്ക് സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണ ശേഷിഎത്തിക്കേണ്ടതുണ്ട്. പ്രാഥമിക ഗുണഭോക്താക്കളായ സ്ത്രീകളുടെയോ ഗോത്രവർഗക്കാരുടെയോ കുടിയേറ്റക്കാരുടെയോ പങ്ക് ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് നിർദ്ദിഷ്ട മേഖലതല തന്ത്രങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്, ഇതവരുടെ അഭിപ്രായങ്ങൾക്ക് മതിയായ പരിഗണന നൽകാൻ ഇടയാക്കും, അവർ കാലാവസ്ഥ / ആരോഗ്യ വ്യതിയാനങ്ങളുടെ പരിണിതഫലങ്ങൾക്ക് ഏറ്റവും വേഗത്തിലും ആഴത്തിലും ഇരയാകുന്നു,

60. സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള മേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മെച്ചപ്പെട്ട ശേഷി. പ്രധാന പങ്കാളിയായ വകുപ്പുകൾക്ക് പൗരന്മാരുടെ ഇടപഴകൽ, ലിംഗപദവി കാഴ്ച്ചപ്പാട്, നിലവിലുള്ള സേവനങ്ങൾ കൂടുതൽ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും ദുർബലവും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതുമായ ആളുകൾക്ക് പ്രാപ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള കഴിവ് വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുണ്ട്. വിപുലീകരിച്ച IAMIS വഴി വനിതാ കർഷകർ, കുടിയാന്മാർ / ഷെയർക്രോപ്പർമാർ, എസ് & എം കർഷകരുടെ വിവര ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുക, റോഡ് പാക്കേജുകൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനും മുൻഗണന നൽകുന്നതിനുമുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ പുനർ ക്രമീകരിക്കുക, കാർഷിക പാക്കേജുകൾ നടപ്പിലാക്കുക, മത്സ്യബന്ധന കമ്മ്യൂണിറ്റികളും നദീതടത്തിൽ ഭൂരഹിതരും, എസ് & എം കർഷകർക്ക് ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയുന്ന ഒരു WRIS ഉറപ്പാക്കൽ,. ഉദാഹരണത്തിന്, നഗരമേഖല / യുഎൽബികളിൽ സ്പേഷ്യൽ പദ്ധതികളെ ജില്ലാ വികസന പദ്ധതികളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് അധിക ശേഷി സൃഷ്ടിക്കുകയെന്നതാണ് ഇതിനർത്ഥം. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ കമ്മ്യൂണിറ്റി ലെവൽ / പ്രാദേശിക പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിനുള്ള എൽഎസ്ജികളുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും കാലാവസ്ഥാ വിവര പദ്ധതികളിൽ ആ സാമൂഹിക അപകടസാധ്യതകൾ (സ്വാധീനിച്ച സാമൂഹിക ഗ്രൂപ്പുകളെയും അവയുടെ പ്രത്യേക കേട്ടുപാടുകളെയും ആശ്രയിച്ച്) കെട്ടിപ്പടുക്കുക; പ്രോഗ്രാമുകളുടെ ഉൾപ്പെടുത്തൽ, ട്രാക്കുചെയ്യൽ; സാമൂഹ്യ മാനേജ്മെന്റ് തന്ത്രങ്ങൾ അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ സമന്വയിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ബഡ്ജറ്റുകൾ തയ്യാറാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

61. മുൻനിര ജീവനക്കാരുടെയും പിൻനിര ജീവനക്കാരുടെയും മെച്ചപ്പെട്ട പ്രവർത്തനാന്തരീക്ഷം. കമ്മ്യൂണിറ്റിയുമായുള്ള ആഴത്തിലുള്ള ഇടപഴകലിനെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രോഗ്രാമിന്റെ ശ്രദ്ധ കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, പ്രധാന വകുപ്പുകളുടെയും സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും ഫീൽഡ് ലെവൽ കേഡർമാർ, കൂടുതലും സ്ത്രീകളും ഇതിനകം തന്നെ അമിതജോലിഭാരവുമുള്ളവരാണ്, നിലവിലെ പ്ലാനിംഗ് പ്രക്രിയകൾ കൂടുതൽ കർക്കശവും പങ്കാളിത്തവുമാക്കി മാറ്റണമെങ്കിൽ അവരുടെ നിലവിലെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളിൽ വിപുലീകരണം നടത്തേണ്ടതുണ്ട്. മാത്രമല്ല, കരാർ തൊഴിലാളികളെ നിയമിക്കുന്നതിലൂടെയോ അല്ലെങ്കിൽ കാർഷികമേഖലയിൽ മുൻനിര ജീവനക്കാരെ ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിലൂടെയോ, ആരോഗ്യത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ആശാ / എഡബ്ല്യുഡബ്ല്യു ലൂടെയോ അല്ലെങ്കിൽ തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളിൽ കുടുംബശ്രീ അംഗങ്ങൾ ജീവനക്കാരുടെ കുറവ് നികത്തുന്നത്(ഇവരെല്ലാം കൂടുതലും സ്ത്രീകളാണ്). ജിബിവി / എസ്ഇഎ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സുരക്ഷയും ന്യായമായ തൊഴിൽ സാഹചര്യങ്ങളും പാലിക്കുന്നുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി പ്രത്യേക നടപടികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് സ്റ്റാഫ് ക്രമീകരണങ്ങൾ, ശേഷി ആവശ്യങ്ങൾ, ജീവനക്കാരുടെ ജോലി സാഹചര്യങ്ങൾ എന്നിവ വിവിധ മേഖലകൾ വിലയിരുത്തണമെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

62. **ശക്തവും സമർപ്പിതവുമായ പരാതി പരിഹാര സംവിധാനങ്ങൾ**.

കേന്ദ്രീകൃത പരാതി പരിഹാര സംവിധാനങ്ങൾ സംസ്ഥാനത്ത് പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. ഇടപെടുന്ന എല്ലാ മേഖലകളിലും/ വകുപ്പുകളിലും ശക്തമായ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ലെവൽ ജിആർഎം സൃഷ്ടിക്കാൻ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ മേഖലകൾ എല്ലാം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് വ്യാപിക്കുന്ന ഒരു കേന്ദ്ര പ്രോഗ്രാം ലെവൽ ജിആർഎം സൃഷ്ടിക്കുന്നത് ഉൾപ്പെടുത്തലിന്റെ മെച്ചപ്പെട്ട ട്രാക്കിംഗിനും, ഔട്ട് റീച്ച് , ആനുകൂല്യങ്ങളും അനുവദിക്കുന്നതിനും സേവനങ്ങൾ,പ്രവർത്തികൾ, പാക്കേജുകൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് സഹായിക്കും. പ്രവർത്തനത്തിന്റെ സങ്കീർണ്ണവും മൾട്ടി-സെക്ടറൽ സ്വഭാവവും കാരണം, പ്രശ്നമേഖലകൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിന് പി.എം.യു ഒരു ആനുകാലിക ക്ലസ്റ്ററിംഗ് / വർഗ്ഗീകരണം, പരാതികളുടെ വിശകലനം എന്നിവ ഏറ്റെടുക്കുന്നതും പ്രധാനമാണ്. സിസ്റ്റത്തെ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുവേണ്ടി ബന്ധപ്പെട്ട ഡ്യൂട്ടിയിലുള്ളവർക്ക് ഫീഡ് ബാക്ക് നൽകുകയും നിലവിൽ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാര്യങ്ങൾ ആവർത്തിക്കുന്നതിനായി പ്രോഗ്രാം തന്ത്രങ്ങളിൽ നിർദേശിക്കുകയും ചെയ്യാം.

63. **സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തത്തിനായുള്ള ശക്തമായ നിയമ ചട്ടക്കൂട്.**

ചില നിക്ഷേപ മേഖലകൾക്ക് നിയമപരമായ അല്ലെങ്കിൽ ഓപ്പറേറ്റീവ് ഇക്കോ-സിസ്റ്റം ഉണ്ട്. അത് വ്യക്തമായ ഉത്തരവാദിത്തം നൽകുന്നില്ല. വിവിധ മേഖലകളിലായ വെള്ളം, കൃഷി, നഗരവികസനം, സാമൂഹ്യ സംരക്ഷണം തുടങ്ങിയവയിൽ , ഓവർലാപ്പിംഗ് മാൻഡേറ്റുകളുള്ള ഒന്നിലധികം സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ട്, അത് പലപ്പോഴും സാമൂഹിക ഉത്തരവാദിത്തം സ്ഥാപിക്കുന്നത് വളരെ പ്രയാസകരമാക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, കാർഷിക ഇൻഷുറൻസിന്റെ കാര്യത്തിൽ, ചെറുകിട, നാമമാത്ര കർഷകർക്കെതിരെ ഓപ്പറേറ്റിംഗ് ചട്ടക്കൂട് (കുറഞ്ഞത് ദേശീയ വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതിയായ പിഎംഎഫ്ബിവൈ) ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു, അതിനാൽ ഈ ഒഴിവാക്കൽ യോഗ്യതാ മാനദണ്ഡങ്ങൾ നീക്കംചെയ്യുന്നതിന് പരിസ്ഥിതി വ്യവസ്ഥയുടെ പുനർ-എഞ്ചിനീയറിംഗ് ആവശ്യമാണ്, അവബോധവും കവറേജും വികസിപ്പിക്കുകയും സിസ്റ്റം കൂടുതൽ സുതാര്യമാക്കുകയും ചെയ്യുക. അതുപോലെ, സ്പെഷ്യൽ ഡെവലപ്മെന്റ് പ്ലാനിംഗ് അല്ലെങ്കിൽ മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗിന്റെ കാര്യത്തിൽ, ഉത്തരവാദിത്തം വ്യക്തമല്ല. എൽ.എസ്.ജിയുടെ തയ്യാറെടുപ്പിനും അന്തിമരൂപീകരണത്തിനും ഉത്തരവാദിത്തമുണ്ടെങ്കിലും, ആസൂത്രണത്തിന്റെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങൾക്കായി പ്രാപ്തമാക്കുന്ന നയത്തിൽ നിശ്ചിത സമയപരിധികളൊന്നുമില്ല. ഔട്ട് പുട്ടുകൾ നേടുന്നതിന് സഹായകമായ വ്യക്തമായ ഉത്തരവാദിത്തം ഫിക്സ് ചെയ്യാൻ , റോളുകളുടെയും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളുടെയും വ്യക്തമായ ചുമതലയോടെ ശക്തമായ നിയമ വ്യവസ്ഥ അല്ലെങ്കിൽ പരിസ്ഥിതിയേ പ്രാപ്തമാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

64. **ലാൻഡ് മാനേജ്മെന്റ്.**

പദ്ധതിയുടെ നിക്ഷേപത്തിനായി സ്വകാര്യ ഭൂമിയുടെ ആവശ്യകത പ്രോഗ്രാം മുൻകൂട്ടി കാണുന്നില്ല, മിക്ക നിക്ഷേപങ്ങളും പ്രധാനമായും നിലവിലുള്ള പൊതു അല്ലെങ്കിൽ സർക്കാർ ഭൂമിയിലായിരിക്കും. എന്നിരുന്നാലും, ബാങ്കിന്റെ നയവുമായി പൊരുത്തപ്പെടേണ്ട ടൈറ്റിൽ ഹോൾഡർമാരല്ലാത്തവരെ (കയ്യേറ്റക്കാർ) കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, പ്രത്യേകിച്ചും പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് (പിഡബ്ല്യുഡി) ഭൂവിനിയോഗ നടപടികളിൽ വിടവ് ഉണ്ട്. നിലവിലെ PforR പ്രവർത്തനത്തിൽ, ബാങ്ക് നയമനുസരിച്ച് അത്തരം ജീവനക്കാരെ പരിഗണിക്കുന്നതിന് ഉചിതമായ പരിഗണന നൽകേണ്ടതുണ്ട്– റോഡ് അറ്റകുറ്റപ്പണികളുടെയും, ആധുനികവൽക്കരണവും മൂലം പ്രയാസം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്ന ടൈറ്റിൽഹോൾഡർമാരെ പുനരധിവസിപ്പിക്കുക. സാധ്യതയുള്ള സൈറ്റുകൾ കുടിയൊഴിപ്പിച്ച് സജ്ജമാക്കുന്നതിന് ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കരാറുകാരും സ്ഥാപനങ്ങളും, ശാരീരികവും സാമ്പത്തികവുമായ സ്ഥാനചലനങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബാങ്ക് നടപടിക്രമങ്ങളുമായി പ്രക്രിയകൾ യോജിക്കുന്നുവെന്ന് RoWS ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

XIII. പ്രോഗ്രാം ഒഴിവാക്കലുകൾ

പരിസ്ഥിതി

65. പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ PforR ധനസഹായത്തിന് അർഹതയില്ലാത്തവരെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലെന്ന് ഉറപ്പുവരുത്താൻ സാധിച്ചു . പരിപാടിക്ക് പ്രതികൂല പാരിസ്ഥിതിക പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നുമില്ല. പ്രത്യേകിച്ചും, റോഡുകൾ, ഡബ്ല്യുആർഎം, ആരോഗ്യ മേഖലകളിൽ സ്ഥിരീകരിച്ച പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ . ഇവ ഏതെങ്കിലും പ്രകൃതിദത്ത ആവാസ വ്യവസ്ഥകളുടെയോ സാംസ്കാരിക പൈതൃക സ്ഥലങ്ങളുടെയോ സമീപത്തല്ല. ആരോഗ്യ, സുരക്ഷാ അപകടങ്ങൾക്ക് സാധ്യതയുള്ള അത്തരം ജോലിസ്ഥലങ്ങളൊന്നുമില്ല. പമ്പാ നദീതടത്തിൽ കാര്യമായ, സഞ്ചിത, പ്രേരണ, പരോക്ഷമായ പ്രത്യാഘാതങ്ങളൊന്നുമില്ല. നടപ്പാക്കുമ്പോൾ, PforR ധനസഹായത്തിന് അർഹതയില്ലാത്ത അത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങളെല്ലാം ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

സാമൂഹികം

66. ഇനിപ്പറയുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിലവിലെ നിക്ഷേപങ്ങളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു :

- പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സ്വഭാവം (PforR) കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ, വലിയ തോതിലുള്ള പുനരധിവാസവും ആവശ്യമുള്ള ഏതെങ്കിലും റോഡ് റിപ്പയർ, മെയിന്റനൻസ് ജോലികൾ (ഒരൊറ്റ വിന്യാസം / പാക്കേജിൽ), അതായത് 50 ലധികം ആളുകളെ ബാധിക്കുന്നവ നിക്ഷേപങ്ങളുടെ പട്ടികയിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടും.
- ഏതെങ്കിലും യു എൽ ബി മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗ് ഗോത്രവർഗ വാസസ്ഥലങ്ങളെയോ മുനിസിപ്പൽ പരിധിക്കുള്ളിലോ ഉള്ള പൊതുസ്വത്തിനെയോ ബാധിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള സിറ്റി ടൗൺ / മാസ്റ്റർ പ്ലാനിംഗിന്റെ പൈലറ്റായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്നതിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടും (ഈ സ്പേഷ്യൽ ആസൂത്രണം നിലവിലുള്ള സെറ്റിൽമെന്റുകളെയോ ഈ ഗോത്ര തദ്ദേശീയ സമൂഹങ്ങൾ ആക്സസ് ചെയ്യുന്ന / വിഭവങ്ങളെയോ പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചാൽ)

പ്രോഗ്രാമിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളും നടപ്പാക്കൽ പിന്തുണയും

പരിസ്ഥിതി

67. സ്ഥാപന വികസനം, നിക്ഷേപ ആസൂത്രണം, മൂലധന നിക്ഷേപ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്നിവയിൽ ബാങ്കിന്റെ പ്രോഗ്രാം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. ഇവയിൽ, ബാങ്കിന്റെ നടപ്പാക്കൽ പിന്തുണ പ്രധാനമായും സ്ഥാപന വികസനത്തിന്റെ ഭാഗമായി പരിസ്ഥിതി മാനേജ്മെന്റ് ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കണം. മൂലധന നിക്ഷേപവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, ബാങ്കിന്റെ നടപ്പാക്കൽ പിന്തുണ കരാർ ആവശ്യകതകളും നല്ല ഇഎച്ച്എസ് നടപടികളും പാലിക്കുന്നതിന്

മേൽനോട്ടം വഹിക്കണം, അതുവഴി അപകടസാധ്യതകളൊന്നും ഉണ്ടാകില്ല. PforR ധനസഹായത്തിനുള്ള പ്രോഗ്രാം ഒഴിവാക്കൽ ആവശ്യകതകൾ പാലിക്കണം. മേഖലയിലെ ഊന്നൽ കാലാവസ്ഥാനുസൃത നിർമ്മാണത്തിലൂടെ ഡബ്ല്യുആർഎം ന്റെ സ്ഥാപന വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളിലും റോഡുകളിലെ നിക്ഷേപവും ആയിരിക്കും.

സാമൂഹികം

പ്രവർത്തന വിവരണം	ഉറവിടം	DLI #	ഉത്തരവാദിത്തം	സമയവും ചുമതലകളും	പൂർത്തീകരണം
മേഖല വിഭവ / ആസൂത്രണം, നടപ്പാക്കൽ എന്നിവയിൽ സമന്വയം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് പ്രധാന മേഖല സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുക	ESSA	NA	RKI-PMSS/PMU പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണം നടപ്പിലാക്കുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ	വർഷം 1: ആർ കെ ഐപി എം യു-, മറ്റ് പ്രധാന മേഖലയിലെ പ്രധാന സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങൾക്കായി ശേഷി വിലയിരുത്തലും ToRs തയ്യാറാക്കലും; ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കൽ മൊഡ്യൂളുകൾ പൂർത്തിയാക്കൽ വർഷം 2: ആവശ്യമുള്ളിടത്ത് നിയമനവും വിന്യാസവും പൂർത്തിയാക്കുക വർഷം 2 മുതൽ : സോഷ്യൽ ന്റെ മാനേജ്മെന്റി വിവിധ വശങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കുള്ള പതിവ് പരിശീലനം.	IVA, പരിശീലന പൂർത്തീകരണ റിപ്പോർട്ടുകൾ, AM-കൾ
പ്രോഗ്രാം ലെവൽ പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം സ്ഥാപിക്കുകയും നിലവിലുള്ളവയെ ശക്തിപ്പെടുത്തി കൂടുതൽ സുതാര്യവും പ്രതികരണാത്മകവുമാക്കി മാറ്റുകയും ചെയ്യുക	ESSA	NA	RKI and ഓരോ മേഖലയിലെയും പ്രധാന വകുപ്പുകൾ	വർഷം 1: നിലവിലുള്ള സിസ്റ്റങ്ങളുടെ വിലയിരുത്തലും ഒന്നാം വർഷ അവസാനത്തോടെ ആർ കെ പിക്കായി പൊതു ജി ആർ എം വികസിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആവശ്യകതയും. വർഷം 2: പ്രോഗ്രാമിലെ പതിവായി വിശകലനം ചെയ്യുകയും പരാതികൾ ടാക്കും ചെയ്യുക	IVA, AMs

DRAFT

ചുരുക്കെഴുത്തുകളുടെ പട്ടിക

AEMU	കാർഷിക പാരിസ്ഥിതിക മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റുകൾ
AEZ	കാർഷിക പാരിസ്ഥിതിക മേഖലകൾ
BMW	ബയോ മെഡിക്കൽ മാലിന്യങ്ങൾ
BOD	ബയോളജിക്കൽ ഓക്സിജൻ ആവശ്യകത
CAPEX	മൂലധന ചെലവ്
CC	കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം
COD	കെമിക്കൽ ഓക്സിജൻ ആവശ്യകത
CPCB	കേന്ദ്ര മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്
CPF	രാജ്യത്തെ പങ്കാളിത്ത ചട്ടക്കൂട്
CRN	കോർ റോഡ് നെറ്റ് വർക്ക്
CSO	സിവിൽ സൊസൈറ്റി ഓർഗനൈസേഷൻ
DCAT	ദുരന്തവും കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തന ട്രാക്കിംഗ്
DDMA	ജില്ലാ ദുരന്ത നിവാരണ അതോറിറ്റി
DEA	സാമ്പത്തിക കാര്യ വകുപ്പ്, ധനമന്ത്രാലയം, GoI
DLI	വിതരണം-ലിങ്ക്ഡ് ഇൻഡിക്കേറ്റർ
DPO/L	വികസന നയം പ്രവർത്തന / വായ്പ നൽകൽ
DoA	കൃഷി വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
DoE	പരിസ്ഥിതി വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
DoF	ധനകാര്യ വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
DoECC	പരിസ്ഥിതി, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന ഡയറക്ടറേറ്റ്
DoR	റവന്യൂ വകുപ്പ്, കേരള സർക്കാർ
DRF	ദുരന്തസാധ്യതാ ധനസഹായം
DRM	ദുരന്തസാധ്യതാ മാനേജ്മെന്റ്
DRR	ദുരന്തസാധ്യത കുറയ്ക്കൽ
E & S	പരിസ്ഥിതി & സാമൂഹികം
EHS	പരിസ്ഥിതി, ആരോഗ്യം & സുരക്ഷ
EIA	പാരിസ്ഥിതിക ആഘാത വിലയിരുത്തൽ
ESHS	പരിസ്ഥിതി, സാമൂഹിക, ആരോഗ്യം & സുരക്ഷ
ESIA	പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക ആഘാത വിലയിരുത്തൽ

DRAFT

ESMP	പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക പരിപാലന പദ്ധതി
ESSA	പരിസ്ഥിതി സാമൂഹിക സംവിധാനങ്ങളുടെ വിലയിരുത്തൽ
FGD	ഫോക്കസ് ഗ്രൂപ്പ് ചർച്ച
FPO	കർഷക ഉത്പാദക ഓർഗനൈസേഷനുകൾ
GHG	ഹരിത ഗൃഹ വാതകം
GIS	ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ വിവര സംവിധാനങ്ങൾ
G(R)M	പരാതി പരിഹാര സംവിധാനം
GoK	കേരള സർക്കാർ
GoI	ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ്
GP	ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്
GSDP	മൊത്ത സംസ്ഥാന ആഭ്യന്തര ഉത്പാദനം
IDSP	സംയോജിത രോഗ നിരീക്ഷണ പരിപാടി
IEC	വിവരങ്ങൾ, വിദ്യാഭ്യാസം, ആശയവിനിമയം
IT	വിവരസാങ്കേതികവിദ്യ
JJM	ജൽ ജീവൻ മിഷൻ
KII	പ്രധാന വിവരദായക അഭിമുഖങ്ങൾ
KILA	കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ
KSDMA	കേരള സംസ്ഥാന ദുരന്ത നിവാരണ അതോറിറ്റി
LG	തദ്ദേശ ഭരണകൂടം
LSGD	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ്
LSGI	തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ (ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അല്ലെങ്കിൽ മുനിസിപ്പാലിറ്റി അല്ലെങ്കിൽ കോർപ്പറേഷൻ)
M & E	നിരീക്ഷണവും വിലയിരുത്തലും
MoEFCC	പരിസ്ഥിതി, വനം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം
MoHUA	ഭവന, നഗരകാര്യ മന്ത്രാലയം
O & M	പ്രവർത്തനങ്ങളും പരിപാലനവും
OH	ഒൺ ഹെൽത്ത്
OPBRC	ഫല & നിർവ്വഹണ – അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള റോഡ് കരാറുകൾ
OPEX	പ്രവർത്തന ചെലവ്
PDO	പ്രോഗ്രാം വികസന ലക്ഷ്യം
PDNA	ദുരന്താനന്തര ആവശ്യങ്ങളുടെ വിലയിരുത്തൽ

DRAFT

PforR	ഫലങ്ങൾക്കായുള്ള പ്രോഗ്രാം
PHLs	പബ്ലിക് ഹെൽത്ത് ലബോറട്ടറീസ്
PMSS	പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് പിന്തുണാ സേവനങ്ങൾ
PMT	പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് ടീം
PMU	പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ്
PWD	പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ്
RA	ഫലങ്ങളുടെ മേഖല
RM(A)MS	റോഡ് മെയിന്റനൻസ് (അസറ്റ്) മാനേജ്മെന്റ് സിസ്റ്റങ്ങൾ
RBCMA	റിവർ ബേസിൻ കൺസർവേഷൻ ആൻഡ് മാനേജ്മെന്റ് അതോറിറ്റി
RF	ഫലങ്ങളുടെ ചട്ടക്കൂട്
RKDP	കേരള പുനർനിർമാണ വികസന പരിപാടി
RKI	കേരള പുനർനിർമാണ സംരംഭം
RoW	ശരിയായ വഴി
RTI	വിവരാവകാശം
SDRF	സംസ്ഥാന ദുരന്തസാധ്യതാ ധനസഹായം
SEIAA	സംസ്ഥാന പരിസ്ഥിതി ആഘാത വിലയിരുത്തൽ അതോറിറ്റി
SOP	സ്റ്റാൻഡേർഡ് ഓപ്പറേറ്റിംഗ് നടപടിക്രമങ്ങൾ
SPCB	സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ്
TCP	ടൗൺ , കൺട്രി പ്ലാനിംഗ്
ULB	അർബൻ ലോക്കൽ ബോഡീസ്
WB	ലോക ബാങ്ക്
WRD	ജലവിഭവ വകുപ്പ്
WRM	ജലവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്

DRAFT